
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Aguilera Cuatrecasas, Quim; Espinet Blanch, Mariona, dir.; Tena Gallego, Èlia, dir. La literatura ecosocial a Educació Infantil : Disseny i implementació d'una situació d'aprenentatge a partir de la literatura per promoure l'enfocament ecosocial a l'escola bressol. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2023. (Grau en Educació Infantil)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/298801>

under the terms of the license

LA LITERATURA ECOSOCIAL A EDUCACIÓ INFANTIL

Disseny i implementació d'una situació d'aprenentatge a partir de la literatura per promoure l'enfocament ecosocial a l'escola bressol

Quim Aguilera Cuatrecasas

3 de juny de 2024

Treball de Fi de Grau

Grau en Educació Infantil

Mariona Espinet i Èlia Tena

Didàctica de la Matemàtica i de les Ciències Experimentals

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Agraïments

Durant gran part de la realització d'aquest treball he viscut una de les èpoques més difícils de la meua vida, amb el trencament d'un dels pilars que considerava més importants i la desmuntada del meu benestar i seguretat emocional. Aquest treball no hauria estat possible sense el caliu de les persones més properes a mi i la cura i l'estima de la meua família.

A la Marina per les explicacions de resolució de conflictes en clau de gènere, per donar-me suport durant tot el procés, ajudar-me amb els meus dubtes i mala gestió del temps i per estimar-me malgrat les dificultats i els entrebancs.

A l'Elia i la Mariona, per guiar-me en el procés, forçar-me a continuar treballant i per fer un esforç brutal perquè el projecte tirés endavant.

A les Laures, per la dedicació i energia que posen al seu projecte i per l'oportunitat de fer-nos l'una mica nostre.

Al Papa, per la reconexió recent i per la cura i estima que m'ha mostrat durant les setmanes difícils.

A la Mama pel seu gran procés i per la seguretat que fa tants anys que em dona.

A l'Albert, per comprendre'm i escoltar-me en les situacions difícils, i per no jutjar-me malgrat els meus errors.

Al Pep, per donar-me moments de desconexió i riures, i per tota l'ajuda que de forma inconscient m'ha anat donant durant els mesos.

A l'Elena per ser la llum quan tot era negre i per ajudar-me a trobar la sortida.

A la Irene per resoldre totes les meves dificultats i per fer la feina sempre abans que jo.

A la Rocío, la Marta i la Mercè, per ser les meves referents, confiar tant en mi i ajudar-me tant durant la implementació.

A la Teresa, per provar les meves rúbriques malgrat no comprendre res i cuidar-me tant en els últims dies.

A l'àvia per donar-me el seu racó i cuidar-me quan estava angoixat

Al kapura, per ser una clariana de pau i amor.

Resum

L'entitat MEL. Educació ambiental, ha realitzat un llibre anomenat "Cuques, on sou?" que proporciona una oportunitat per a tractar l'educació ecosocial en diferents àmbits educatius. El llibre ha estat usat per a la realització de diferents projectes educatius a escoles i instituts, però mai s'ha pogut fer servir per a la implementació didàctica a educació infantil. Per tal de donar resposta a les necessitats de MEL, aquest Treball de Final de Grau s'emmarca dins de la modalitat d'Aprenentatge servei i procura realitzar una eina d'anàlisi per a llibres en clau ecosocial per tal d'usar-la a llibres infantils.

També pretén desenvolupar una situació d'aprenentatge per a escola bressol usant el llibre "Cuques, on sou?" i altres llibres d'educació ecosocial analitzats amb l'eina, completant-ho amb una documentació i avaluació del procés. Amb aquest treball es pretén aprofundir en les idees de l'educació ecosocial i vincular-la amb la literatura, donant especial importància a la biodiversitat.

Com a producte del treball es pretén oferir a l'entitat d'educació ambiental MEL l'eina d'anàlisi i el disseny de la situació d'aprenentatge per tal que les puguin usar en altres situacions i promocionar-les amb els seus mitjans.

Conceptes clau: Educació ecosocial, literatura, biodiversitat, documentació, cuques.

Resumen

La entidad MEL. Educación ambiental, ha realizado un libro titulado "Cuques, on sou?", que proporciona una oportunidad para abordar la educación ecosocial en diferentes ámbitos educativos. El libro ha sido utilizado para la realización de diversos proyectos educativos en escuelas e institutos, pero nunca se ha podido utilizar para la implementación didáctica en educación infantil. Con el fin de responder a las necesidades de MEL, este Trabajo de Fin de Grado se enmarca dentro de la modalidad de Aprendizaje Servicio y procura realizar una herramienta de análisis para libros en clave ecosocial para usarla en libros infantiles.

También pretende desarrollar una situación de aprendizaje para escuelas infantiles utilizando el libro "Cuques, on sou?", y otros libros de educación ecosocial analizados con la herramienta, complementándolo con una documentación y evaluación del proceso. Con este trabajo se pretende profundizar en las ideas de la educación ecosocial y vincularla con la literatura, dando especial

importancia a la biodiversidad.

Como producto del trabajo se pretende ofrecer a la entidad de educación ambiental MEL la herramienta de análisis y el diseño de la situación de aprendizaje para que puedan utilizarlas en otras situaciones y promocionarlas con sus medios.

Conceptos clave: Educación ecosocial, literatura, biodiversidad, documentación, bichos.

Abstract

The organization MEL. Educació ambiental, has produced a book titled "Cuques, on sou?" which provides an opportunity to address ecosocial education in different educational contexts. The book has been used for various educational projects in schools and high schools, but it has never been utilized for didactic implementation in early childhood education. In order to meet MEL's needs, this Bachelor's Degree Final Project falls within the framework of Service Learning and aims to create an analytical tool for ecosocial-themed books to be used in children's books.

It also aims to develop a learning situation for preschools using the book "Cuques, on sou?" and other ecosocial education books analyzed with the tool, complemented by documentation and evaluation of the process. This work aims to delve into the ideas of ecosocial education and link them with literature, giving special importance to biodiversity.

As a product of the work, the goal is to offer MEL, the environmental education organization, the analysis tool and the design of the learning situation so that they can be used in other situations and promoted through their channels.

Key concepts: Ecosocial education, literature, biodiversity, documentation, bugs.

Índex

1	Introducció.....	1
2	Justificació.....	1
3	Contextualització	2
3.1	Aprentatge servei	2
3.2	MEL.....	4
4	Necessitats i objectius:	5
4.1	Necessitats	5
4.1.1	Primera necessitat: Literatura ecosocial	5
4.1.2	Segona necessitat: Situació d'aprenentatge per a Educació infantil	6
4.2	Objectius.....	6
5	Marc teòric.....	8
5.1	Educació Ecosocial.....	8
5.2	Literatura infantil.....	12
5.3	Documentació	14
6	Producte:	15
6.1	Eina d'anàlisi literària	15
6.1.1	Metodologia.....	15
6.1.2	Resultats.....	16
6.2	Situació d'aprenentatge	17
6.2.1	Metodologia.....	17
6.2.2	Disseny de la situació d'aprenentatge	18
6.2.3	Resultats.....	20
7	Conclusions:	22
8	Reflexió final:	24
9	Referències i bibliografia	26
10	Annexes:	29
10.1	Annex 1: Eina d'anàlisi literària	29
10.2	Annex 2: Anàlisi de llibres fent ús de les rúbriques.....	36
10.3	Annex 3: Activitats de la situació d'aprenentatge.....	44
10.4	Annex 4: Taules d'avaluació dels infants.....	53
10.5	Annex 5: Taules d'avaluació de les propostes.....	61
10.6	Annex 6: Vídeo del resultat de la implementació.	70
10.7	Annex 7: Document proporcionat a MEL de la situació d'aprenentatge.....	70
10.8	Annex 8: Adaptació de llibre de les cuques per a la proposta.	70
10.9	Annex 9: Entrevista amb la Laura Barba del 20 de març del 2024:.....	71

1 Introducció

El present Treball de final de grau s'emmarca en la crisi social i ecològica en la qual es troba la societat capitalista del segle XXI. Tal com diu Gutiérrez Bastida (2020), vivim en una societat condemnada a l'abisme, ens apropem a una època de catàstrofe ecològica, que es lliga amb una crisi profundament social: "El cambio climático, el declive de los minerales y la energía, la crisis de reproducción social, la personas migrantes encarceladas y masacradas, la profundización de las desigualdades y la pérdida de calidad y legitimidad democrática" (FUHEM, 2018 p.10). Aquesta crisi s'allunya d'un problema de clima, i s'apropa cada cop més al que com descriu FUHEM (2018)) és una crisi multidimensional. Dins d'aquest marc sorgeix el concepte "Ecosocial" que lliga els conceptes de societat i ecologisme i planteja que un no es pot entendre sense l'altre, és a dir, que per a solucionar el problema ecològic en el qual ens trobem, és necessari fer un replantejament del funcionament social hegemònic. Tal com diu Gutiérrez Bastida (2020) "Es urgente un cambio, una transformación que nos dirija a construir un horizonte de justicia social y sostenibilidad ecológica." (p.1).

Dins d'aquest marc de crisi cal fer especial èmfasi en l'emergència de biodiversitat, veiem un decreixement massiu de la biodiversitat en el planeta. Tal com es descriu a UNESCO (2021) "any rere any, els estudis científics semblen condemnats a escriure la crònica de la sisena extinció massiva: decaïment dels éssers vius, desaparició de les espècies, sobreexplotació dels recursos, degradació dels entorns naturals" (p. 3). Aquesta decaiguda del nivell de biodiversitat, destrueix a un ritme alarmant els ecosistemes que tan necessaris són per a la nostra vida al planeta.

En aquest context de crisi diferents òrgans treballen per tal de generar un replantejament, procurant recuperar la idea de la vida al centre de la societat, plantejada per Gutiérrez Bastida (2020) i entenent la importància de la naturalesa i la biodiversitat. Algunes d'aquestes entitats treballen des de l'àmbit de l'Educació Ecosocial, un enfocament de l'educació que, tal com diu FUHEM (2022), pretén que els infants, siguin un agent actiu, per a la democràcia, la sostenibilitat i la justícia social. Aquest enfocament rebutja l'educació ambiental que es nega a tractar temes socials i pretén tenir una visió més holística a l'hora de tractar temes d'ecologisme, FUHEM (2022) comenta: "La educación ecosocial engloba elementos tan aparentemente dispares como el cuidado al profesorado, la formación integral de la persona o la preparación para construir justicia social en contextos marcados por la crisis ecosistémica." (p.5).

Aquest treball està fet amb MEL, una entitat que, tal com es descriu a la seva pàgina web són: "una entitat especialitzada en educació ambiental i justícia global. Ens mou la visió d'un món sostenible, socialment cohesionat i ecofeminista.". Aquesta entitat treballa per a fer propostes didàctiques per a instituts i escoles basades en l'educació ecosocial. Les especialistes que hi treballen són professionals de la biologia ambiental que assessoren mestres i monitors, preparen activitats d'educació ecosocial, proposen transformacions de l'oci a partir d'aquesta mirada, etc. És d'aquesta entitat, i tenint en compte totes les necessitats descrites anteriorment, que sorgeixen els motors que defineixen la proposta d'aquest TFG, englobada dins d'una proposta d'Aprenentatge Servei (APS) que pretén resoldre una necessitat real de l'entitat, amb el pretext de promoure l'educació ecosocial.

2 Justificació

L'Ecologisme i la justícia social sempre han estat temes de gran interès per a mi, des de petit en el meu cas quan els meus caps van començar a portar-nos a horts urbans i entitats socials vaig començar a connectar molt amb les idees que transmetien aquestes organitzacions i a mostrar interès per a les seves activitats. A més a més,

amb els anys vaig anar adquirint interès per a la biologia especialment l'ambiental i tot i que aquesta mai va esdevenir la meva principal vocació, vaig poder anar-ne adquirint coneixement pel meu compte.

L'educació, però, sí que va despertar suficient interès en mi per a descobrir-la professionalment. A aquesta sempre l'ha vista com un mitjà de transformació social, a partir d'ella es pot treballar per a construir una societat més justa i crear canvis cap a positiu, desenvolupant l'esperit crític dels infants. A més a més, al llarg de la carrera he anat descobrint el meu interès cap a la literatura infantil, i he pogut veure que és una de les eines educatives més interessants que es pot oferir als infants.

Tenint en compte tots aquests factors aquest TFG ha estat la combinació de molts dels temes que més interès m'han despertat en els últims anys. Ja que en un sol treball es podien unir quatre temes als quals jo donava molta importància.

A més a més, aprendre fent sempre ha estat una gran motivació per a mi. I en veure que tenia l'oportunitat de fer un treball de final de grau enfocat en la modalitat APS vaig veure que seria una manera de treballar en la qual em sentiria molt còmode i amb la qual podria arribar a fer uns aprenentatges molt més enriquidors.

És per tots aquest motiu per als quals he escollit aquest TFG i considero que tenir-los al cap al llarg de tot el procés m'ha permès fer una feina rica i satisfactòria.

3 Contextualització

3.1 Aprenentatge servei

Per a conèixer més a fons l'enfocament d'aquest treball cal fer una contextualització de la modalitat APS i descobrir les seves principals característiques. A continuació s'analitzaran un seguit d'articles que exposen a fons aquesta modalitat i defineixen les seves característiques.

La Xarxa d'Aprenentatge Servei de les Universitats Catalanes (2019) defineix l'APS de la següent manera: "L'aprenentatge servei és una proposta docent i de recerca que integra el servei a la comunitat i l'aprenentatge acadèmic en un sol projecte que permet a l'estudiant formar-se treballant d'acord amb necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo." (p.7) per tant, aquesta metodologia, uneix dues branques, l'aprenentatge acadèmic i el servei a la comunitat. Per altra banda, Bosch i López (2007) afegixen alguns matisos diferents de la seva definició: "L'Aprenentatge Servei s'identifica en els projectes educatius que plantegen l'adquisició de continguts conceptuals conjuntament amb la seva aplicació, i fan activar actituds i valors de ciutadania a través de la prestació de serveis pensats per cobrir alguna necessitat real." (p. 14) en aquest cas donen especial importància al fet d'aplicar els continguts conceptuals que s'estan aprenent mitjançant el servei. Totes dues definicions coincideixen amb la importància que aquest servei i aplicació vingui d'una necessitat real.

En aquest sentit, els projectes APS han de disposar d'un seguit de característiques bàsiques que els definiran com a tal. A continuació s'exposaran les característiques descrites per la Xarxa d'Aprenentatge Servei de les Universitats Catalanes (2019) i s'aniran completant amb les informacions aportades per Bosch i López (2007):

L'APS parteix de **necessitats socials**. Aquestes necessitats sovint parteixen des d'una entitat social i perquè l'aprenentatge sigui realment significatiu han de ser necessitats reals i abordables des de les capacitats de la persona que fa l'APS.

És molt important per al correcte desenvolupament d'un projecte d'APS que hi hagi una bona **partneritat o col·laboració** amb les dues parts que treballen el projecte. Per a fer un bon treball en col·laboració amb una entitat cal establir una relació fluida, "així, doncs, és important que es puguin destinar temps, esforç i recursos per a establir i mantenir aquesta relació" (Xarxa d'Aprenentatge Servei de les Universitats Catalanes, 2019, p. 8) Aquesta es pot cuidar amb espais de trobada recurrents, definint molt concretament la tasca a realitzar.

Un dels elements més rellevants de l'APS és l'**Aprenentatge**. Cal tenir en compte que, tot i ser un servei, l'adquisició de contingut conceptual i competències ha de ser ampli. Aquest aprenentatge es planteja des de molts punts, però un amb especial rellevància a l'aprenentatge pràctic. "L'activitat d'Aprenentatge Servei és útil per al desenvolupament individual, [...] S'aprèn de manera activa i solidària, i alhora s'adquireix competència cívica." (Bosch i López, 2007, p.12)

El **Servei** és un altre dels pilars fonamentals. És interessant que la reflexió i l'anàlisi de la realitat es transformin en accions cap a aquesta realitat tot transformant-la.

Per a poder millorar la pràctica i augmentar els aprenentatges és molt important que l'APS disposi d'una **reflexió**, aquesta ha de ser sistemàtica i constant al llarg de tot el procés. "La reflexió parteix de l'experiència viscuda, n'afavoreix la comprensió i permet analitzar la mateixa acció" (Xarxa d'Aprenentatge Servei de les Universitats Catalanes, 2019, p.9).

Perquè les propostes d'APS siguin realment significatives ha de gaudir d'un **reconeixement**, ja que han de tenir un tractament el més professional possible. Aquest ha de venir de part de les institucions educatives, les entitats col·laboradores i de les mestres patrocinadores.

Per altra banda, les propostes educatives d'APS poden ser molt interessants educativament: Tal com exposen Bosch i López (2007) l'educació planteja reptes socials complexos, aquests reptes són molt difícils de tractar individualment i és en aquest paradigma que crear xarxa amb altres entitats ens pot ajudar a desenvolupar una millor pràctica educativa. A més a més, l'APS ens permet desenvolupar propostes més motivadores: "Un element cabdal per a la motivació en l'aprenentatge és veure'n l'aplicació en el món real. Per això, les pràctiques d'Aprenentatge Servei [...] són tan pertinents, ja que permeten aplicar el que s'aprèn en una acció comunitària i alhora millorar l'entorn" (Bosch i López, 2007, p.10).

Dins del marc universitari FAS (2007) comenta que una proposta d'APS pot aportar una millora del vincle amb la comunitat; un millor desenvolupament de competències transversals de la formació dels estudiants; una obertura de perspectives cap a l'orientació professional; una millora de la participació i motivació pels estudis i la satisfacció d'esdevenir agent en un projecte de transformació social.

Finalment, per concloure aquesta contextualització cal comentar les seves principals fases descrites per Bosch i López (2007):

- **Motivació:** Aquesta es concep, més que com a una fase, com un eix transversal que ha de ser-hi durant tot el procés, però és especialment rellevant fer un treball inicial de buscar quina és la motivació del projecte.
- **Diagnosi:** cal detectar quines són les necessitats que es pretenen treballar, aquesta diagnosi és interessant que es faci col·laborativament amb tots els agents que treballaren en el projecte.

- **Disseny:** És la fase més àmplia, en la qual es defineix la manera de treballar, es concreten els aprenentatges que cal adquirir per a fer el servei i es defineix del tot com ha de ser aquest servei. En aquesta fase és especialment important la bona comunicació entre tots els elements implicats al projecte.
- **Execució:** Acompliment de les tasques acordades acomplint tots els acords de la fase anterior
- **Avaluació:** anàlisi dels resultats del projecte i de l'impacte que ha tingut a l'entorn.

Diversos autors també afegeixen una fase de celebració per a reconèixer i donar valor a la tasca acomplerta. Cal destacar que aquestes fases són orientatives, i no segueixen un procés lineal, sinó que van i venen a mesura que va avançant el projecte.

3.2 MEL

L'Entitat amb la qual es durà a terme l'APS en aquest TFG és l'entitat d'educació ambiental MEL. MEL és una entitat sense ànim de lucre que es dedica a l'educació ambiental per a la justícia global, o dit d'una altra manera és una entitat que es dedica a l'educació ecosocial.

Actualment, a MEL hi treballen dues persones de forma diària, la Laura Barba Serrahima i la Laura de la Orden Sabrià. Totes dues llicenciades en el Grau de Ciències Ambientals. MEL va ser fundada durant la seva etapa com a estudiant, fruit d'un treball grupal, i amb els anys es va anar transformant fins que va passar a ser el seu projecte laboral principal. El nom de l'entitat sorgeix de les inicials de les persones que la van crear, i veient la implicació ambiental que podia tenir amb les abelles van decidir mantenir-lo.

MEL es dedica a fer tallers d'educació ambiental a les diferents etapes, principalment a secundària i a primària, amb projectes educatius molt diversos que van des de projectes d'APS fins a sortides a l'exterior natural. Per altra banda, fan formacions a entitats de lleure i a equips de docents per introduir l'eix de l'educació ambiental i transmetre els seus coneixements a diferents àmbits educatius. Finalment, també es dediquen a fer materials didàctics per a donar-los a les escoles, aquests materials es fan amb l'objectiu que el professorat pugui dur a terme els projectes ambientals autònomament.

A la seva pàgina web MEL defineixen des de quin punt vol enfocar els projectes que fa l'entitat. Treballant la interculturalitat, la sostenibilitat, l'ecofeminisme i l'empoderament juvenil. Per altra banda, basa la seva manera de fer en cinc principis: Cocreem i ens adaptem, valorant la importància dels processos artesans per donar resposta a les necessitats. Compartim sabers, donant una visió dels aprenentatges com a multidireccionals. Promovem la participació, donant importància al petit grup, al consens i a les dinàmiques vivencials. Teixim xarxes, vinculant-se amb el territori on actua. I Finalment, (Ens) cuidem, apostant per les cures de les persones amb qui treballen. Aquests trets d'identitat van sorgir amb l'objectiu de destacar les característiques que consideraven més positives de l'entitat. Emmirallant-se amb altres entitats similars i coneixent el moviment de l'educació per la justícia global i el món ecosocial.

MEL té una junta de persones voluntàries, principalment vincles de les dues persones que hi treballen actualment. Aquesta junta ajuda a l'entitat amb coneixements diversos a la vegada que fa una assemblea anual per a presentar els projectes. Pel que fa a l'equip professional, aquest està format per les dues Laures i altes persones que poden donar suport puntualment. Habitualment venen persones de pràctiques dels estudis de ciències ambientals o de diferents FP. Quan es necessita una persona de suport alguns d'aquests practicants poden tornar, com per exemple la Carla, la persona que va col·laborar en la creació del llibre "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima, de la Orden i Sabrià, Soler i Aramburu, Solans 2023).

Per a comunicar-se amb els agents externs i poder explicar els projectes que feien de forma més extensa, van

decidir crear un Blog. En aquest Blog es fan entrades habitualment explicant els projectes que s'han desenvolupat i presentat materials perquè estiguin disponibles per a la comunitat educativa. Per altra banda, l'entitat es comunica amb altres agents mitjançant la participació a trobades i congressos d'educació ambiental, amb aquestes trobades s'han anat fent conèixer. En l'àmbit del finançament MEL és una entitat que funciona gràcies a les subvencions públiques, a través d'elles han pogut realitzar projectes com per exemple el llibre de "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023).

El projecte "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023) ha estat un dels projectes més recents realitzats per MEL. Aquest projecte ha estat la creació d'un llibre infantil per a tractar temes d'educació ecosocial, en aquest cas enfocat a cuques en perill d'extinció. Aquest llibre ha estat creat de forma col·laborativa amb diferents persones de l'entitat, les Laures i la Carla encarregades de les primeres idees i de confeccionar el text, el Sergi que va ser l'encarregat de fer les il·lustracions i persones properes de l'equip que han assessorat i ajudat en diferents àmbits. Juntament amb la creació del llibre es van crear unes guies didàctiques per a educadores i es van realitzar tres projectes d'APS a instituts per a treballar el llibre. Actualment, el llibre es vol usar per a treballar l'educació ambiental a educació infantil, arribant així a una etapa que encara no han tractat a l'entitat. És en aquest punt que entra el treball present, que pretén usar el llibre per a treballar l'educació ecosocial a educació infantil.

4 Necessitats i objectius:

4.1 Necessitats

4.1.1 Primera necessitat: Literatura ecosocial

El 21 d'abril de 2023 es va presentar l'àlbum il·lustrat "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023). El llibre presenta la història d'Abellà del Camp un poble on sobtadament desapareixen totes les cuques i això porta conseqüències.

MEL pretén usar aquest àlbum en més de les seves activitats, però necessita més àlbums que l'acompanyin, per tant, es troba amb una manca de llibres que tractin el tema de la Biodiversitat i troba un especial poc nombre de llibres que tractin l'educació ambiental des de la perspectiva ecosocial. Per a cobrir aquesta necessitat es planteja fer una llista de llibres amb aquesta perspectiva, aquesta llista es pot entendre com una biblioteca per a mestres i educadores a l'hora de triar llibres que tractin l'educació ecosocial.

Per a elaborar aquesta biblioteca, però, cal fer un estudi extens de quins seran els criteris que definiran quins són i quins no són llibres aptes per a ser en aquesta llista. Aquests criteris seran els que es provaran d'establir en el marc teòric d'aquest TFG i pretenen tenir en compte dues visions. Aquestes seran:

- La perspectiva literària: Els llibres escollits han de ser llibres interessant literàriament, és a dir, no es pot escollir qualsevol conte infantil, cal buscar els que són interessants i poden tenir més potència educativa. Per a definir aquests criteris literaris cal descobrir que fa que un llibre sigui interessant literàriament i aplicar aquest descobriment a l'eina que es vol crear.
- La perspectiva de l'educació ecosocial: Aquesta tercera perspectiva pretén analitzar si els llibres suggerits tenen en compte l'enfocament ecosocial. I en conseqüència no només es vol treballar l'educació ambiental, sinó que es pretén fer-ho des d'un punt de vista social, entenent com la societat influencia la situació d'emergència climàtica i mediambiental en la qual ens trobem actualment. Dins d'aquesta perspectiva es vol incloure la importància de la cura de la biodiversitat, una idea que sovint a les escoles no es tracta i que és crucial per assolir un aprenentatge ecosocial complet.

En Conseqüència, un cop vistes les dues perspectives, podem fer un redactat definitiu i sintètic de quina és aquesta primera necessitat: **Manca una eina d'anàlisi de llibres infantils, que tingui en compte la perspectiva literària i la de l'educació ecosocial i que permeti fer una biblioteca de llibres aptes didàcticament que compti amb aquesta mirada de l'educació.**

4.1.2 Segona necessitat: Situació d'aprenentatge per a Educació infantil

Com s'ha comentat anteriorment, l'àlbum il·lustrat proposat per a MEL ha estat una eina de treball per a diversos instituts i escoles. Però l'entitat ha detectat una mancança en una etapa molt important de l'educació, aquesta etapa és l'educació infantil. De fet, segons les professionals de l'entitat s'ha detectat aquesta mancança en la major part de l'àmbit de l'educació ambiental, especialment de l'educació ecosocial, on es troba que les escoles i els diferents centres d'assessorament tenen dificultats per a portar aquests aprenentatges a la primera etapa de l'educació formal.

Aquesta necessitat es dona per l'edat dels infants i la dificultat que pot tenir adaptar les propostes didàctiques d'educació ambiental per als infants més menuts. En aquest marc MEL, necessita que es preparin certes activitats per a cobrir aquesta etapa en educació ecosocial. Per fer-ho es vol usar el llibre elaborat, "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023) i es planteja la utilització d'algun dels llibres analitzats amb l'eina mencionada a l'apartat anterior, així com preparar una situació d'aprenentatge que a més de tractar l'educació ecosocial es treballi concretament la Biodiversitat.

Aquesta mancança que es dona a educació infantil, es veu encara més accentuada per a l'escola bressol, una etapa on els aprenentatges ecosocials són gairebé inexistents. Per tant, tot i la dificultat que pot tenir aquesta idea, cal preparar una seqüència didàctica enfocada a escola bressol que se centri en els principis de l'educació ecosocial.

Finalment, cal fer una aplicació de la seqüència plantejada per poder fer servir les experiències per a futures activitats per a la mateixa etapa. Per tant, també és necessària una documentació adequada d'aquesta situació d'aprenentatge, així com la planificació de la situació d'aprenentatge disponible per a altres educadores

Com a resultat, podem fer un redactat final d'aquesta segona activitat: **Manquen situacions d'aprenentatge dirigides a l'etapa de l'educació infantil, concretament a l'escola bressol, que es preparin amb l'àlbum il·lustrat "cuques, on sou?" i amb altres llibres d'educació ambiental.**

4.2 Objectius

Un cop vistes les necessitats en les quals es basa aquest treball, cal donar una ullada als objectius. Cada objectiu general representa una de les accions que es pretén fer durant el transcurs del TFG, i alguns d'aquests objectius tenen objectius específics assignats amb ells, aquests serveixen per a concretar més com es treballarà cada un dels objectius.

Objectiu General 1	Elaborar una eina definint criteris, per tal d'analitzar llibres infantils que puguin tenir una aplicació didàctica ecosocial en l'etapa d'educació infantil.
	1. Establir un seguit de criteris d'acord amb l'educació ecosocial i incloure la

Objectius específics	biodiversitat en aquests.
	2. Establir un seguit de criteris que garanteixin la qualitat literària dels llibres escollits.
	3. Usar l'eina per a analitzar llibres infantils i iniciar el procés de creació d'una biblioteca de llibres que tinguin potencialitat educativa ecosocial.

Es considera, que deguda a l'explicació de la primera necessitat anteriorment, no és necessari fer més concreció d'aquest objectiu perquè es veu clar.

Objectiu General 2	Dissenyar i aplicar una situació d'aprenentatge a partir de la literatura, per tal de treballar l'educació ecosocial amb el primer cicle de l'etapa de l'educació infantil.
Objectius específics	1. Usar el llibre "Cuques, on sou?" i altres llibres sobre ecosocietat per a dissenyar l'activitat, amb una especial èmfasis per a aquells llibres que presenten característiques de biodiversitat.
	2. Proporcionar les rúbriques i documents amb el disseny de la situació d'aprenentatge a l'entitat MEL perquè la pugui promocionar i donar-li com a opció a altres educadores.
	3. Aplicar aquesta activitat a l'escola Bressol Can Caralleu de Barcelona.
	4. Elaborar una documentació de qualitat que pugui servir per a promocionar millor el disseny de la situació d'aprenentatge i permeti reflexionar sobre el funcionament d'aquesta.
	5. Avaluar de la situació d'aprenentatge tenint en compte els aprenentatges dels infants i el funcionament de la situació en si.

Per a aquest segon objectiu es té en compte tot el que s'ha esmentat a la necessitat 2. Cal recalcar que els llibres usats per a fer la situació d'aprenentatges hauran estat analitzats prèviament usant l'eina esmentada a l'objectiu general 2. Per a la promoció de la situació d'aprenentatge i per a poder proporcionar els materials necessaris a MEL per a aplicar la situació d'aprenentatge en altres contextos o proporcionar-la a altres materials es plantegen els objectius específics 2 i 4. Per altra banda, l'objectiu específic 5 es planteja com a una eina per a millorar com a educador i poder valorar les tasques fetes al llarg de l'aplicació de la seqüència didàctica, tot potenciant l'aprenentatge en un treball d'APS. Aquest darrer objectiu també es veu com a una oportunitat per a valorar amb MEL l'aplicació dels seus materials, el funcionament del llibre i proporcionar l'experiència obtinguda de cara a futures aplicacions de la seqüència d'aprenentatge.

5 Marc teòric

5.1 Educació Ecosocial

Com hem estat veient al transcurs d'aquest treball l'educació ecosocial és un dels eixos vertebradors de la visió de l'APS que es realitzarà. Perquè aquest projecte pugui gaudir de la millor qualitat possible cal fer una bona investigació del fet que és aquesta visió ecosocial.

Per comprendre la importància d'un enfocament ecosocial cal parlar de la situació de crisi global en la qual ens trobem. El terme canvi o crisi climàtica forma part del llenguatge del dia a dia de les persones, mitjans de comunicació i institucions, però habitualment aquest terme posa el focus lluny del problema real. Ens trobem amb una crisi multidimensional, tal com diu Morán, (2023) ens trobem en una situació en la qual com a mínim conflueixen cinc crisis diferents. La crisi climàtica, la crisi dels recursos, la crisi de la biodiversitat, la crisi social i la crisi de les cures. Aquestes crisis interactuen entre elles i es retroalimenten: “Tal vez más que de crisis multidimensional cabría hablar de muchas crisis simultáneas que actúan de forma conjunta y se retroalimentan tejiendo una red en la que ya no es posible abordarlas de manera aislada.” (Rodríguez Muñoz, 2019, p.2).

Ens trobem aquesta situació després d'una era de “prosperitat econòmica” capitalista, en la que hem viscut el que descriu Gutiérrez Bastida, (2022) com a la gran acceleració, amb un creixement de productivitat i consum exagerat, sota la falsa il·lusió d'un creixement infinit. A la part, el planeta Terra ha viscut un decreixement material que no ens permet mantenir aquest creixement: “las fuentes se están agotando y los sumideros se están colapsando. La reducción y agotamiento de las reservas convierten en un reto imposible la satisfacción de las necesidades presentes y futuras consumiendo al ritmo actual.” (Gutiérrez Bastida, 2022).

És en aquest context que sorgeix l'educació ecosocial, una educació que planteja abordar els reptes de la crisi civilitzatòria de forma conjunta. Per FUHEM (2022) és aquella educació que pretén capacitar als infants, per ser un agent actiu per la justícia global, la democràcia i la sostenibilitat. Des d'aquesta mirada la crisi climàtica deixa de ser un problema aïllat i passa a vincular-se amb lluites tan aparentment distants com l'educació inclusiva o el feminisme.

La visió ecosocial no té només la missió d'evitar danys sinó que pretén fer una transformació social des d'un punt de vista de cura i respecte, donant valor a la vida i defugint els ideals capitalistes de creixement i prosperitat. Gutiérrez Bastida (2022) parla dels canvis socials que pretén aquesta visió:

“Cambios que solo podrán surgir y prosperar a partir de personas formadas ética y culturalmente en clave ecosocial, es decir, personas que den a la vida el máximo valor, que la tengan en cuenta en toda toma de decisión y actuación; que sean conscientes de la enorme dependencia a la que está sujeta, tanto en sus relaciones con otros humanos como con el resto de seres vivos, así como con el mundo no vivo.” (p.77)

Des de l'educació ecosocial l'infant passa a ser un agent actiu capaç de generar un canvi positiu en el seu entorn, aquest canvi ve després d'un procés de reflexió i consciència. Per tant, l'educació ecosocial en si mateixa té al capat de qüestionar els ideals hegemònics i proporcionar una visió crítica. Des d'aquest punt el concepte educació ambiental queda curt, perquè no es veu capaç d'englobar les problemàtiques socials que porten a la crisi actual i no permet fer una actuació prou àmplia. Podríem dir que l'educació ecosocial té la capacitat de transformar-se en una disciplina transdisciplinària, com diu Gutiérrez Bastida i De guzmán Alonso (2024) unint àrees com els coneixements en biologia, educació per la ciutadania o art.

FUHEM és l'entitat que més feina ha fet en el marc de l'educació ecosocial, aportant un gran ventall de materials educatius i adaptacions curriculars que poden ser una gran eina per al desenvolupament de l'educació ecosocial. A continuació es plantejaran els vuit principis de l'educació ecosocial que es proposen a "Educar con enfoque ecosocial, análisis y orientaciones en el marco de la LOMLOE" de FUHEM (2022). Amb l'objectiu de conèixer més a fons quins són els àmbits que treballa l'educació ecosocial.

1- Ecodependència: La Ecodependència és la idea que els éssers humans necessitem un bon funcionament dels ecosistemes per a poder viure. A través dels ecosistemes obtenim un seguit de recursos que ens és impossible aconseguir d'una altra manera, la font d'alimentació, l'aigua, l'energia, l'aire, diversos materials de construcció, refugi, roba d'abrigar ... Gutiérrez Bastida (2020) adverteix que: "el principio de codependencia advierte que nuestra presencia en el planeta nunca va a ser de impacto cero però que , para mantener la vida, es necesario articular i ajustar nuestra actividad a las leyes de la biosfera." (p.2) en conseqüència és important ser conscient que aquest codependència no desapareixerà mai, i que com a humans som natura i, per tant, sempre viurem amb i gràcies a ella.

Cal destacar que, mentre que els ecosistemes són primordials per a la nostra supervivència, els humans no són en cap cas necessaris per a la supervivència dels ecosistemes i, en conseqüència, preservar-los i acceptar aquest principi és, en essència, un acte de supervivència. Com a resultat, hem de venerar la vida i centrar-nos en el benestar conjunt i no solament en el de l'ésser humà.

En l'àmbit educatiu FUHEM (2018) i FUHEM (2022) plantegen diferents objectius per a treballar aquest principi, amb la idea d'interioritzar l'ecodependència, vinculant a l'ésser humà amb l'ecosistema i la vida i venerar la biosfera, assolint una visió crítica del concepte que la naturalesa ha de ser controlada pels humans.

2- Funcionament de la biosfera: Per a poder assimilar del tot la codependència, cal ser conscient de com funciona el nostre planeta. La biosfera és el conjunt de medis on es desenvolupen els éssers vius i, per tant, crucial per comprendre el funcionament dels ecosistemes. Es tracta d'un sistema molt complex i no funciona amb relacions senzilles ni sistemes simples, sinó que està plena de relacions que van evolucionant i canviant creant una xarxa molt complexa.

Dins d'aquest principi s'engloben les bases del funcionament del planeta Terra, com els cicles de la matèria, l'ús de l'energia solar, la cooperació entre espècies ... Des de l'educació cal conèixer aquests principis bàsics, així com comprendre que els funcionaments de la biosfera són molt complexes. Cal destacar que aquest és un dels principis ecosocials més difícils de tractar en educació a causa de la seva gran magnitud i dificultat.

Aquest principi inclou un dels temes més importants per a l'educació ecosocial, el principi de la biodiversitat. La biodiversitat és la varietat d'espècies d'éssers vius que hi ha als ecosistemes. (UNESCO, 2023) Aquesta biodiversitat, és molt valuosa, i la seva pèrdua implica una degradació molt gran de la salut dels ecosistemes. Tot i això, tal com indica UNESCO (2021) l'activitat humana està fent que la biodiversitat caigui en picat, essent la conversió d'entorns naturals en terres agrícoles i zones urbanes el seu principal motiu. A més a més, des de l'educació, tot i que cada cop més es treballa des de l'educació ambiental, encara costa parlar de biodiversitat i de la importància de la conservació d'aquesta. Dins de l'educació ecosocial s'ha de parlar de biodiversitat, promovent esforços per a la seva conservació o treballant perquè els infants la coneguin i la cuidin. (UNESCO, 2021)

3- Crisi civilitzatòria: No vivim un moment històric qualsevol, sinó que ens trobem en un moment de crisi

sistèmica, tal com s'ha exposat a l'inici. La necessitat d'expansió constant del capitalisme i la sobreproducció de béns materials ens han portat a un punt de crisi profunda, una crisi multidimensional. Des d'aquest principi es pretén ser conscient d'aquesta realitat, entenent que aquesta crisi és causada per una activitat humana desmesurada i veient-la no des d'un punt catastròfic, sinó des de l'esperança del canvi. Gutiérrez Bastida i Deguzmán Alonso (2024) consideren que la crisi és una oportunitat per a transformar la nostra manera de viure, i arribar a una societat més justa.

Des de l'educació aquest principi té moltes tasques, tals com fer comprendre als infants la situació de crisi actual, conèixer que és el canvi climàtic, conèixer les causes de tots aquests problemes o ser conscients dels límits del planeta.

4- Agents de canvi ecosocial: Si el principi anterior ens podia portar a la desesperació, aquest ens recorda que tots els canvis són possibles. Des d'aquest principi es pretén transmetre que la ciutadania organitzada és un factor capacitat d'impulsar canvis econòmics, polítics i socials. Les transformacions ecosocials s'han de desenvolupar des del desenvolupament de l'empatia, només si aquesta existeix seran possibles els canvis que beneficiïn al conjunt dels éssers vius. Dins d'aquest principi també pren molta importància el desenvolupament del pensament crític, qüestionant les idees que es consideren verdaderes.

Per treballar aquest principi educativament cal fer preguntes adequades perquè els infants es qüestionin idees hegemòniques, reconeixin el paper dels moviments socials com a agents de canvis i desenvolupin teixits relacionals de suport per a superar situacions adverses.

5- Desenvolupament personal i comunitari: Aquest principi parteix de la idea que per a assolir un benestar els éssers humans hem de desenvolupar-nos personalment i relacionalment. Cal dir que els éssers humans som radicalment interdependents, Gutiérrez Bastida (2020) comenta que les persones depenem de les cures que reben i de la capacitat que tenen de desenvolupar relacions socials de qualitat i crear comunitat.

Educativament, aquest principi té moltes implicacions, principalment la idea de garantir un desenvolupament integral de cada infant, tant personalment com socialment. Cal dir que aquest és un dels temes que més ha anat evolucionant en els últims anys i a poc a poc s'ha introduït cada cop més a l'educació, assolint una dimensió molt important actualment.

6- Justícia: Per entendre aquest principi és necessari tenir una mirada interseccional, que ens permeti veure com les diferents formes de discriminació s'interrelacionen entre si. Per exemple, una dona negra empobrida tindrà moltes més dificultats, ja que l'entravessen diferents eixos d'opressió com són el masclisme, el racisme i la pobresa. Des de la justícia es pretén tractar totes les problemàtiques socials que planteja el món actualment, treballant per fer una societat més justa i igualitària per a tothom. Superar les injustícies requereix canvis socials que impliquen identificar quines són les estructures que mantenen les desigualtats.

S'ha de treballar des de l'educació per mostrar que les societats són desiguals seguint la perspectiva interseccional, valorant la justícia social, reconeixent els privilegis, i desenvolupant una visió crítica de les injustícies presents al dia a dia dels infants.

7- Democràcia: Perquè hi hagi justícia la democràcia és indispensable, vista des del punt de vista que el poder ha d'estar repartit i permeten a les persones formar part dels processos deliberatius i de decisió. La visió democràtica requereix també una visió intercultural, ja que, hem de dialogar amb els diferents territoris, cultures i visions per arribar a un punt comú.

Aquest principi també inclou el desenvolupament de l'esperit crític, cap a sistemes d'organització totalitaris, comprenent la perillositat de l'odi i desenvolupant una mira antifeixista. A més a més, es procura no fugir del conflicte, com diu FUHEM (2022) cal "aprendre a gestionar-los de manera no violenta, incloent-hi processos d'autodefensa" (p.14).

Els infants han de desenvolupar la capacitat de participar de les decisions, desenvolupant habilitats de reflexió i escolta de les opinions diverses, així com valorant les aportacions de persones diverses independentment de la seva condició. També cal destacar la importància de la gestió del conflicte, desenvolupant una comunicació assertiva i una empatia cap a les persones.

8- Tècniques ecosocials: La societat actual té un culte a la tecnologia veient-la com a quelcom inqüestionablement positiu, cal fer una revisió crítica d'aquesta comprenent els aspectes negatius, com potser la demana energètica o la seva falta de neutralitat. En aquest principi es dona molta importància a la idea de precaució, entén que no podem reparar tots els danys que provoquem, per exemple limitant els gasos d'efecte hivernacle i no confiant en una solució tecnològica que pugui solucionar-ho tot ràpidament. Aquestes tècniques de precaució i cura del planeta són les que anomenem tècniques ecosocials, FUHEM (2022) en diu el següent: *"necesitamos potenciar aquellas técnicas ecosociales, es decir, aquellas que no socavan las posibilidades de vida digna para todas las personas y la sostenibilidad del planeta, y que son controladas por la sociedad de forma democrática."* (p.14)

Educativament, cal analitzar la tecnologia des d'un punt de vista ecosocial, assumir la incapacitat humana de solucionar tot el que destrossa i conèixer i usar les tècniques ecosocials.

Finalment per tancar el marc teòric sobre educació ecosocial, cal parlar de la situació en la qual es troba aquesta proposta a educació infantil. Malauradament, tot i que l'educació ecosocial ha estat una opció a l'alça en els darrers anys poques de les propostes educatives han fet el pas cap a l'educació infantil. Poques són les fonts que proposin activitats o propostes preparades per a infantil. Ni els diferents articles de Gutiérrez Bastida (2022, 2020, 2024) ni Rodríguez Muñoz (2019) donen opcions per a aquesta etapa. FUHEM (2018) sí que aporta adaptacions curriculars a l'etapa d'educació infantil, basant-se en la LOE i proposant dues Àrees de treball, el coneixement de l'entorn i l'autoconeixement i l'autonomia personal. A continuació es farà un breu resum d'aquestes dues àrees. Cal destacar, però, que tot i que aquestes àrees ens són molt útils en aquest treball, queden incompletes i desactualitzades. Això és dona perquè no han estat modificades per FUHEM (2022) on es fa una actualització de l'adaptació curricular tenint en compte la LOMLOE, la llei més actual, i per tant podem dir que a educació infantil l'educació ecosocial queda curta i incompleta.

L'objectiu de l'àrea del coneixement de l'entorn segons FUHEM (2018) és ajudar els infants a descobrir i comprendre els diferents contextos que els envolten, integrant-se de manera reflexiva, participativa i crítica. Els infants investiguen els elements del seu entorn, desenvolupant habilitats lògicomatemàtiques i respectant la natura. També es promou la socialització i el respecte per la diversitat cultural. Finalment, s'incideix en la importància de les tecnologies i en un ús crític d'aquestes.

Per altra banda, a l'àrea de l'autoconeixement i l'autonomia personal FUHEM (2018) s'enfoca en la construcció de la identitat, la maduresa emocional, les relacions afectives i l'autonomia dels infants. El joc és clau en aquest procés, i es valora la diversitat, fomentant un ambient de respecte. La intervenció educativa ha d'ajustar-se a les necessitats individuals i col·lectives, creant contextos de benestar i seguretat.

5.2 Literatura infantil

Aprendre a llegir i a escriure és el pilar de tot aprenentatge posterior (Elizondo i Alday, 2014, citant centelles, 2009). I, per tant, la literatura és una de les principals preocupacions de les mestres. Els beneficis de la lectura són molts i evidents, reforçant el creixement personal, proporcionant plaer i essent un instrument per potenciar aprenentatges. En aquest apartat es farà una breu descripció de com han de ser els llibres a educació infantil, i com aquests ens poden ajudar dins del marc de l'educació ecosocial.

Perquè aquesta literatura sigui enriquidora cal fer una selecció de llibres adequada assegurant la qualitat literària dels llibres escollits i l'adequació a l'edat dels infants. Correro i Real (2017) defineixen les característiques bàsiques que ha de tenir la literatura a cada edat, separant-ho en quatre etapes: El primer temps, anomenat el nadó i l'ingrés al llenguatge, es caracteritza per una gran presència de cançons de bressol, cantarelles i jocs de falda, amb poca presència de llibres físics. El segon temps és l'estadi del mirall, on interessen llibres amb personatges i situacions quotidianes, que l'infant pot anar identificant amb dibuixos més o menys realistes o imatges fotogràfiques. En el tercer temps, anomenat quan l'infant parla, hi predominen llibres on hi hagi paraula oral i escrita, amb les històries els infants descobreixen el plaer de la narració. L'infant gaudeix molt de la repetició de la mateixa història i comença a repetir fragments literals, encara que no sàpiga llegir. La repetició atorga a l'infant seguretat en la capacitat d'anticipació. Aquesta etapa dura més o menys de l'1 als 3 anys. Finalment, en el quart temps, dels 3 als 6 anys els infants es formulen preguntes fonamentals que els permeten anar descobrint el món, és per això que l'infant comença a interessar-se per narracions més elaborades, amb presència de conflicte i amb una barreja entre la realitat i la ficció. En aquesta etapa els agraden relats on el protagonista infantil s'espavila més que els altres, i comencen a interessar-se per contes i personatges tradicionals (el llop, la bruixa, l'ogre ...). En aquesta etapa la varietat de llibres comença a ser molt àmplia i cada cop es va diversificant més. (Correro i Real, 2017)

Coneixent quines característiques requereix cada etapa, cal parlar dels criteris de selecció, és a dir com assegurem que estem escollint un bon llibre. Correro i Portell (2023) estableixen tres paràmetres que han d'analitzar-se per tal d'assegurar una bona tria:

1- El llibre com a producte: Cal valorar com està elaborat el llibre, analitzant elements com el paper, l'enquadrernació, el format, l'edició, l'autoria, els elements paratextuals. Cal assegurar-se de la qualitat de cada un d'aquests paràmetres, segons Correro i Portell (2023) ja que, es el primer que es veu d'un llibre i cal donar-hi molta importància, garantir que està adaptat a l'edat i que és de qualitat. Elizondo i Alday (2014) en canvi, no li dona tanta importància a aquest paràmetre separant-ho en el disseny i la impressió i l'edició i donant més rellevància a paràmetres que veurem a continuació.

2- La representació literària: El segon paràmetre pretén analitzar quines són les representacions literàries que s'inclou en el llibre. Entrant-hi elements com la història, els personatges els escenaris o la veu narrativa. Aquest paràmetre, que en llibres per a adults pot ser el principal, a educació infantil perd una mica d'importància, però continua sent la porta d'entrada dels infants al llenguatge literari i, per tant, s'ha d'assegurar la seva qualitat.

3- Les il·lustracions: Aquest tercer i últim paràmetre ha anat guanyant força en els darrers anys i ha arribat a ser un dels elements més important de la literatura infantil. Les imatges amb els anys han agafat un poder narratiu molt important a la part de les representacions literàries. Duran (2009) i Erro (2000) veuen la il·lustració com a l'eix narratiu principal en molts dels llibres destinats a educació infantil, i asseguren que cal analitzar-les amb deteniment per a comprendre com és el llibre. Elizondo i Alday (2014) les veu com un dels eixos més rellevants de la literatura infantil i les analitza utilitzant paràmetres com la tonalitat, l'estil, el traç, les proporcions, els personatges, etc. Per tant, cal observar-les i definir si són adequades, i garanteixen una qualitat adequada.

Aquests paràmetres d'anàlisi de llibres tot i ser molt subjectius permeten tenir una base per a garantir una

bona selecció de fonts. A l'apartat 6.1 es proporciona un exemple de com guiar més aquesta tria i assegurar una bona qualitat en els llibres usats.

Tots aquests llibres es poden categoritzar en una gran varietat de tipologies, com poden ser els poemaris, els imaginaris, els llibres informatius, els llibres interactius, els contes populars, els llibres il·lustrats, els àlbums, els còmics, etc. (Correro i Portell, 2023). A continuació es farà una breu descripció de dues d'aquestes tipologies, aquelles que es considera que són més rellevants en el transcurs del treball. Cal fer, però, un petit apunt, al llarg del treball s'ha utilitzat la paraula llibre infantil, en comptes de conte, això ha estat perquè es veu el conte com a una de les tipologies de llibres, i, tot i que popularment el terme està molt estès per a referir-se qualsevol llibre infantil, des d'aquest treball es veu el conte com tipologia més. El conte s'usa especialment per descriure contes tradicionals com pot ser la "caputxeta" o "les set cabretes" (Ginard Garau, 2021).

L'àlbum il·lustrat és un llibre que explica una història en la qual la imatge "és imprescindible per entendre la història que es conta. *(la imatge)* Pot tenir diferents tipus de relació amb el text que acompanya: pot anar més enllà del text, pot explicar el contrari del que ens diu el text..." ((Badia i Lladó, 2013, p. 7). La imatge i el text de l'àlbum tenen una relació molt especial i col·laboren junts per explicar el que diu el text. (Badia i Lladó, 2013). L'àlbum és la tipologia més estesa en el segle XXI i la seva narrativa reposa sobre el text, les imatges i el suport (Correro i Portell, 2023). És probablement la millor eina per enganxar els infants a la literatura, perquè motiva molt a aquests i dona una gran oportunitat per a usar-lo a les escoles.

El llibre informatiu, abecedari o numerari, és una tipologia de llibre de no-ficció on s'agrupa coneixement sobre una temàtica en concret. (Correro i Portell, 2023) Aquests llibres ajuden els infants a conèixer més profundament el món que els envolta i permeten ser usats de forma educativa per tractar diversos temes. Les obres de coneixement es poden presentar de diferents maneres i una d'aquestes molt adequada per a educació infantil és a través dels llibres informatius (Elizondo i Alday, 2014). En els darrers anys els llibres informatius han començat a incorporar cada cop més imatges, cosa que facilita la seva utilització a l'educació infantil; tot i això, encara és una tipologia de llibres més adequada per al segon cicle i per a l'educació primària.

Finalment, per a tancar aquest apartat de la literatura infantil, cal parlar de com els llibres ens poden ajudar en el món de l'educació ecosocial. Tal com remarca Espinet Blanch (1995) els llibres generen un marc imaginari a través del qual els infants poden donar significat a problemàtiques molt allunyades per a ells. A més a més, els infants, a través dels llibres, poden comprendre fenòmens que no són habituals en el seu dia a dia mitjançant el seu marc imaginari:

"en la educación infantil, normalmente se trabaja con la premisa de que los niños y niñas solamente pueden acceder a la construcción de conocimiento de aquellos fenómenos u objetos que forman parte de su vida cotidiana (ámbito local) y que pueden ser manipulados directamente (ámbito concreto). Sin embargo, su conocida capacidad para crear universos imaginarios y situarse cómodamente en ellos contradice en cierta medida esta creencia. Con ello solamente queremos decir que el cuento podría complementar el ámbito más limitado de situaciones locales y concretas con otras situaciones más abstractas y lejanas, pero auténticamente problemáticas para la sociedad actual, en la que la ciencia tiene mucho que decir." (Espinete Blanch, 1995, p.2)

Per tant, els llibres infantils poden ser una eina molt bona perquè els infants descobreix alguns dels principis de l'educació ecosocial (FUHEM, 2022) que els són llunyans i es familiaritzin amb els seus conceptes.

Tot i això, dins de l'aprenentatge de les ciències, ens trobem que alguns llibres (especialment àlbums) poden mostrar inexactituds i contradiccions científiques, exposant conceptes erronis. Ferran, Levrero i Márquez (2014) comenten que aquestes errades, tractades adequadament, poden ser una oportunitat d'aprenentatge, "ja que possibiliten als alumnes qüestionar la veracitat del que llegeixen, potenciar les investigacions i consultar fonts diferents." (Ferran et al., 2014, p. 2)

Perquè l'aprenentatge ecosocial a través dels llibres sigui el més adequat possible s'ha de definir uns criteris per a la selecció d'aquest. Aquests criteris, tot i tenir similituds amb els criteris de selecció de llibres generals, definits anteriorment, han de mostrar unes característiques específiques. A continuació es presenta una taula feta per Ferran (2013) sobre com poden ser aquests criteris que funciona a partir de l'acrònim CONTE:

Taula 1: Acrònim conte

C	Contingut científic / Idea Clau	Dins l'àlbum il·lustrat s'identifiquen continguts i idees clau, vinculats als models científics. Generalment implícits.
O	Origina preguntes / investigació	Preguntes d'interès científic a partir d'idees clau presents, maneres de pensar-mirar de la ciència, i demanda de la pregunta.
N	Narració atractiva	Original, creativa, divertida, que "enganxa". També es poden considerar les imatges, donat que expliquen tant com el text.
T	Temes transversals i aspectes destacables	Valors; continguts d'altres àrees; qualitat de l'àlbum; errors o malentesos científics; etc.
E	Experiència gratificant	Tant la lectura de l'àlbum com les activitats didàctiques associades. Tant si s'utilitza l'àlbum en tot el cicle d'aprenentatge o només en alguna fase.

Nota: Taula extreta de Ferran, N. (2013). Àlbums il·lustrats a les classes de ciències de primària [Treball de Fi de Grau]. Universitat Autònoma de Barcelona

Cal destacar d'aquesta taula la mescla de criteris literaris, amb els criteris per l'aprenentatge científic. A més a més, s'hi inclouen elements que fugen d'aquest aprenentatge més científic i ho vinculen amb un aprenentatge social. Fet que ens porta a pensar en l'educació ecosocial. A l'apartat de rúbriques literàries es presentarà la proposta de rubrica literària ecosocial feta per a aquest treball.

5.3 Documentació

Per a finalitzar aquesta marc teòric cal parlar breument de la documentació, explorant que és i com la podem fer de la millor manera possible.

Hoyuelos (2007) exposa que la documentació consisteix a recollir i exposar sistemàticament i estèticament els processos educatius dels infants. Aquesta no consisteix simplement a plasmar el que ha passat, sinó de tenir la capacitat de construir un producte que en si mateix sigui capaç de retre compte del procés educatiu que s'ha viscut. Per Bonàs (2006) amb la documentació tenim la capacitat de recollir els processos, fer hipòtesis, i en definitiva col·laborar a construir la cultura de la infància.

Els processos de documentació poden fer-se per a diferents públics, remarcant-se quatre, la documentació per als infants, la documentació per a les mestres, la documentació per a les famílies i la documentació per a la comunitat educativa. (Galardini i Iozzelli, 2010) A continuació es farà una breu descripció de com poden ser les dues tipologies de documentació que es consideren rellevants per a aquest treball:

1-Documentar per a les mestres: Tal com indiquen Galardini i Iozzelli (2010) la documentació és una eina a través de la qual les mestres analitzen la seva tasca educativa, i permet que tinguin consciència del projecte educatiu que volen dur a terme el centre. Cal a més a més, fer un procés de reflexió posterior a la documentació treballant per millorar la pràctica i reflexionant sobre els processos dels infants (Xarxa Territorial d'Educació Infantil a Catalunya, 2013).

2-Docuementar per a la comunitat: Cal fer també una documentació per a donar a conèixer allò que passa a dins les escoles per a tota la comunitat. Documentar per a la comunitat dona valor a la tasca que es fa com a mestres, permet democratitzar els coneixements educatius. A més a més, documentar per a la comunitat es atorga un valor i una identitat als centres educatius, tot donant un sentit de continuïtat a les persones que treballen a les escoles. (Galardini i Iozzelli, 2010)

Finalment, cal parlar de com fem una bona documentació. Per assolir aquest objectiu, és fonamental garantir que la documentació sigui clara, comprensible i accessible per a tots els destinataris, reflectint fidelment els processos educatius viscuts pels infants. Aquest procés ha de permetre una reflexió crítica i constructiva per part de les mestres i la comunitat educativa en general. La documentació ben feta ha d'incloure imatges, textos i altres materials que capturin l'essència dels processos educatius, i ha de ser presentada d'una manera estèticament agradable i significativa. (Xarxa Territorial d'Educació Infantil a Catalunya, 2013)

6 Producte:

A continuació es presenta els dos productes realitzats per a aquest treball. Aquests dos productes es realitzen per donar resposta a les necessitats plantejades a l'apartat 4.1 i, per tant, són la realització d'una eina literària per a l'anàlisi de llibres infantils en clau ecosocial i la preparació d'una situació d'aprenentatge per a educació infantil, basant-se en els aprenentatges ecosocials i usant el llibre "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023). Per a presentar tots dos productes es fa inicialment un punt de metodologia on s'exposa com s'han realitzat els productes.

6.1 Eina d'anàlisi literària

6.1.1 Metodologia

La realització de les rúbriques literàries es basa en el treball d'Elizondo i Alday (2014), que en el seu treball "La selecció de fons documental a la biblioteca escolar: Com, qui i per què triar els llibres per a infants" presenta un seguit de rúbriques per a l'anàlisi de llibres infantils que han estat agafades i adaptades com a base per a fer les d'aquest treball. La feina d'Elizondo i Alday (2014) es completa en el marc de la literatura amb els aprenentatges aportats per Correro i Portell (2023) en el seu treball "Lectures que fan lectors, l'educació literària d'infants i joves". Per a adaptar les propostes de rúbriques d'Elizondo i Alday (2014) i portar-les al marc de l'educació ecosocial, el treball de FUHEM (2018, 2022) és clau. Els principis aportats a "Educar con enfoque ecosocial, análisis y orientaciones en el marco de la LOMLOE" constitueixen la base per a la realització de l'eina, mentre que els criteris d'avaluació proposats a "Educar para la transformación ecosocial, Orientaciones para la incorporación de la dimensión ecosocial al currículo" articulen cadascun dels criteris d'anàlisi de llibres presentats a la rúbrica. Aquests criteris es completen, en grau més baix, per la feina de Gutiérrez Bastida (2020) a "Educación ecosocial. Criterios a tener en cuenta".

Les rúbriques es realitzen en tres fases. En la primera fase, o de disseny, s'elaboren els primers dissenys i es construeix una primera idea de com s'articula l'eina, usant els treballs comentats anteriorment.

Un cop feta aquesta primera fase, s'inicia una fase de presentació de la proposta al seminari, on amb les professionals de MEL, la tutora del treball i les companyes de treball, s'analitzen les primeres idees de les rúbriques i es prova de trobar els punts forts i els punts febles. Els comentaris i reflexions fets durant les dues sessions de treball porten a fer les primeres modificacions a les rúbriques, integrant tot allò que s'ha comentat al producte. Aquestes primeres millores es fan amb l'objectiu de relacionar els criteris literaris i els criteris ecosocials.

La tercera fase és la de testatge, en la qual s'analitza un seguit de llibres per tal de comprovar la funcionalitat de les rúbriques. Aquestes proves es fan amb la col·laboració de companys i familiars, tant del marc de l'educació com de fora, comprovant que la rúbrica sigui comprensible i aplicable per a tothom. En aquesta fase es troben un gran nombre de possibles millores a les rúbriques, especialment pel que fa al seu disseny pràctic i la seva aplicabilitat. Aquestes millores s'apliquen al producte final per a assolir l'última i definitiva versió de l'eina. Finalment, es procedeix a analitzar deu llibres amb l'eina final.

6.1.2 Resultats

6.1.2.1 Descripció de l'eina

L'Eina final és un document de vuit pàgines dividit en quatre passos per a analitzar llibres infantils. Cada pas correspon a l'anàlisi d'un aspecte diferent de l'anterior. A continuació es presentarà cada un dels passos de forma detallada.

En el primer pas, titulat, "Definim la tipologia de llibre que tenim" es pretén fer una anàlisi general del llibre per a decidir a quina de les nou tipologies de llibre presentades correspon el llibre analitzat. Per a fer-ho es presenta una petita descripció de cada llibre i l'opció de marcar amb una creu a quina tipologia pertany. Les tipologies de llibres presentades són les següents: Llibre de primers conceptes; Àlbum il·lustrat; Catàleg d'imatges: Abecedari, Numeraris, Imatgiaris; Llibre il·lustrat; Conte tradicional; Llibre joc o llibre interactiu; Llibre tridimensional o Pop-Up; Poemari o llibre de cançons i Còmic.

En el segon pas es fa una anàlisi profunda de la qualitat literària del llibre. Per a fer-ho es presenta una taula que disposa de cinquanta-tres ítems dividits en nou temes. A cada ítem cal contestar si el llibre el compleix o no. Els nou temes presentats són els següents: El tema i el seu tractament; el llenguatge; l'estructura; El narrador; Els personatges; El temps; L'espai; Les il·lustracions i El disseny i la impressió. Un cop analitzats tots aquests ítems, es proporciona una segona taula que, depenent de les respostes als ítems anteriors, dona una categorització al llibre. Els llibres es categoritzen entre, excel·lents, bons, regulars i no recomanats.

El tercer pas és la anàlisi ecosocial dels llibres. Per a fer-ho, de nou es proporciona una taula amb ítems dividits en temes. En aquest cas la taula és molt més llarga, amb noranta-tres ítems i nou temes. Els nou temes de la taula són una adaptació dels vuit principis ecosocials plantejats per FUHEM (2022) i vistos a l'apartat 5.1. Els canvis fets són els següents: S'ha adaptat el principi de "funcionament de la biosfera" i ha estat canviat per "biodiversitat". Això s'ha fet en considerar-se aquest principi massa complex per a educació infantil, i en creure que la biodiversitat requeria una representació més directe a l'eina. Per altra banda, el principi de "desenvolupament personal i comunitari" ha estat separat i s'ha definit els principis de "desenvolupament comunitari" i "cures". Aquesta separació s'ha fet en veure que les cures eren un tema poc tocat que es considerava molt important i, per tant, es veia necessari donar-li un espai propi. Com a resultat, els nou temes plantejats a l'Eina són: Ecodependència, Biodiversitat, Crisi civilitzatòria, Agents de canvi ecosocial, Desenvolupament comunitari, justícia, Democràcia, Tècniques ecosocials i Cures. Per a fer-se una idea de com són els ítems es presenta un fragment de l'eina:

Ecodependència	Si	No
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.		
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.		
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		
Critica la visió de terra per a ser controlada.		
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.		

Un cop contestats cada un dels ítems, l'eina proporciona un quadre resum per a evidenciar el potencial ecosocial del llibre, en aquest cas no es proporciona una categorització general, sinó que es defineix si el llibre treballa cada un dels temes ecosocials poc, mig o molt.

El quart i últim pas consisteix a fer una fitxa tècnica final on es resumeix tota la informació dels tres passos anteriors en una sola taula. A més a més, en aquesta fitxa tècnica es proporciona un espai per a fer una avaluació qualitativa del llibre.

Per a veure el resultat final de l'eina, dirigiu-vos a l'annex 1.

6.1.2.2 Resultats de l'anàlisi dels llibres

A continuació es presenta un breu resum dels resultats obtinguts a partir de l'anàlisi de deu llibres usant les rúbriques vistes a l'apartat anterior. Cal recalcar que aquest no és un estudi de camp per veure quines característiques ecosocials presenten els llibres infantils i, per tant, no es pot prendre la informació com a la realitat general de la literatura infantil.

En el marc de la literatura, podem concloure que la gran majoria dels llibres analitzats presenten una molt bona calcificació literària, amb vuit dels deu llibres categoritzats com a excel·lents i els altres dos com a bons. Com a resultat, podem concloure que la qualitat literària de la mostra de llibres analitzats és excel·lent.

En l'àmbit ecosocial, trobem una desigualtat molt gran en els temes representats als llibres. En caràcter general, podem dir que aquells temes relacionats amb la part "eco" estan molt més tractats i representats que aquells relacionats amb la part "social". Essent la biodiversitat, la ecodpendència i els agents de canvi ecosocial els més presents en la mostra de llibres. Per altra banda, els llibres que representen temes com la justícia, la democràcia o les tècniques ecosocials són molt més limitats, i quan ho representen ho fan de forma superficial o residual. Finalment, ens trobem amb temes més Intermedis, que si bé no tenen una representació molt elevada, no és tan limitada com els anteriors. En aquest punt ens trobem temes com la crisi civilitzadora el desenvolupament comunitari o les cures.

Aquests resultats, si bé no sorprenen massa, posen en evidència que l'educació ambiental a poc a poc va introduint-se a la literatura infantil, mentre que les idees que van més enllà i es vinculen amb els aprenentatges socials encara són difícils de tractar.

Els quatre llibres usats per a la proposta de situació d'aprenentatge, que es veu a l'apartat 6.2, també presenten característiques similars a l'anàlisi general. La biodiversitat és el paràmetre que més es presenta en aquests, conjuntament amb els agents de canvi ecosocial i la ecodpendència. La resta de paràmetres es veuen representats de forma bastant igualitària, amb una representació mitjana, excepte la justícia i el desenvolupament comunitari, que són els menys representats de tots.

Aquest resultat, tot i que no és ideal, ens dona els materials necessaris per a tractar els temes que interessen per a la situació d'aprenentatge, que es basa principalment en la biodiversitat. Tot i això, en tenir representació d'altres temes de l'educació ecosocial, es pot començar a introduir de forma més indirecta els aprenentatges d'aquesta. Aquesta introducció indirecta es pot fer especialment amb el llibre de "cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023) que està especialment preparat per a tractar els criteris ecosocials.

Per a veure l'anàlisi completa dels deu llibres i aprofundir en el procediment usat per a fer-ho dirigiu-vos a [l'annex 2](#).

6.2 Situació d'aprenentatge

6.2.1 Metodologia

Per a l'elaboració de la situació d'aprenentatge s'ha disposat de dues fases. La primera fase o la d'elaboració, ha estat el procés de creació de la primera proposta de la situació d'aprenentatge. Aquesta primera proposta s'ha fet amb els coneixements apresos en la realització del marc teòric d'aquest treball, concretament el punt

5.1 que incorpora els aprenentatges ecosocials. S'ha tingut molt en compte també, l'aportació realitzada per Lafarga i Martínez Samper (2017) a "Viure i sentir a través dels àlbums (Escola Bressol Municipal Can Caralleu de Barcelona)" on s'exposa els principis dels projectes literaris. Aquest article està escrit per mestres de l'escola on es fa la situació d'aprenentatge i, per tant, tenir-lo en compte és, a més a més, adaptar la situació d'aprenentatge a la realitat curricular de l'escola. Finalment, també s'ha tingut en compte els coneixements propis adquirits a l'assignatura de "L'experimentació en educació infantil" i a l'assignatura "Narrativa i Poesia en Educació Infantil" cursades en el quart curs del grau d'educació infantil.

La segona fase és una fase de consulta, en la que la primera proposta es presenta a les expertes de MEL, la tutora del treball i les companyes de treball per a comentar-ho col·laborativament. A la vegada la també es presenta a les tutores de l'Escola Bressol Municipal (EBM) Can Caralleu, on es farà la proposta. Amb els comentaris pertinents de les dues consultes s'ha fet una adaptació per millorar la situació i corregir, tots aquells aspectes que es considera que cal replantejar. En aquest replantejament s'eliminen algunes activitats que es consideren massa elaborades i s'acaba de definir bé la darrera activitat que fins aleshores ha quedat incompleta.

Cal destacar que després de la realització de la proposta d'aprenentatge a l'EBM Can Caralleu es fa una fase d'avaluació, avaluant el funcionament de la proposta en si i el grau d'assoliment dels objectius per part dels infants. En aquest procés es dona molta importància a la documentació realitzada per a poder veure el procés dels infants i el desenvolupament de la proposta i, per tant, poder completar la fase d'avaluació.

6.2.2 Disseny de la situació d'aprenentatge

Títol	Projecte literari: coneixem les cuques
Nivell educatiu	I2

Descripció i contextualització de la proposta:

La situació d'aprenentatge projecte literari: coneixem les cuques, és una proposta didàctica que gira als voltats del descobriment de les cuques, immers dins d'un marc literari en la que s'usen els llibres com a eina per a desenvolupar els coneixements d'aquestes. La proposta s'emmarca dins dels paràmetres de l'educació ecosocial i pretén treballar a fons la biodiversitat, inclosa dins del principi "Funcionament de la biosfera" descrit per FUHEM (2022) així com tractar de forma més indirecta altres principis ecosocials. Aquesta proposta es fa a l'EBM Can Caralleu. En el marc d'aquesta escola, la proposta de situació d'aprenentatge és un projecte literari. Un projecte literari és un seguit d'activitats didàctiques que pretenen explorar totes les possibilitats de les obres literàries a partir de potenciar el món màgic creat pels llibres. Aquests projectes sovint es complementen amb la creació d'un racó amb alguns dels elements del llibre, així com propostes immersives a través de diferents llenguatges. (Lafarga i Martínez Samper, 2017). La proposta es fa en col·laboració a l'entitat d'educació ambiental MEL que proporciona el llibre que ha inspirat tot el disseny didàctic "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023), aquest i altres i els llibres: Un lloc perfecte (Cousins, 2024), La casa més gran del món (Lionni, 1968) i El gran llibre de les cuques (Zommer, 2016) són els encarregats de tirar endavant la situació d'aprenentatge.

Competències específiques

Competències específiques	Eix 1	Eix 2	Eix 3	Eix 4
Competència específica 4. Progressar en l'adquisició de normes i hàbits saludables i ecosocialment responsables, guanyant confiança en les pròpies possibilitats i capacitats per construir la pròpia identitat.	X			

Competència específica 2. Expressar-se de manera entenedora, personal i creativa mitjançant diferents llenguatges, explorant-ne les possibilitats i gaudint-ne, per respondre a diferents contextos comunicatius.		X		
Competència específica 2. Desenvolupar, de manera progressiva, diferents formes de raonament i procediments del pensament científic, a través de l'observació i la manipulació, per iniciar-se en la interpretació de l'entorn i respondre de manera creativa als diferents reptes i situacions.			X	
Competència específica 3. Explorar i reconèixer elements i fenòmens del món natural, establint relacions entre la pròpia acció i les conseqüències que se'n deriven, per iniciar hàbits de sostenibilitat i conservació de l'entorn.			X	

Objectius d'aprenentatges i criteris d'avaluació

Objectius d'aprenentatge	Criteris d'avaluació
Desenvolupar el coneixement sobre les cuques per tal de reconèixer les seves característiques i progressar en el desenvolupament del model ésser viu.	1- Identifiquen característiques físiques de les cuques tant en imatges d'aquestes i representacions, com en situacions reals. 2- Mostren coneixement de processos biològics de les cuques, com pot ser menjar o moure's 3- Anomenen les cuques pel seu nom i són capaces d'identificar-les en diferents contextos.
Descobrir processos i funcionaments de les cuques i els seus hàbitats per tal de potenciar el respecte i la cura cap a aquestes i el seu entorn.	1- Reconeixen elements naturals on poden viure cuques 2- Mostren cura i respecte cap a les cuques i el seu entorn, traçant-les amb delicadesa quan interactuen amb elles i procurant no danyar el medi ambient.
Impulsar l'interès per la literatura per tal de gaudir d'aquesta i usar-la com a medi per a arribar a altres aprenentatges.	1- Demostren interès i gaudi per a les lectures grupals i són capaços d'entrar en el marc simbòlic dels llibres 2- Connecten els personatges literaris de les cuques amb els elements de les cuques reals.

Sabers

	Sabers
1.	Incorporació progressiva d'hàbits sostenibles i ecosocialment responsables relacionats amb la salut, el benestar personal i l'entorn en què habiten.
2.	Interès progressiu pels textos literaris infantils orals i escrits. Gaudi d'aquests textos.
3.	Inici en la lectura d'imatges significatives i la descodificació de signes visuals més usats en l'entorn proper.
4.	Interès per les converses i diàlegs sobre textos literaris que eduquin la sensibilitat i el respecte i nodreixin la imaginació i la curiositat.

5.	Exploració i indagació de l'entorn físic i social amb curiositat i interès.
6.	Desenvolupament d'habilitats com l'observació, la comprovació i l'assaig-error en els contextos de joc i la vida quotidiana.
7.	Observació i exploració de l'entorn planificant i ordenant la pròpia acció.
8.	Descoberta dels efectes de les pròpies accions en el medi natural.
9.	Manipulació i experimentació d'elements de l'entorn natural amb cura i respecte.
10.	Ús d'instruments d'observació tant analògics com digitals: lupes, balances i sensors per a la recollida i l'anàlisi posterior de dades.
11.	Coneixement progressiu del model d'ésser viu. Funcions vitals que realitzen els éssers vius: nutrició, relació i reproducció.

Desenvolupament de la situació d'aprenentatge

Proposta	Descripció de la proposta d'aprenentatge	Temporització
PROPOSTA 1: Presentem les cuques i els llibres	Aquesta proposta consisteix a presentar els llibres i els personatges de les cuques, començant a relacionar els coneixements previs dels infants amb les cuques i iniciant la curiositat cap a aquestes.	Dimecres 24/4/2024 de 9 a 10 del matí
PROPOSTA 2: El racó de les cuques	La segona sessió consistirà a fer la introducció del racó de les cuques, per a fer-ho es començarà amb l'explicació dels llibres de nou i posteriorment es prepararà de forma col·laborativa amb tot el grup un racó on els infants puguin fer joc simbòlic amb les cuques.	Divendres 3/5/2024 de 9 a 9:30 del matí
PROPOSTA 3: Descobrim les cuques.	Aquesta sessió és una experiència immersiva a la sala SUM on els infants podran observar amb deteniment les característiques de les cuques, immersos dins d'un marc de museu amb mostres reals, radiografies, vidres i vídeos de cuques.	Divendres 10/5/2024 de 10:00 a 10:45 del matí
PROPOSTA 4: Quines cuques hi ha al jardí de l'escola?	En la darrera sessió es planteja una cerca pel jardí de l'escola per a descobrir les cuques que hi pot haver al nostre entorn, la cerca es farà amb materials com lupes i targetes per identificar les cuques i es potenciarà la conversa de les descobertes que es vagin fent.	Dimecres 15/5/2024 de 9:00 a 9:45 del matí

Per a veure les descripcions de les propostes de manera més acurada, juntament amb els objectius específics de cada una de les propostes, els criteris d'avaluació, els materials de les propostes i altres característiques de les sessions, veieu [l'annex 3](#).

6.2.3 Resultats

Per a comentar els resultats de la situació d'aprenentatge cal fer una separació en tres temes, començarem exposant els resultats de l'actuació dels infants durant el transcurs de la situació d'aprenentatge, continuarem exposant la valoració del funcionament de la proposta i finalment, exposarem la documentació realitzada.

6.2.3.1 Resultats de l'actuació dels infants

En general, podem concloure que els infants van gaudir molt de la situació d'aprenentatge. La temàtica els va enganxar ràpidament i van comprendre els aprenentatges que s'estaven treballant de manera senzilla i ràpida. A continuació, es repassen els criteris d'avaluació vistos a l'apartat 6.2.2 per valorar si s'han adquirit els coneixements esperats.

Identifiquen característiques físiques de les cuques tant en imatges d'aquestes i representacions, com en situacions reals: Es pot dir que aquest criteri es va complir de forma parcial. Els infants van començar a identificar les característiques físiques de les cuques, però només les més senzilles, com la mida o alguns components del seu cos. Tot i això, van començar a identificar sense massa dificultat els animals que eren cuques i els sabien diferenciar d'altres animals que no ho eren.

Mostren coneixement de processos biològics de les cuques, com pot ser menjar o moure's: Els infants van progressar molt en l'adquisició dels coneixements del model d'ésser viu. Van identificar funcions bàsiques de les cuques i van aprendre a vincular aquestes funcions amb les que ells o altres éssers vius realitzen. Per tant, es pot dir que aquest criteri es va complir de forma àmplia.

Anomenen les cuques pel seu nom i són capaces d'identificar-les en diferents contextos: Durant el transcurs del projecte, els infants van mostrar progrés en el coneixement dels noms de les cuques, però aquest coneixement no va sortir de les cuques més típiques, com la papallona o la marieta. Van mostrar especial dificultat per recordar els noms de les cuques que sortien al llibre "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023).

Reconeixen elements naturals on poden viure cuques: Aquest és un dels criteris que més es va assolir. A l'inici de la situació d'aprenentatge, van mostrar-hi dificultat, però en arribar a l'última sessió es va veure un gran progrés, identificant sense dificultat els llocs on es podia buscar cuques i mostrant un coneixement ampli dels llocs que podien anar millor per aquestes.

Mostren cura i respecte cap a les cuques i el seu entorn, tractant-les amb delicadesa quan interactuen amb elles i procurant no danyar el medi ambient: Aquest criteri també va ser assolit de forma molt satisfactòria. En tractar amb cuques reals, els infants van tenir una actitud molt tranquil·la, procurant no fer malbé res i vigilant molt el seu entorn.

Demostren interès i gaudi per a les lectures grupals i són capaços d'entrar en el marc simbòlic dels llibres: En general, podem dir que la vinculació que van tenir amb els llibres va ser àmplia, i a partir d'aquests els infants es van motivar a fer la resta de les activitats. Van mostrar algunes dificultats per connectar amb alguns elements més complexos dels llibres, però, tot i això, no es van desmotivar i van poder entrar en diverses situacions en el marc simbòlic dels llibres.

Connecten els personatges literaris de les cuques amb els elements de les cuques reals: Aquest procés va ser massa complicat per als infants. La gran majoria no van acabar d'assolir-ho i van mostrar especials dificultats per connectar noms i característiques individuals de les cuques dels llibres amb les cuques reals. Tot i això, la connexió que tant els personatges com les cuques reals eren cuques sí que la van aconseguir la majoria dels infants.

En conclusió, l'anàlisi dels criteris d'avaluació revela que els infants van aconseguir progressar en diversos aspectes del projecte, especialment en la identificació de les cuques i en la comprensió dels seus hàbitats naturals. Tot i algunes dificultats en la connexió entre els personatges literaris i les cuques reals, els infants van mostrar un alt nivell de motivació i interès en les activitats proposades.

Per a veure les valoracions de cada una de les activitats i els criteris concrets de cada una d'elles acompanyades de evidències d'avaluació dirigiu-vos a [l'annex 4](#).

6.2.3.2 Valoració de la proposta

Es considera que en general la proposta va estar molt ben realitzada i preparada, les sessions es van desenvolupar de forma molt satisfactòria i la temàtica va estar ben escollida i preparada.

Els llibres elegits per fer la proposta van mostrar ser els adequats, van ser comprensibles per als infants i van

tenir la força per tirar endavant el projecte. Tot i això, individualment alguns dels aspectes dels llibres no van acabar de funcionar del tot. Aquests aspectes individuals van sobrepassar-se per la força que tenien conjuntament els llibres amb la capacitat de completar-se els uns als altres.

L'actuació de l'adult va ser un dels temes que va anar progressant a mesura que avançaven les sessions. A l'inici va estar marcada per bastant inseguretat i inexactitud a l'hora de realitzar les sessions, especialment en els tancaments d'aquestes. Tot i això, a mesura que va anar avançant el projecte es va notar una millora i es va adquirir seguretat i confiança millorant la realització de les sessions de forma significativa.

Els materials es consideren ben preparats i escollits. En general la majoria dels materials van funcionar de forma adequada i van potenciar la motivació i la participació dels infants. Es va mostrar un especial interès pels materials presentats a la tercera sessió. Alguns materials que no van acabar de convèncer van ser les targetes de les cuques, que els infants no van fer gens de cas i els materials preparats per al racó de les cuques que no van tenir la força necessària per fer-lo un espai motivador i atractiu per als infants.

Les tutores del grup van valorar molt positivament la situació d'aprenentatge, van considerar que la temàtica estava molt ben escollida i que havia motivat molt als infants. També van mostrar una satisfacció àmplia pel funcionament de les diverses sessions i van proposar-ne més i demanar materials per a realitzar-ne un cop acabat el projecte.

Per veure la valoració detallada de cada una de les propostes dirigiu-vos a [l'annex 5](#) on es descriu el funcionament general de cada proposta, els punts forts, els punts febles, la valoració del material, la valoració de l'actuació de l'adult i la valoració de les tutores.

6.2.3.3 Documentació

La documentació que es va realitzar va consistir en un vídeo per a mostrar la proposta a les professionals de MEL, i donar més visibilitat al seu projecte amb el llibre "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023). En el vídeo es pot veure la unió d'imatges fetes al llarg de les sessions amb frases que els infants van anar dient.

Les fotografies s'han fet durant la realització de les sessions i per les mestres dels grups on s'ha fet la proposta. En aquestes fotografies s'ha procurat recol·lectar processos dels infants, per tal de comprendre millor les seves accions i els seus pensaments en el desenvolupament d'aquestes. Les frases que surten al vídeo han estat recol·lectades a mesura que s'han fet les sessions, procurant deixar constància dels seus comentaris i accions per a poder avaluar de forma més precisa la seva actuació i recol·lectar-ho com a evidència. El recull complet de frases i accions dels infants es pot veure a [l'annex 4](#).

Per a veure el vídeo realitzat per a donar a MEL cal anar a [l'annex 6](#).

7 Conclusions:

En aquest apartat de conclusions es repassen els objectius plantejats al punt 4.2 per valorar el seu grau d'assoliment i avaluar si el propòsit del treball està complert o no.

Començant per l'objectiu General 1: Elaborar una eina definint criteris, per tal d'analitzar llibres infantils que puguin tenir una aplicació didàctica ecosocial en l'etapa d'educació infantil. Aquest objectiu està assolit de forma molt satisfactòria, elaborant una eina apta per l'anàlisi de llibres infantils tal com es pot veure al punt 6.1. Es considera que l'assoliment d'aquest objectiu és satisfactori perquè l'eina està elaborada gràcies a la informació trobada en el desenvolupament del marc teòric i està testejada i millorada de forma significativa després d'escoltar diverses opinions per al seu millor desenvolupament.

Dins d'aquest objectiu es troba l'objectiu específic 1: Establir un seguit de criteris d'acord amb l'educació

ecosocial i incloure la biodiversitat en aquests criteris. Aquest objectiu també està assolit de forma molt satisfactòria definint més de noranta criteris ecosocials que fan funcionar l'eina. La biodiversitat està inclosa dins d'aquests criteris com un dels nou grans temes en què es defineix l'eina. A més a més, l'eina permet, mitjançant una rúbrica externa, la visualització ràpida de quins llibres treballen quins temes i en quin grau. Garantint que l'anàlisi ecosocial s'ha realitzat de forma adequada.

En l'objectiu específic 2: Establir un seguit de criteris que garanteixin la qualitat literària dels llibres escollits, també es troba un grau de satisfacció ampli. Mitjançant la separació de l'eina en diferents passos es pot assegurar la qualitat literària dels llibres abans de començar-los a analitzar ecosocialment, assegurant que són llibres bons o excel·lents abans de plantejar-se si usar-los com a eina per treballar els aprenentatges ecosocials.

Finalment, l'objectiu específic 3: Usar l'eina per a analitzar llibres infantils i iniciar el procés de creació d'una biblioteca de llibres que tinguin potencialitat educativa ecosocial. Es considera que aquest objectiu ha estat assolit de forma parcial, s'ha pogut desenvolupar una anàlisi extensa de deu llibres en clau ecosocial, però no s'ha treballat per a la creació d'una biblioteca de llibres amb aquestes característiques. Si bé aquesta feina no ha estat feta, s'ha donat les claus a l'entitat MEL per a poder desenvolupar aquesta tasca de forma satisfactòria i s'ha començat en el camí proporcionant els primers deu llibres amb les característiques buscades.

Cal destacar, però que si bé aquesta eina s'ha pogut elaborar de forma satisfactòria, no és una eina perfecta, i presenta algunes dificultats de funcionament. Les millores que s'han anat fent a l'eina al llarg de tot el projecte han estat moltes i han treballat per procurar reparar els errors que ara s'esmentaran, però han fallat en alguns aspectes. La principal dificultat de l'eina és el seu sistema de puntuacions i funcionament. En el pas d'anàlisi literària l'eina està molt ben preparada per a l'anàlisi de llibres amb històries narratives, però mostra dificultats per a analitzar altres estils de llibres infantils com podrien ser imatgeris o llibres de primers conceptes. Això és degut al fet que el seu sistema de puntuació és tancat i deixa poc marge per a aquells llibres que no compleixen els criteris profundament. Per altra banda, a la classificació ecosocial, també es mostren inexactituds perquè és molt difícil definir a partir de quants criteris un llibre treballa molt, mig o poc un tema ecosocial. Per tant, podem dir que els conflictes són més logístics que del contingut de l'eina.

Com a resultat, podem concloure que, si bé es considera que l'objectiu general 1 ha estat complert de forma satisfactòria, encara hi ha molt marge de millora en aquesta eina i petits detalls d'aquesta que es poden treballar i millorar més. Es continuarà treballant per a assolir una eina el més exacte possible que pugui servir per a fer un bon recull de llibres ecosocials.

L'objectiu general 2: Dissenyar i aplicar una situació d'aprenentatge a partir de la literatura, per tal de treballar l'educació ecosocial amb el primer cicle de l'etapa de l'educació infantil, també es considera assolit de forma satisfactòria. La situació d'aprenentatge ha estat elaborada de forma molt satisfactòria i ha estat aplicada, aquesta situació d'aprenentatge, tal com es preveia a l'inici s'ha realitzat a una escola bressol, concretament a un grup d'I2, tali com es veu en el punt 6.2.

Dins de l'objectiu general ens trobem amb l'objectiu específic 1: Usar el llibre "Cuques, on sou?" i altres llibres sobre ecosocietat per a dissenyar l'activitat, amb una especial èmfasi per a aquells llibres que presenten característiques de biodiversitat. Aquest objectiu també ha estat assolit de forma molt satisfactòria, els llibres usats per la proposta han estat analitzats amb l'eina i han estat els encarregats de tirar endavant tot el projecte plantejat. Els llibres elegits han presentat tots una categorització de "molt" al tema de biodiversitat dins de l'anàlisi de l'eina, i han mostrat altres criteris ecosocials.

Pel que fa a l'objectiu específic 2: Proporcionar les rúbriques i documents amb el disseny de la situació d'aprenentatge a l'entitat MEL perquè la pugui promocionar i donar-li com a opció a altres educadores, també podem dir que ha estat complert satisfactòriament. El document donat a MEL ha proporcionat tota la informació per a la realització adequada de la proposta tal com es veu a [l'annex 7](#).

L'objectiu específic 3: Aplicar aquesta activitat a l'escola Bressol Can Caralleu de Barcelona, també ha estat assolit de forma molt satisfactòria. Per a dissenyar l'activitat s'ha tingut en compte els funcionaments curriculars de l'escola on s'ha aplicat posteriorment la situació d'aprenentatge. I l'aplicació ha estat satisfactòria i ha tingut una valoració molt positiva per part de mestres de l'escola.

Continuant amb l'objectiu específic 4: Elaborar una documentació de qualitat que pugui servir per a promocionar millor el disseny de la situació d'aprenentatge i permeti reflexionar sobre el funcionament de la situació d'aprenentatge. Podem veure que aquest objectiu ha estat complert de forma parcial. Si bé la documentació s'ha pogut realitzar de forma molt satisfactòria tal com es veu a l'apartat 6.2.3.3. Les fotografies que s'han fet per a aquesta documentació, no han sigut de la qualitat que s'esperava a l'inici del projecte. Això ha estat per la dificultat que s'ha trobat de fer l'aplicació i la documentació al mateix temps i la mala qualitat de la càmera que s'ha usat. La documentació sí que ha estat, però, una eina molt útil per a reflexionar sobre la situació d'aprenentatge i ha sigut un pilar important per a l'assoliment de l'objectiu específic 5. Per tant, es pot dir que, si bé aquesta documentació s'ha fet, no ha tingut la qualitat que s'esperava.

Finalment, l'objectiu específic 5: Avaluar de la situació d'aprenentatge tenint en compte els aprenentatges dels infants i el funcionament de la situació en si. En aquest objectiu ha estat assolit de forma molt satisfactòria. Per a fer-ho s'ha usat la documentació i s'ha fet un procés de reflexió i anàlisi de la mateixa acció, tal com es pot veure al punt 6.2.3.2.

En conclusió, aquest treball ha assolit de manera satisfactòria la majoria dels objectius plantejats. S'ha desenvolupat una eina robusta per a l'anàlisi de llibres infantils amb criteris ecosocials, tot i que encara hi ha marge per millorar el sistema de puntuació i la seva aplicació a diferents tipus de llibres. Els objectius específics d'establir criteris ecosocials i de qualitat literària s'han complert amb èxit, permetent una avaluació precisa dels llibres analitzats. I tot i que la creació d'una biblioteca completa de llibres ecosocials no s'ha culminat, s'han establert les bases per a futurs desenvolupaments. La situació d'aprenentatge dissenyada per treballar l'educació ecosocial a l'etapa infantil s'ha aplicat amb èxit i ha rebut valoracions positives. La documentació elaborada ha estat útil per a la reflexió i avaluació del projecte, tot i que les limitacions tècniques han afectat la qualitat de les imatges. En conjunt, aquest treball ha avançat significativament en la integració de l'educació ecosocial a través de la literatura infantil, amb resultats prometedors i aspectes identificats per a millores futures.

8 Reflexió final:

En la realització d'aquest TFG he tingut l'oportunitat de treballar diversos dels camps d'aprenentatge que més m'han interessat en els darrers anys i em mostro profundament agraït d'haver pogut de desenvolupar-lo.

Treballar l'educació literària ha estat per mi el descobriment d'un interès molt profund, he gaudit les hores dedicades a l'anàlisi de llibres i he pogut adquirir molts més coneixements per a poder veure amb més esperit crític i més interès el funcionament de la literatura infantil. La feina aportada per la Cristina Corro, el Joan portell i la Neus Real m'han obert les portes cap a un món molt gran i un camp que tinc intenció de continuar aprofundint en el transcurs dels llargs anys que em queden de formació.

Endinsar-me en el món de l'educació ecosocial també ha estat un descobriment per a mi. He pogut adonar-me que una inquietud que tenia jo des de feia molt de temps també ho era per a altres persones, com era la preocupació perquè l'educació ambiental s'estigués enfocant des d'una perspectiva de conformisme social. Adonar-me que aquest pensament ja era en els caps de moltes persones implicades profundament en el món de l'educació i disposades a dedicar temps i energia per a treballar-ho m'ha omplert de satisfacció i esperança. Descobrir, a més a més que l'educació ambiental a Catalunya és un món, petit, però actiu i amb ganes de fer passes de gegant també m'ha motivat de cara al futur. I haver pogut conèixer aquest món des de les professionals de MEL, les meves tutores del TFG i del German ha estat un plaer enorme, ja que amb elles he pogut impregnar-me de la motivació i les ganes que posen als seus projectes i l'energia que es dedica en aquest

camp de l'educació.

La feina de FUHEM també ha estat per a mi un aprenentatge molt gran, tenint l'oportunitat de conèixer a fons els seus principis i adonar-me de la capacitat educativa que tenien. Tot això m'ha fet analitzar en profunditat les propostes educatives que he estat tenint al meu voltant al llarg del curs i adonar-me que cal una feina molt gran i profunda per a fer enlairar del tot l'educació ecosocial. Sento que amb els aprenentatges que he adquirit en la realització d'aquest TFG tinc la capacitat de ser un promotor d'aquest procés i tinc ganes d'encarar-ho amb energia i motivació.

Realitzar el TFG en modalitat APS ha estat per a mi un gran repte. He notat una càrrega de feina molt gran sobre les meves espatlles i he tingut la sensació que no podria acabar satisfactòriament el procés en diverses ocasions. Tot i això, crec que fer-ho amb aquesta modalitat ha estat un dels aprenentatges més interessant que he tingut en tot el procés. He pogut construir el coneixement de forma col·lectiva amb tots els seminaris que s'han realitzat i m'he sentit molt còmode treballant amb aquesta metodologia. A la vegada sentir la presència d'una entitat m'ha fet tenir la sensació que la feina que estava fent era útil i no un treball més per a entregar i oblidar-me més tard. A la vegada aquesta modalitat més exigent m'ha permès treballar-me i analitzar profundament les meves mancances a l'hora d'organitzar-me, permetent-me fer un treball personal i millorar com a persona.

La realització i aplicació d'un disseny d'una situació d'aprenentatge també ha estat per una oportunitat molt gran per a aprendre. M'ha ajudat a adonar-me que el meu procés formatiu tan sols comença i em queda una gran quantitat de feina fins que sigui un mestre preparat. A la vegada m'he adonat que la millor manera d'aprendre és fent, i al llarg de tota la situació d'aprenentatge he anat desenvolupant coneixements que m'han ajudat a encarar les següents sessions. També he pogut continuar desenvolupant el meu interès per a l'escola bressol, una etapa de l'educació que considero que al llarg de la carrera ha estat infrarepresentada i que em genera molta més motivació que les altres etapes educatives.

En conclusió, la realització d'aquest TFG ha estat una experiència enriquidora que m'ha permès explorar profundament els camps de l'educació literària i l'educació ecosocial, àmbits pels quals he desenvolupat un interès i passió creixents. He pogut adquirir coneixements valuosos i habilitats pràctiques, des de l'anàlisi crítica de la literatura infantil fins a la implementació d'activitats educatives ecosocials. El treball en col·laboració amb professionals del sector i l'ús de la metodologia APS m'han aportat una perspectiva pràctica i rellevant del món educatiu, fent-me sentir que la meua feina tenia un impacte real. Tot plegat m'ha preparat millor per a reptes en la meua futura carrera com a mestre, amb una visió més clara dels meus objectius i una determinació per contribuir al desenvolupament d'una educació més crítica i conscient.

9 Referències i bibliografia

- Badia, M., i Lladó, C. (2013). Els àlbums i els llibres il·lustrats: Una descoberta, diverses veus. Guia pel professorat. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.
- Barba i Serrahima, L., de la Orden i Sabrià, L., Soler i Aramburu, C., i Solans, S. (2023). Cuques, on sou?. MEL, educació ambiental.
- Bonàs, M. (2006). L'art del pintor de paisatges, algunes reflexions entorn de la documentació. *infància*, 151, 24-28.
- Bosch, C., i López, M. (2007). Guia metodològica de l'Aprenentatge Servei. Documents de treball. En *Educació no4* (Educació no4). Diputació de Barcelona.
- Boyd, L. (2014). *Literna Mágica. Libros del zorro rojo*.
- Correro, C., i Portell, J. (2023). *Lectures que fan lectors, l'educació literària d'infants i joves*. Eumo Editorial.
- Correro, C., i Real, N. (2017). *Temes d'infància educar de 0 a 6 anys, La literatura de l'educació infantil*. Associació de mestres Rosa Sensat.
- Cousins, L. (2024). *Un lloc perfecte* (D. Hernández, Primera Edició). Libros del Zorro Rojo.
- Cox, M. (2020). *La màgia de leer en voz alta: los beneficios intelectuales y emocionales de la narrativa oral en niños y adultos*. (Ediciones Urano).
- Davoli, M. (2010). Documentació com a argumentació i narració: donar visibilitat i forma als processos en la vida quotidiana. In *Documentar: afinar els ulls per captar moments* (pp. 9–27). Associació de Mestres Rosa Sensat.
- DECRET 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil (2023). <https://www.gencat.cat/dogc>
- Duran, T. (2009). Eines per a l'anàlisi de la il·lustració. *Caplletra, Revista Internacional de Filologia*, 46, 219-236.
- Elizondo i Alday, L. (2014). La selecció de fons documental a la biblioteca escolar: Com, qui i per què triar els llibres per a infants. Universitat de Vic.
- Erro, A. (2000). La ilustración en la literatura infantil. *Rilce. Revista de Filología Hispánica*, 16(3), 501-511.
- Espinet Blanch, M. (1995). El papel de los cuentos como medio de aprendizaje de las ciencias en la educación infantil. *Aula de Innovación Educativa*, 44.
- FAS. (2007). *Com fer el teu TFG amb ApS?, Guia pràctica Estudiants*.
- Ferran, N. (2013). *Àlbums il·lustrats a les classes de ciències de primària [Treball de Fi de Grau]*. Universitat Autònoma de Barcelona.
- Ferran, N., Levrero, G., i Márquez, C. (2014). *Àlbums il·lustrats a la classe de ciències. Criteris per a la selecció. Ciències, Reflexions i recerques sobre l'ensenyament de les ciències*, 27.
- Ferri, G. (2015). La documentació educativa; entre mite i realitat. *Infància*, 204, 205, 206.

- Fluixà, J. (2019). Llegir per aprendre: Guia pràctica per a fomentar la lectura a l'escola. (Bromera).
- FUHEM. (2018). Educar para la transformación ecosocial, Orientaciones para la incorporación de la dimensión ecosocial al currículo. FUHEM.
- FUHEM. (2022). Educar con enfoque ecosocial, análisis y orientaciones en el marco de la LOMLOE. FUHEM.
- Galardini, A. L., i Iozzelli, S. (2010). Donar visibilitat als esdeveniments i als itineraris d'experiència dels infants en els serveis per a la infància. Associació de Mestres Rosa Sensat.
- Ginard Garau, M. (2021). Una revisió de la literatura infantil: anàlisi des d'una perspectiva de gènere [Treball de Fi de Grau]. Universitat de les Illes Balears.
- Gutiérrez Bastida, J. M. (2020). Educación ecosocial. Criterios a tener en cuenta.
- Gutiérrez Bastida, J. M. (2022). Competencia ecosocial. Crisis global, transición ecosocial y educación (1a edición). Bubok.
- Gutiérrez Bastida, J. M., i De guzmán Alonso, J. I. (2024). La educación ecosocial a la luz de los siete saberes de Edgar Morin.
- Hoyuelos, A. (2007). Documentació com a narració i argumentació. Guix d'infantil, 39, 5-9.
- Lafarga, M., i Martínez Samper, M. (2017). Viure i sentir a través dels àlbums (Escola Bressol Municipal Can Caralleu de Barcelona). En La literatura a l'educació infantil (p. 109-119). Associació de Mestres Rosa Sensat.
- Lionni, L. (1968). La casa més gran del món. kalandraka.
- Lluch, G. (2009). Dades per a l'anàlisi de narratives per al lector infantil i juvenil. Caplletra, Revista Internacional de Filologia, 46, 121-148.
- Malo, R., Mateos, Fco. J., i Laguens, D. (2009). La Tanga i el gran lleopard (Primera edició). Comanegra.
- McBratney, S., i Jeram, A. (1994). Endevina com t'estimo (Quarta edició). Editorial KóKinos.
- MEL, educació ambiental (2024) Qui som?, Pas curt i mirada llarga. Recuperat de: <https://meeducacioambiental.cat/qui-som/>
- Mikolajski A. (2018) Permacultura: pràctica de la horticultura que imita los patrones y las relaciones de la naturaleza, Barcelona: Blume.
- Morán, C. (2023, maig 31). Què farem, què direm! Reunió d'avaluació i reflexió del Grup de Treball d'Educació per la Sostenibilitat de la Xarxa. Educar amb un enfoc ecosocial.
- Noritake, Y. (2020). El Bosc dels Germans (Primera Edició). Coco books.
- Ribas, T., Casademunt, P., i Capdevila, R. (1984). Miremos el campo. La Galera.
- Rodríguez Muñoz, V. M. (2019). Educación ecosocial para la construcción de ciudadanía global. Padres y Maestros / Journal of Parents and Teachers, 380, 32-38. <https://doi.org/10.14422/pym.i380.y2019.005>
- Sunkyung, C. (2005). El jardí subterrani. Thule ediciones.

- Tognetti, G. (2010). La documentació com a instrument per donar valor al es relacions entre els nens en les experiències quotidianes compartides a l'escola bressol. a Documentar: afinar els ulls per captar moments (pp. 29–41). Associació de Mestres Rosa Sensat.
- UNESCO. (2021). Biodiversitat, restaurar els nostres vincles amb la vida. El Correu de la UNESCO: Juliol-Setembre 2021.https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377987_cat.
- UNESCO. (2021). Biodiversitat: restaurar els nostres vincles amb la vida. El correu de la UNESCO: Juliol-Setembre 20201. <http://fr.unesco.org/courier/subscribe>.
- UNESCO. (2023). Patrimonio mundial: una contribución única a la conservación de la biodiversidad. <https://doi.org/10.58337/IAEJ8275>.
- Xarxa d'Aprenentatge Servei de les Universitats Catalanes. (2019). Guia 0 Fer aprenentatge servei a la universitat. ASPUCAT.
- Xarxa Territorial d'Educació Infantil a Catalunya. (2013). Documentar, una mirada nova. Associació de Mestres Rosa Sensat.
- Zommer, Y. (2016). El gran llibre de les cuques (Cinquena edició). Editorial Joventut.

10 Annexes:

10.1 Annex 1: Eina d'anàlisi literària

A continuació es presenten un seguit de rúbriques per a l'anàlisi de llibres infantils en clau literària i ecosocial. Per a respondre aquestes rúbriques cal fer-les d'una en una fins a arribar fins al final de tot, on es fa un comentari una mica més qualitatiu de com és el llibre. Fent totes les rúbriques s'aconsegueix la fitxa tècnica completa del llibre, ajuntant criteris literaris i ecosocials. En cas de voler fixar-te només en alguns aspectes cal anar a buscar la rúbrica concreta d'aquell aspecte que es pretén analitzar. Abans de posar-se a analitzar, cal llegir amb deteniment el llibre, fixant-se amb els detalls i procurant trobar tots els elements amagats que té el llibre.

- Pas 1: Definim quina tipologia de llibres tenim

Per a resoldre aquest pas cal buscar quines característiques presenta el nostre llibre i categoritzar-ho en els següents punts. Cal destacar que no són excloents i que un llibre es pot trobar a dins de dues categories a la vegada. Un cop trobada la tipologia del llibre cal marcar-la amb una X la casella de la dreta.

Tipologia de Llibre infantil	Breu explicació	
Llibre de primers conceptes	Llibre destinat a infants molt menuts, amb poca lletra i gran predominança de la imatge. A molts llibres de primers conceptes acostuma a haver-hi una il·lustració i una paraula. La trama dels llibres és molt il·limitada o inexistent.	
Àlbum il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions són un element actiu en la narració i aporten més informació d'aquesta que el text.	
Catàleg d'imatges: Abecedaris, Numeraris, Imatgiaris...	Llibre, l'objectiu del qual, no és fer una narració, sinó un recull d'elements (Números, lletres, imatges, etc.) Aquests poden ser únicament il·lustració o anar acompanyats de text.	
Llibre il·lustrat	Llibre que explica una història estructurada, en el qual les il·lustracions acompanyen el text i il·lustren el que es pot llegir. En cap cas aporten més informació que el text.	
Conte tradicional	Llibre adaptació d'un conte tradicional, acostuma a ser en format llibre il·lustrat o àlbum.	
Llibre joc o llibre interactiu	Llibre que té la intenció que el lector interactui amb aquest, i generi algun tipus de joc amb el llibre. L'autor del llibre pretén involucrar al lector al desenvolupament de la història	
Llibre tridimensional o Pop-Up	Llibre, que la seva estructura es desplega en l'espai tridimensional.	
Poemari o llibre de cançons	Llibre recull de poemes o cançons	
Còmic	Llibre que combina imatges i text per explicar una història. Es caracteritza per l'ús de vinyetes (quadres que contenen dibuixos), bafarades (espais dins dels quals s'escriu el diàleg dels personatges) i altres elements gràfics com onomatopeies, línies de moviment i efectes visuals.	

Taula 2: Tipologia de llibres; realitzada a partir de les aportacions de Elizondo i Alday (2014) i Correró i Portell (2023)

- Pas 2: Analitzem la qualitat literària del llibre

Un cop definida la tipologia del llibre, cal analitzar els paràmetres literaris per a definir si ens trobem davant d'un bon llibre o no tant. Cal destacar que aquests paràmetres són subjectius, però la taula dona una guia i uns criteris que permeten tenir una base sobre la qual analitzar els llibres. Per a fer-la servir cal llegir els ítems, analitzar el llibre i contestar sí o no amb una X a la dreta de la taula, un cop posades totes les creus cal sumar tots els "Sí" i els "No" i apuntar-los a la casella on posa "total".

Cal recalcar que per a aquells llibres que no disposin d'una seqüència narrativa aquesta taula no és un bon indicador, per a aquells llibres que disposin de seqüència narrativa, però no tinguin lletra no han de contestar ni els paràmetres de Llenguatge i del Narrador.

Paràmetres literaris	Si	No
El tema i el seu tractament		
Commou, diverteix i interessa al lector.		
És versemblant i creïble.		
És innovador.		
És evocador i suscita reflexions.		
Ofereix diferents perspectives.		
Evita alliçonar.		
El Llenguatge (no contestar si el llibre no té lletra)		
És comprensible.		
Crea imatges úniques i perdurables.		
Suscita emocions i sentiments.		
Crea un univers de ficció coherent.		
Explica entre línies.		
Crea jocs enginyosos i significatius, basats en la rima, el ritme i la musicalitat de les paraules.		
L'Estructura		
La seqüència narrativa és coherent.		
La situació original genera expectativa.		
Imprimeix tensió al relat.		
Existeixen diferents fils narratius		
Els relats plantegen un o diversos conflictes que conviden a continuar amb la lectura.		
Al final es tanquen totes les expectatives que s'han obert al llarg de la narració.		
El final del relat és convincent i contribueix a fer que el lector continuï vivint el text.		
El Narrador (no contestar si el llibre no té lletra)		
Guia al lector dins l'univers narratiu.		
Conserva la seva perspectiva narrativa al llarg del relat: protagonista, observador, omniscient.		
Té una veu i un to personals i es diferencia dels personatges. La seva narració és coherent.		
Els personatges		
Tenen definits atributs psicològics i físics.		
Els valors formen part de la construcció del personatge.		
Són autèntics: els personatges actuen i pensen com el que són.		
Presenten ambigüitats, ombres i dubtes de com actuen.		
Es transformen al llarg de la narració.		
Generen empatia.		
Es construeixen a través de diàlegs clars i àgils.		
El temps		

Permet seguir la cadena dels esdeveniments.		
Permet percebre el pas de les hores, els dies, els anys...		
Marca el ritme i la intensitat del text.		
L'Espai		
Ubica al lector en els escenaris on transcorre la història.		
Influeix en les actituds i les decisions dels personatges.		
Contribueix a crear l'atmosfera del relat, a reforçar sensacions i situacions.		
Les il·lustracions		
Són atractives, transmeten sensacions i susciten emocions i reflexió.		
Dialoguen amb el text, recreant-lo o contrastant-lo.		
Presenten elements que afegeixen sorpresa o humor a la narració.		
Capten l'essència d'un lloc o d'una època.		
Creen personatges expressius, amb característiques úniques i convinents.		
Creen un univers narratiu coherent.		
Integren harmònicament les figures, la distribució de l'espai i el color.		
Presenta una relació versemblant entre les proporcions, els volums i les formes dels objectes.		
Els colors emfatitzen les emocions del relat.		
Els traços transmeten la intenció narrativa: ironitzar, divertir, commoure, evocar...		
La tècnica enriqueix el conjunt i és consistent al llarg del llibre.		
El disseny i la impressió		
La coberta atrau.		
La coberta dona la informació bàsica sobre l'obra: títol, autor, il·lustrador, editorial.		
La contracoberta genera curiositat i desig de llegir l'obra.		
Les guardes suggereixen el contingut del llibre i generen expectativa.		
El format col·labora amb la construcció de la història.		
L'enquadernació és resistent.		
El material del llibre és adequat per l'edat dels infants als quals va dirigit el llibre		
Total		

Taula 3: Paràmetres literaris; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014).

Un cop omplerta la taula cal veure quina puntuació hem atribuït al llibre i per tan dins de quina de les quatre categories següents s'emmarca el llibre.

Categorització	Puntuació (Llibres amb lletra)	Puntuació (Llibres sense lletra)	
Excel·lents	40-53	38-44	
Bons	30-40	28-38	
Regulars	20-30	20-28	
No Recomanats	-20	-20	

Taula 4: Puntuació dels llibres; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014)

- Pas 3: Analitzem el llibre amb els paràmetres ecosocials.

Per a analitzar els criteris ecosocials usarem la taula que hi ha a continuació, amb un funcionament molt similar a l'usat a la taula anterior. Cal recalcar que és molt probable que els llibres analitzats només treballin alguns dels paràmetres que surten a la taula, això no és un problema, és habitual en els llibres. La taula defineix profundament cada un dels grans temes de l'educació ecosocial, per tal de veure si aquest es treballa al llibre

o no. Un cop feta la taula cal omplir el quadre resum que hi ha al final.

Criteris Ecosocials	Si	No
Ecodependència		
Presenta la importància de cuidar el que ens rodeja i/o presenta una bona relació de part de l'ésser humà i el seu entorn.		
Mostra la dependència de l'ésser humà cap als ecosistemes.		
Assumeix els límits del creixement a un planeta finit.		
Rebutja la lògica de comprar-tirar.		
Mostra que la vida depèn el conjunt del planeta.		
Critica la visió de terra per a ser controlada.		
Contrasta la relació depredadora del sistema socioeconòmic amb una relació harmònica amb l'entorn.		
Mostra els requisits energètics i de materials que tenen les ciutats.		
Exposa un canvi dràstic del paisatge a causa de la intervenció humana.		
Mostra la importància de l'aigua pel manteniment de la vida humana i dels éssers vius, així com les utilitats d'aquesta en el dia a dia dels éssers humans.		
Biodiversitat		
Mostra l'ecosistema com a un sistema complex. Entén que aquest sistema és més que la suma de les seves parts.		
Permet visualitzar la varietat dels éssers vius.		
Valora la bellesa de la diversitat d'éssers vius.		
Permet adquirir coneixements per a la construcció del model ésser viu.		
Els Animals i plantes que apareixen són propis d'un ecosistema i no fa combinacions inexistents a la natura.		
Les personificacions dels éssers vius no són humanitzacions excessives, i permeten continuar apreciament les característiques d'aquests.		
Exposa com els éssers vius interactuen per l'automanteniment dels ecosistemes.		
Permet veure com el sol és imprescindible en els processos naturals d'alguns éssers vius.		
Crisi Civilitzatòria		
Reflecteix les grans diferències que tindrà la societat en un futur.		
Mostra la crisi climàtica i les conseqüències que aquesta té.		
Presenta la crisi mediambiental com a causa directa del model industrial de producció, distribució i consum.		
Es veuen processos de construcció i/o es coneixen els materials necessaris per a construir elements quotidians (casa, tren, joguina...).		
Mostra el sistema de transport actual.		
Presenta el sistema agroalimentari industrial.		
Reflecteix la dependència dels combustibles fòssils del sistema agroalimentari.		
Exposa els impactes de la ramaderia industrial.		
Sensibilitza sobre les condicions de vida els animals a les granges d'alta explotació.		
Mostra l'estat de la indústria de la pesca.		
Exposa les obres hidràuliques o altres sistemes industrials afecten a la qualitat i/o disponibilitat de l'aigua, mostrant les seves conseqüències.		
Presenta la pèrdua massiva de biodiversitat.		
Agents de Canvi Ecosocial		
Ensenya com és el fet de participar directament en el sistema alimentari.		

Mostra sistemes de consum alternatiu (cooperativa de consum, valor al mercat tradicional, intercanvi de béns...).		
Valora la simplicitat i rebutja el consumisme extrem.		
Exposa organitzacions socials alternatives al capitalisme (ecoaldees, cooperatives d'habitatge, tribus, organitzacions comunistes, organitzacions anarquistes...) i presenta alguns trets del seu funcionament.		
Exposa esforços de conservació de la biodiversitat (reincorporació d'espècies, recuperació de terres degradades...).		
Mostra alternatives energètiques.		
Reconeix com les accions individuals afecten el global.		
Mostra com la comunitat pot transformar l'entorn.		
Posa de manifest la importància de la motivació per a les lluites socials i ambientals, i rebutja idees d'eco ansietat i catastrofisme.		
Permet conèixer amb més profunditat el territori on habita el lector.		
Desenvolupament comunitari		
Estableix vincles comunitaris basats en l'horitzontalitat i rebutja les jerarquies en les organitzacions comunitàries.		
Posa en dubte el relat hegemònic dels mitjans de comunicació i la publicitat.		
Exposa la importància del col·lectiu per sobre de la individualitat.		
Mostra grups autogestionats, creant un canvi positiu.		
Ensenya la construcció d'una comunitat i evidencia la seva complexitat.		
Genera comunitats inclusives.		
Justícia		
Mostra infraestructures adaptades a les persones amb diversitat funcional.		
No mostra situacions de discriminació i usa llenguatge inclusiu, amb femenins genèrics o neutres, i elimina els binarismes.		
Presenta diferents dietes en l'àmbit mundial.		
Exposa diferents cultures amb l'objectiu d'ampliar el coneixement dels lectors i sensibilitzar.		
Mostra, per tal de sensibilitzar, situacions de desigualtat o discriminació per nivell socioeconòmic; ètnia; gènere; capacitisme; país d'origen; orientació sexual o expressió de gènere. Entén, a més a més, com aquests eixos de desigualtat es vinculen entre ells, mostrant la idea d'interseccionalitat.		
Sensibilitza sobre la fam i/o exposa com aquesta és donada per una mala gestió mundial dels aliments.		
Exposa la dificultat d'accés a l'habitatge d'algunes persones i/o mostra una situació de desnonament.		
Reflexiona sobre els conceptes de gènere i sexe, mostra la diversitat d'expressions de gènere i desmunta binarismes.		
Exposa diferents orientacions sexuals.		
Concep l'amor des de la llibertat individual i rebutja la idea d'amor romàntic.		
Mostra la dificultat d'accés a l'educació.		
Reflexiona sobre els processos migratoris i les seves causes.		
Exposa les dificultats i desgracies que generen les fronteres i la impossibilitat de creuar-les de part d'alguns col·lectius.		
Mostra el procés de creació dels estats actuals		
Exposa el paper de les religions a la construcció cultural i reflecteix el poder que tenen les seves institucions.		
Rebutja els mecanismes repressius i els exposa com a eina controladora dels estats.		

Té una visió no euro centrista.		
Mostra conflictes bèl·lics actuals i exposa la dominació d'occident com a causa d'aquests.		
Indica la importància de conceptes com: la solidaritat, l'equitat, la justícia o la llibertat		
Democràcia		
Alerta del perill de les ideologies totalitàries i nous feixismes i/o exposa la perillositat de l'odi, dels populismes i de l'extrema dreta.		
Ensenya la importància de la participació o militància a col·lectius i organitzacions (sindicats d'habitatge, Caus i Esplais, grups de suport mutu, agents polítics...) per a crear canvis significatius.		
Mostra com es poden exercir els drets democràtics.		
Exposa processos democràtics, reflexiona sobre aquests i/o mostra el context històric per a arribar a aquests.		
Evidencia espais de tria de decisions i acords, mitjançant una assemblea o reunió.		
Presenta el concepte de consens.		
Ensenya la importància d'escoltar i comprendre el punt de vista de l'altre.		
Tècniques ecosocials		
Mostra la irreversibilitat de molts dels canvis en el medi físic.		
Exposa el límit de la ciència i la tecnologia.		
Mostra processos de cultiu agroecològics.		
Ensenya consum de productes de temporada i contribueix al coneixement d'aquest per als lectors.		
Mostra processos de compostatge.		
Presenta la idea de bosc d'aliments.		
Coneix les bases de la permacultura.		
Rebutja el tecnooptimisme.		
Cures		
Evidencia la importància de les cures Interfamiliars.		
Presenta com tradicionalment les dones han desenvolupat aquest paper.		
Mostra una gestió dels conflictes amb resolució no violenta.		
Exposa la importància de les relacions personals pel benestar dels éssers humans, mostrant el concepte d'interdependència.		
Mostra la vulnerabilitat del cos humà.		
Entén la importància de la felicitat individual.		
Mostra la rellevància de la creativitat.		
Ensenya idees de la comunicació no violenta i la rellevància que pot tenir aquesta.		
Posa de manifest la importància de conèixer els teus límits.		
Dona espai per a l'expressió emocional i/o defuig de la idea d'home com a agent repressor d'emocions i dona com a agent d'expressió constant d'emocions.		
Potencia l'autoestima i rebutja els estigmes socials.		
Mostra un espai de cures col·lectives.		

Taula 5: Criteris ecosocials; Adaptació de la taula de Elizondo i Alday (2014) amb els criteris de FUHEM (2018), FUHEM (2022) i Gutiérrez Bastida (2020).

Un cop feta la taula, es pot usar el següent quadre de resum per a categoritzar els llibres, en cas de tenir amplis coneixements sobre educació ecosocial es pot omplir el quadre directament sense consultar els criteris de la taula ecosocial. A l'apartat final de la taula hi ha un punt de comentari qualitatiu sobre el llibre on es poden apuntar els punts forts i els punts febles del llibre i quins temes més concrets es poden treballar.

Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)								

Per a veure el document amb la eina d'anàlisi literària entregada a MEL entreu en aquest enllaç: [Eina d'anàlisi literària](#)

10.2 Annex 2: Anàlisi de llibres fent ús de les rúbriques.

A continuació es presenta la fitxa tècnica final de deu llibres analitzats amb els passos vistos a l'Annex 1 per a veure el procés sencer de l'anàlisi dels llibres dirigiu-vos al següent document: [Anàlisi literari de llibres en clau ecosocial](#)

Llibre 1: El Bosc dels germans (Noritake, 2020)

Fitxa tècnica final								
Títol del llibre	El Bosc dels Germans							
Autores	Yukiko Noritake							
Il·lustradores	Yukiko Noritake							
Editorial	Coco Books							
Puntuació del llibre en criteris literaris								
Excel·lent	Bo	Regular	No Recomanat					
X								
El llibre mostra criteris ecosocials?							SI	NO
							x	
Quins?								
Ecodpendència	Biodiversitat	Crisi civilitzatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures
Molt	Poc	Molt	Mig	Mig				
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)								

Aquest àlbum il·lustrat es una historia comparativa, a la pàgina de la dreta mostra el desenvolupament d'una vida humana en harmonia amb la natura mentre que a la pàgina esquerra mostra el mateix desenvolupament amb una relació de depredació de la natura. La historia té el potencial de mostrar el dany que podem fer com a éssers humans al món que ens rodeja, a la vegada que mostra la capacitat que tenim de viure-hi de forma respectuosa. Del llibre destaquen les seves il·lustracions, que semblen un quadra a cada pàgina i que col·laboren a transmetre l'emoió que pretén la història. Cada una de les pàgines està acompanyada per una frase escrita amb un doble sentit, molt similar a la frase de la pàgina companya però a la vegada canviant totalment el seu significat. Aquestes frases acompanyen de forma molt adequada les imatges. Com es veu en els criteris ecosocials aquest llibre es capaç de treballar a fons la ecodpendència i la crisi civilitatòria a la vegada que permet tocar lleugerament altres temes.

Llibre 2: Miremos el campo (Ribas, Casademunt i Capdevila, 1984)

Fitxa tècnica final									
Títol del llibre		Miremos el campo							
Autores		Teresa Ribas i Pilar Casademunt							
Il·lustradores		Roser Capdevila							
Editorial		La Galera							
Puntuació del llibre en criteris literaris									
Excel·lent		Bo		Regular		No Recomanat			
X									
El llibre mostra criteris ecosocials?								SI	NO
								S	
Quins?									
Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
Mig	Mig		Molt	Poc			Mig	Mig	
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)									
"Miremos el campo" és un llibre molt antic, que mostra la societat agrícola tradicional, això fa que el llibre transmeti alguns valors familiars que actualment considerariem antiquats i patriarcals. Tot i això, el llibre és una molt bona eina per a parlar de la vida al camp i conscienciar als infants, sobretot aquells més urbans dels processos naturals que han de seguir els productes que consumim al nostre dia a dia i de com és la vida de les persones que fan aquests processos. El llibre també és una bona eina per a treballar els animals de granja o els processos de creixement de les plantes, així com alguns termes de la ecodpendència. En l'àmbit literari el llibre no presenta lletra ni narració, això el fa difícil per analitzar sota paràmetres més tradicionals, però, tot i això, les il·lustracions (fetes per la llegendària Roser Capdevila) estan molt ben reeixides amb unes tonalitats càlides i un traçat molt característiques i permeten als lectors endinsar-se al món rural.									

Llibre 3: Endevina com t'estimo (McBratney i Jeram, 1994)

Fitxa tècnica final									
Títol del llibre		Endevina com t'estimo							
Autores		Sam McMratney							
Il·lustradores		Anita Jeram							
Editorial		KóKinos							
Puntuació del llibre en criteris literaris									
Excel·lent		Bo		Regular		No Recomanat			
x									
El llibre mostra criteris ecosocials?								SI	NO
								X	
Quins?									
Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
	Molt							Molt	
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre) Aquest llibre és un llibre centrat en l'expressió d'emocions que només toca dos dels temes de l'educació ecosocial. El llibre narrant una conversa entre dues llebres parla de l'amor que pot haver-hi entre dues persones que tenen una relació paternofilial i dona molt espai perquè els personatges expressin aquestes emocions i desenvolupin profundament el seu vincle. El llibre pot ser una molt bona eina per a treballar les emocions educativament, fugint de llibres manuals i posant les emocions en una situació real a càrrec de la història. Tot això ho fa sense fugir d'una molt bona qualitat literària amb una història commovedora i simple i amb unes il·lustracions fetes a aquarel·la amb tonalitats pastel. Per altra banda, el llibre pot ser una bona eina per a tractar les llebres com a animals i el món que els rodeja i no es queda curt mostrant la gran varietat d'éssers vius que pot haver-hi en un trosset de camp.									

Llibre 4: La Tanga i el gran lleopard (Malo, Mateos i Laguens, 2009)

Fitxa tècnica final			
Títol del llibre		La Tanga i el gran lleopard	
Autores		Roberto Malo i Fc. Javier Mateos	
Il·lustradores		David Laguens	
Editorial		Comanegra	
Puntuació del llibre en criteris literaris			
Excel·lent		Bo	
		Regular	
		No Recomanat	

X									
El llibre mostra criteris ecosocials?								Si	NO
								X	
Quins?									
Ecocodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzària	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
Poc	Mig		Poc	Poc	Mig	Mig		Mig	
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre) El llibre que es presenta no es un llibre massa bo per a tractar temes ecosocial, té algunes característiques que es podrien considerar per a donar pas a l'educació ecosocial, però en general es considera una mica pobre ja que en cap dels criteris aconsegueix sobrepassar el mig. Tot i això considero que té un parell de temes que es podrien tractar primer de tot cal destacar que es tracta d'un llibre que presenta una organització social diferent, presentant una tribu, cosa no massa habitual en la vida dels infants, i això pot portar a reflexions interessants. Cal recalcar també que mostra una situació de discriminació per gènere que el propi llibre critica i supera, cosa que pot ajudar a dirigir una actuació educativa cap a aquest sentit o com a mínim tenir-ho en compte a l'hora de utilitzar-lo. Literàriament també presenta una molt bona puntuació, però falla una mica en el desenvolupament del llenguatge.									

Llibre 5: El jardí subterrani (Sunkyoung, 2005)

Fitxa tècnica final					
Títol del llibre	El Jardí subterrani				
Autores	Cho Sunkyoung				
Il·lustradores	Cho Sunkyoung				
Editorial	Thule				
Puntuació del llibre en criteris literaris					
Excel·lent	Bo	Regular	No Recomanat		
X					
El llibre mostra criteris ecosocials?				Si	NO
				X	
Quins?					

Cures	Tècniques ecosocials	Democràcia	justícia	Desenvolupament comunitari	Agents de canvi ecosocial	Crisi civilitzatòria	Biodiversitat	Ecodependència
					Molt	Poc	Poc	Mig
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre) Aquest llibre és especialment bo per a tractar els agents de canvi ecosocial, mostrant com les accions d'una sola persona poden afectar a tot un col·lectiu. En aquest llibre el protagonista plantant un arbre és capaç de crear un espai natural sa en el qual les persones estan a gust. També és una bona eina per a treballar la ecodependència des d'un punt una mica diferent del que és habitual, en aquest llibre la ecodependència és causada pel benestar emocional que poden donar els éssers vius i crec que és una perspectiva molt bonica per explotar. Tant crisi civilitzatòria com biodiversitat es toquen molt lleugerament i considero que no tenen prou potencial per tractar-ho educativament. Literàriament, el llibre és excel·lent, amb un to calmat que és transmès tant per les imatges com per al relat.								

Llibre 6: Linterna Mágica (Boyd, 2014)

Fitxa tècnica final									
Títol del llibre		Linterna Mágica							
Autores		Lizi Boyd							
Il·lustradores		Lizi Boyd							
Editorial		Libros del zorro rojo							
Puntuació del llibre en criteris literaris									
Excel·lent		Bo		Regular		No Recomanat			
X									
El llibre mostra criteris ecosocials?								SI	NO
								X	
Quins?									
Cures	Tècniques ecosocials	Democràcia	justícia	Desenvolupament comunitari	Agents de canvi ecosocial	Crisi civilitzatòria	Biodiversitat	Ecodependència	
					Poc		Molt	Poc	
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre) Aquest, llibre tal com veiem amb la Tanga ai el gran lleopard, no és un llibre del tot adequat per a tractar l'educació ecosocial, tot i això, té una gran presència d'animals i això el fa bo en biodiversitat. És un llibre que permet mostrar una gran quantitat d'animal dins d'un bosc mediterrani i a més a més nocturns. Amb									

aquest llibre es pot parlar de quins animals hi ha al nostre entorn, conèixer una mica més els seus hàbitats i treballar les maneres de cuidar aquests animals. Literàriament, el llibre és curiós, ja que no té lletra, això genera un relat només amb les imatges, però funciona i és capaç de transmetre molt amb molt poc.

Llibre 7: Un lloc perfecte (Cousins, 2024)

Fitxa tècnica final								
Títol del llibre		Un lloc perfecte						
Autores		Lucy Cousins						
Il·lustradores		Lucy Cousins						
Editorial		Libros del zorro rojo						
Puntuació del llibre en criteris literaris								
Excel·lent		Bo		Regular		No Recomanat		
		X						
El llibre mostra criteris ecosocials?							SI	NO
							X	
Quins?								
Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures
Mig	Molt	Poc	Mig					Mig
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)								
Aquest llibre és un dels que han mostrat més capacitat per a tractar la biodiversitat, complint gairebé tots els criteris dins d'aquest paràmetre, a més a més toca mitjanament alguns altres conceptes com agents de canvi ecosocial, eco dependència, i cures. Tots aquests paràmetres el fa un molt bon llibre per a tractar la biodiversitat a la vegada que tracta lleugerament i indirectament altres temes. També és un bon llibre per a tractar l'impacte de l'actuació humana pels animals i veure com amb una bona actuació pot ajudar molt a aquests animals. Literàriament, el llibre no presenta una qualitat tan alta com altres llibres que hem anat veient, i falla especialment en la construcció del llenguatge, tot i això, es considera un llibre prou bo i adequat.								

Llibre 8: El gran llibre de les cuques (Zommer, 2016)

Fitxa tècnica final	
Títol del llibre	El Gran llibre de les cuques
Autores	Yuval Zommer
Il·lustradores	Yuval Zommer
Editorial	Editorial Juventut

Puntuació del llibre en criteris literaris								
Excel·lent		Bo		Regular		No Recomanat		
X								
El llibre mostra criteris ecosocials?							Si	NO
							X	
Quins?								
Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures
Molt	Molt		Mig				Poc	
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)								
El gran llibre de les cuques és un llibre de coneixements sobre cuques, és un llibre molt específic i, tot i això, toca algunes altres temàtiques, especialment la eco dependència. És un llibre que transmet molt bé la importància que poden tenir les cuques pel medi ambient i que ofereix un relat molt detallat de com són les cuques i que necessiten. Per altra banda, les il·lustracions dels llibres són molt singulars i li donen un valor afegit, al llibre, permetent als infants observar i buscar elements per les pàgines. A més a més, aquestes imatges són prou realistes i permeten seguir apreciand les característiques de les cuques.								

Llibre 9: La casa més gran del món (Lionni, 1968)

Fitxa tècnica final								
Títol del llibre		La casa més gran del món						
Autores		Leo Lionni						
Il·lustradores		Leo Lionni						
Editorial		Kalandraka						
Puntuació del llibre en criteris literaris								
Excel·lent		Bo		Regular		No Recomanat		
X								
El llibre mostra criteris ecosocials?							Si	NO
							X	
Quins?								
Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures
	Molt							Molt

Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)

Aquest llibre és potser el millor dels que hem vist fins ara pel que fa a criteris literaris, i tot i que ecosocialment no és del tot potent, té algunes característiques que li permet ser usat per a l'educació ecosocial. Primer de tot cal recalcar que en ser un llibre sobre un caragol, la biodiversitat és la primera eina que es pot treballar, i el llibre dona bastants oportunitats per a tractar-la amb representacions de diversos animals molt ben fetes. Per altra banda, el llibre tracta l'arquetip del petit espavilat i d'acord amb aquesta construcció es treballa la superació personal i la superació dels estigmes, cosa que permet treballar àmpliament les cures. En general, es considera un llibre molt adequat, que si bé no és tan potent ecosocialment com altres que hem anat veient, té les seves potencialitats i pot ser una bona eina acompanyada d'altres llibres.

Llibre 10: Cuques, on sou? (Barba i Serrahima et al., 2023)

Fitxa tècnica final									
Títol del llibre	Cuques, on sou?								
Autores	Laura Barba i Serrahima, Laura de la Orden i Sabrià, Carla Soler i Aramburu								
Il·lustradores	Sergi Solans								
Editorial	MEL Educació Ambiental								
Puntuació del llibre en criteris literaris									
Excel·lent	Bo	Regular	No Recomanat						
	X								
								Si	NO
El llibre mostra criteris ecosocials?								X	
Quins?									
Ecodependència	Biodiversitat	Crisi civilitzatòria	Agents de canvi ecosocial	Desenvolupament comunitari	justícia	Democràcia	Tècniques ecosocials	Cures	
Molt	Molt	Molt	Molt	Poc	Poc	Molt	Poc	Poc	
Com? (comentari qualitatiu de què pot aportar el llibre)									
Cuques, on sou destaca com al llibre de tots els que hem analitzat amb una millor presència de coneixements ecosocials, i és que es categoritza com a molt en cinc dels nou paràmetres, cosa que fins ara no havíem vist en cap ocasió. Això li dona un potencial educatiu molt alt perquè dona l'oportunitat de treballar moltíssims temes. És especialment interessant la capacitat que té el llibre de ser interseccional i tocar tants temes a la vegada. Aquesta gran capacita ecosocial, però potser s'assoleix a costa de perdre part de la qualitat literària perquè ens trobem probablement davant d'un dels llibres amb la pitjor nota en els paràmetres literaris, això es veu perquè en voleu abordar tants temes la història del llibre es queda una mica curta i es fa poc interessant, especialment per a infants petits. Tot i això, no és en cap cas un llibre desastrós i es pot usar lliurement, per a millorar aquesta idea el llibre es pot acompanyar d'altres llibres amb temàtiques similars i amb una bona puntuació literària per tal que els llibres s'acompanyin els uns als altres.									

10.3 Annex 3: Activitats de la situació d'aprenentatge

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT				
PROPOSTA 1: Presentem les cuques i els llibres				
ESTRUCTURACIÓ	La sessió s'iniciarà amb la presentació de la temàtica i de les sessions que es faran, presentant l'adult al grup i exposant que s'inicia una situació d'aprenentatge que durarà diverses setmanes. Durant tota la sessió es parlarà de cuques i no d'insectes, per habitar als infants al terme. Posteriorment, s'expilaran els llibres de les cuques (Annex 3) iniciant pel llibre de "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023) i continuant per "Un lloc perfecte" (Cousins, 2024) i "la casa més gran del món" (Lionni, 1968). Cal que l'explicació es faci amb ganes, entonant i projectant la veu de forma correcta per vincular els infants amb la proposta i motivar-los a seguir escoltant els llibres. Un cop explicats els tres llibres s'usarà "El gran llibre de les cuques" (Zommer, 2016) per parlar més profundament de les cuques, veure quins coneixements tenen els infants d'aquestes i començar a fer relacions dels coneixements que tenen els infants sobre les cuques amb els que surt als llibres. La conversa anirà acompanyada de les següents preguntes: - Què sabeu que són les cuques? Què n'heu vist alguna vegada? - Quines cuques coneixeu? Heu vist alguna vegada una cuca com aquesta? (ensenyant cuques del llibre) - Com són les cuques? Quina mida tenen? - I que mengen les cuques? I a on viuen? - Què hi ha alguna cuca a la classe?			
OBJECTIUS ESPECÍFICS	SABERS	CRITERIS D'AVUACIÓ	MATERIALS I REURSOSOS	GESTIÓ DE L'ALUMNAT
1- Presentar les cuques com a personatges literaris per tal de començar a reconèixer les característiques d'aquestes 2- Relacionar els coneixements dels infants previs amb els dels llibres	- Interès progressiu pels textos literaris infantils orals i escrits. Gaudi d'aquests textos. - Inici en la lectura d'imatges significatives i la descodificació de signes visuals més usals en l'entorn proper. -Coneixement progressiu del model d'ésser viu. Funcions	- Mostren interès per als llibres i reconeixen les característiques principals de les cuques - Identifiquen les cuques dels llibres com a éssers que ja han vist en altres ocasions	Llibres: - "Cuques, on sou?" (Barba i Serrahima et al., 2023) - "Un lloc perfecte" (Cousins, 2024) - "la casa més gran del món"(Lionni, 1968) - "El gran llibre de les cuques" (Zommer, 2016)	S'exposaran els llibres a tots els infants dels dos grups d'I2, i se'ls disposarà en format amfiteatre per a que tots els infants puguin escoltar. Durant la sessió es disposarà del suport de les tutores de cada grup que donaran suport i ajudaran a mantenir el grup tranquil, així com

	vitals que realitzen els éssers vius: nutrició, relació i reproducció.		gestionar si hi ha algun conflicte o necessitat individual.
METODOLOGIA		INSTRUMENTS D'AVUACIÓ	
La sessió tindrà una metodologia més dirigida, considerant l'infant com a protagonista i buscant un aprenentatge globalitzador. Es donarà molta importància a les intervencions dels infants durant l'explicació del llibre, resolent dubtes i inquietuds. La conversa serà un espai clau per a la construcció col·lectiva del coneixement, permetent que tots s'expressin i evitant l'explicació única del docent. El rol del docent serà inicialment actiu, explicant el llibre i fomentant la participació amb preguntes obertes. Després, passarà a ser un guia de la conversa, assegurant un ordre en les intervencions i observant les interaccions dels infants. Es promourà un entorn segur perquè els infants comparteixin idees, reflexions i emocions sobre el contingut del llibre. S'utilitzaran tècniques com la rotació de paraula i preguntes que fomentin el pensament crític. Es valoraran les aportacions de cada infant per fer-los sentir escoltats i respectats. Finalment, es recolliran les idees principals i es donarà una retroalimentació positiva, destacant els aspectes significatius i encoratjant la continuació del tema en futurs treballs.		A causa de la desconeixença del grup es veu molt complexa fer una avaluació individualitzada, és per això que es farà una avaluació grupal, observant les actituds generals. Per a fer aquesta avaluació es farà servir la taula vista a l'annex 4. Tot i això, al final de la proposta es farà una reunió amb les tutores dels grups per a veure quins infants han estat més interessants amb la proposta i es creu que poden fer les següents. Per a avaluar el funcionament de la proposta des del punt de vista de l'adult s'usaran les taules vistes a l'annex 5.	
GESTIÓ DEL TEMPS I DE L'ESPAI		ATENCIÓ A LA DIVERSITAT	
La Sessió es farà el dimecres dia 24/4/2024. S'iniciarà a les 9:00 a l'estança de Perseu, i a les 9:30 a Andròmeda. Es preveuen uns 15 minuts per a l'explicació àlbums i 15 minuts més per la conversa.		Es dona un espai perquè cada un dels infants pugui implicar-se a la seva manera, no es jutja les aportacions dels infants i es veu la diversitat com a fortalesa i enriquiment. Cal descobrir les necessitats específiques que hi pugui haver a l'aula amb una conversa prèvia amb les mestres i assegurar-se que l'activitat estigui adaptada perquè tots els infants hi puguin participar, a més a més l'espai de realització d'aquesta ha de ser ampli i accessible per a tothom. Per tal de treballar la perspectiva de gènere es procurarà que els llibres que proposem siguin lliures d'estereotips de gènere, així com treballar perquè la intervenció estigui lliure d'un biaix de gènere, donant la mateixa importància a cada membre del grup en moments de marcar algun límit o dir alguna cosa. Cal remarcar que es treballarà per promoure un ambient d'empatia i respecte. La sessió és	

	voluntària, i per tant no s'obligarà a cap infant a participar-hi.
EIXOS DE L'ACTIVITAT:	Aquesta activitat s'emmarca dins de l'eix 2. Un infant que es comunica amb diferents llenguatges i a l'eix 3. Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat (DECRET21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil, 2023).

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT				
PROPOSTA 2: El racó de les cuques				
ESTRUCTURACIÓ	La segona sessió s'iniciarà explicant de nou els llibres. En aquest cas només cal explicar els tres àlbums il·lustrats. Posteriorment, es farà una conversa similar a la de la sessió anterior, per descobrir si els infants han descobert alguna informació nova respecte a la sessió anterior, posant especial èmfasi en si han trobat noves cuques o tenen alguna cosa a dir. A continuació es preguntarà als infants si creuen que es pot fer un espai per a les cuques a l'estança i quin pot ser aquest espai. Un cop trobat l'espai (una taula a un lateral de l'estança) s'anirà presentant un a un els materials que es col·locaran a l'estança. Cal fer una petita conversa de cada un dels materials per veure si els infants poden reconèixer-ho. A continuació es comentarà quina conversa pot sorgir de cada element: - Figures de cuques: presentar-les una a una i preguntar per les seves característiques, el seu nom, el seu hàbitat, si han estat vistes pels infants, la seva alimentació (no cal fer totes les dubtes a cada una de les cuques sinó l'activitat es fa massa llarga). - Elements d'hàbitat: presentar-los en general (no individualment perquè són molts) i preguntar per què poden anar bé per les cuques (per exemple les escorces poden servir perquè s'amaguin, l'arbre pot servir perquè mengin...) - Elements decoratius: presentar-los en general, identificant perquè les posem a l'espai (per exemple la tela d'aranya parlar de quina cuca és i com es fa). Un cop introduït els materials, col·laborativament es portaran tots a l'espai on es vol fer el racó i es col·locaran on els infants considerin que és més adequat. Finalment, es donarà un espai de joc lliure perquè els infants juguin amb el material. Un cop acabada la sessió és el racó està disponible durant una setmana perquè els infants dels dos grups puguin jugar-hi lliurement.			
OBJECTIUS ESPECÍFICS	SABERS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	MATERIALS I REURSOSO	GESTIÓ DE L'ALUMNAT

1- Conèixer els elements habituals de les cuques per tal de conèixer millor les característiques d'aquestes i anar formant el model ésser viu. 2- Generar un racó de les cuques per tal de familiaritzar-se amb aquestes	- Interès per les converses i diàlegs sobre textos literaris que eduquin la sensibilitat i el respecte i nodreixin la imaginació i la curiositat. - Exploració i indagació de l'entorn físic i social amb curiositat i interès. - Observació i exploració de l'entorn planificant i ordenant la pròpia acció.	- Reconeixen elements característics de les cuques - Identifiquen habitats i espais habituals on pot haver-hi cuques - Mostren interès per a aquestes i realitzen joc simbòlic amb els materials del racó	Llibres: els tres àlbums de l'activitat anterior Figures de cuques: 17 cuques de plàstic dur i 15 cuques de fusta amb impressió lateral. Elements d'hàbitat: Diverses, escorces, trons, pedres, pinyes i un arbre de mida petita. Elements decoratius: 5 imatges dels àlbums explicats (plastificats i penjants a la paret amb velcro) i 5 imatges de cuques del llibre "Cuques, on sou?" (plastificats i penjants a la paret amb velcro). Una tela d'aranya penjada a sobre de l'espai.	En aquest cas es farà la presentació amb un grup petit, perquè en haver de muntar l'espai col·laborativament es requereix un grup petit. Per a fer el grup s'agafaran 5 infants de Perseu i 5 infants d'Andròmeda, aquells que en la sessió anterior van mostrar interès i tenen ganes de participar-hi. Durant la sessió es disposarà del suport de la tutora del grup d'Andròmeda que donaran suport i ajudaran a mantenir el grup tranquil, així com gestionar si hi ha algun conflicte o necessitat individual.
METODOLOGIA			INSTRUMENTS D'AVUACIÓ	
s veu l'infant com a protagonista i l'aprenentatge com a globalitzador. En aquest marc, es donarà molta importància a les intervencions dels infants durant els moments de conversa, que esdevindran espais d'especial rellevància. En aquests espais, es pretén fer una construcció col·lectiva del coneixement, donant lloc perquè tothom s'expressi i defugint de l'explicació única per part de l'adult. Es vol promoure l'actuació lliure de l'infant, i per aconseguir-ho, es pretén que el racó de les cuques estigui construït pel grup i no per l'adult. Això fomentarà la participació activa, la creativitat i el treball en equip entre els infants. Pel que fa al rol de l'adult, a l'inici serà més actiu, explicant el llibre per establir les bases del tema i captar l'interès dels infants. Després, l'adult adoptarà un paper de guia durant la conversa, assegurant-se que hi hagi un ordre en les intervencions i observant les interaccions dels infants per facilitar una discussió rica i inclusiva.			A causa de la desconexença del grup es veu molt complexa fer una avaluació individualitzada, és per això que es farà una avaluació grupal, observant les actituds generals. Per a fer aquesta avaluació es farà servir la taula vista a l'annex 4 Per a avaluar el funcionament de la proposta des del punt de vista de l'adult s'usaran les taules vistes a l'annex 5.	

Finalment, quan els infants comencin a construir el racó de les cuques, l'adult regularà el procés, proporcionant seguretat i assegurant-se que tots els infants tinguin l'oportunitat de participar. Aquest enfocament garantirà que l'activitat sigui accessible i enriquidora per a tots, respectant les individualitats i promovent un ambient d'aprenentatge col·laboratiu.	
GESTIÓ DEL TEMPS I DE L'ESPAI	ATENCIÓ A LA DIVERSITAT
La Sessió es farà el divendres dia 3/5/2024. Es farà a les 9:30 a l'estança d'Andròmeda. I es preveu que duri uns 30 minuts Es preveuen uns 10 minuts per a l'explicació dels àlbums i 10 minuts més per la conversa i uns 10 finals per a la preparació de l'espai i el joc lliure.	Es dona un espai perquè cada un dels infants pugui implicar-se a la seva manera, no es jutja les aportacions dels infants i es veu la diversitat com a fortalesa i enriquiment. Cal descobrir les necessitats específiques que hi pugui haver a l'aula amb una conversa prèvia amb les mestres i assegurar-se que l'activitat estigui adaptada perquè tots els infants hi puguin participar, a més a més l'espai de realització d'aquesta ha de ser ampli i accessible per a tothom. Per tal de treballar la perspectiva de gènere es procurarà que els llibres que proposem siguin lliures d'estereotips de gènere, així com treballar perquè la intervenció estigui lliure d'un biaix de gènere, donant la mateixa importància a cada membre del grup en moments de marcar algun límit o dir alguna cosa. Cal remarcar que es treballarà per promoure un ambient d'empatia i respecte.
EIXOS DE L'ACTIVITAT:	Aquesta activitat s'emmarca dins de l'eix 1. Un infant que creix amb autonomia i confiança i l'eix 3. Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat (DECRET 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil, 2023).

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	
PROPOSTA 3: Descubrim les cuques.	
ESTRUCTURACIÓ	Aquesta sessió consistirà a fer una ambientació a la Sala d'Usos Múltiples (SUM) per a descobrir les cuques amb més profunditat. La sessió estarà basada en una exploració lliure per l'espai, on s'hauran preparat diversos materials creant un ambient general en el qual les cuques són l'eix principal. Els espais estaran col·locats en format "museu" amb intenció que els infants facin observació. L'ambientació tindrà quatre espais principals:

- Dues taules de llum amb radiografies de cuques - Una taula amb mostres de cuques reals - Una taula amb mostres de cuques a vidres i imatges reals de cuques - Una projecció de vídeos de cuques en primer pla. La sessió iniciarà amb la presentació de l'espai, explicant algunes normes de l'espai. Cal recalcar amb especial importància que els materials són delicats i cal tractar-los amb molta cura i respecte (especialment les mostres de cuques reals). En aquest moment també cal presentar que s'espera que facin els infants, una observació tranquil·la per l'espai. Això és especialment necessari perquè la sala SUM acostuma a ser l'espai on els infants fan psicomotricitat. Un cop feta aquesta presentació s'iniciarà l'estona de lliure circulació en la que els infants aniran descobrint i manipulant les diferents propostes que hi ha a la sala. Al llarg de tota la sessió cal acompanyar els infants en el seu procés d'observació formulant preguntes sobre el que veuen i reconduint aquells que no estan centrats en el que s'ha de fer. Finalment, cal fer una conversa sobre el que els infants han observat i donar l'espai per expressar tot el que han vist i els ha cridat l'atenció.				
OBJECTIUS ESPECÍFICS	SABERS	CRITERIS D'AVUACIÓ	MATERIALS I REURSOSO	GESTIÓ DE L'ALUMNAT
1- Aprofundir en les característiques físiques de les cuques mitjançant l'observació d'aquestes. 2- Relacionar noms de cuques amb les mateixes cuques. 2- Potenciar l'interès pel projecte per tal de motivar als infants a descobrir més sobre les cuques. 3- Generar una experiència immersiva per a fer entrar als infants en el món simbòlic de les cuques	- Desenvolupament d'habilitats com l'observació, la comprovació i l'assaig-error en els contextos de joc i la vida quotidiana. - Manipulació i experimentació d'elements de l'entorn natural amb cura i respecte. - Ús d'instruments d'observació tant analògics com digitals: lupes, balances i sensors per a la recollida i l'anàlisi posterior de dades.	- Reconeixen elements característics físics de les cuques. - Anomenen a diferents cuques pel seu nom i relacionen mostres de cuques amb imatges de la mateixa cuca - Mostren motivació per l'espai, estan atents a les propostes i entenen les normes de l'espai - Entren dins de l'espai simbòlic de les cuques, entenen l'ambient de l'espai i es mostren curiosos i observadors.	Espai de radiografies: dues taules de llum, diverses radiografies de cuques (Annex 5) Mostres de cuques: Una taula, una tela o un mantell, 15 mostres de cuques reals, 7 lupes. Mostres de cuques a vidres: Una taula, una tela o mantell, 13 mostres de cuques a vidres, 9 fotografies de cuques Espai de projecció: Un projector i el vídeo "4K Insects Up Close with Amazing Insects World - Macro Insects TV Background - Fun Positive Music"	Es repeteix la idea de fer la sessió amb infants de les dues classes, en aquest cas venen més infants perquè l'espai és més gran. Per tant, hi ha uns 7 infants de cada grup. Fent un total d'uns 14 infants. Durant la sessió es disposarà del suport de les dues tutores d'I2 que donaran suport i ajudaran a mantenir el grup tranquil, així com gestionar si hi ha algun conflicte o necessitat individual.

METODOLOGIA		INSTRUMENTS D'AVUACIÓ	
Es veu l'infant com a protagonista i l'aprenentatge com a globalitzador. Per fer-ho, es vol promoure l'actuació lliure de l'infant, donant llibertat d'exploració i acció. També es donarà molta rellevància a la conversa, en la qual es pretén fer una construcció col·lectiva del coneixement, donant espai perquè tothom s'expressi i evitant l'explicació única per part de l'adult. Pel que fa al rol de l'adult, aquest serà de guia de la sessió. Un aspecte especialment rellevant serà la preparació del material, que ha d'estar molt ben col·locat per assegurar l'estètica i proporcionar una ambientació adequada que estimuli l'interès dels infants. L'adult ha de tenir una predisposició constant per ajudar els infants en tot allò que requereixin, guiant la seva actuació lliure i observant atentament tots els moments per intervenir si és necessari en algun espai concret. L'adult també ha d'encoratjar les intervencions dels infants durant la conversa, assegurant-se que hi hagi un ordre en les intervencions i que cada infant tingui l'oportunitat de participar. L'observació activa per part de l'adult permetrà identificar necessitats específiques i adaptar la guia segons les necessitats individuals de cada infant. A més, durant l'activitat es treballarà per crear un ambient d'empatia i respecte, on els infants se sentin segurs i valorats. Aquest enfocament garantirà que l'aprenentatge sigui inclusiu i enriquidor per a tots els participants, promovent el desenvolupament de les habilitats comunicatives, socials i emocionals dels infants.		A causa de la desconexió del grup es veu molt complexa fer una avaluació individualitzada, és per això que es farà una avaluació grupal, observant les actituds generals. Per a fer aquesta avaluació es farà servir la taula vista a l'annex 4 Per a avaluar el funcionament de la proposta des del punt de vista de l'adult s'usaran les taules vistes a l'annex 5.	
GESTIÓ DEL TEMPS I DE L'ESPAI		ATENCIÓ A LA DIVERSITAT	
La Sessió es farà el divendres dia 10/5/2024. Es farà a les 10:00 a la sala SUM. I es preveu que duri uns 45 minuts. Cal calcular uns 30 minuts de preparació. Es preveuen uns 10 minuts per a la conversa inicial uns 25 minuts d'exploració lliure i uns 10 minuts de conversa final.		Es dona un espai perquè cada un dels infants pugui implicar-se a la seva manera, no es jutja les aportacions dels infants i es veu la diversitat com a fortlesa i enriquiment. Cal descobrir les necessitats específiques que hi pugui haver a l'aula amb una conversa prèvia amb les mestres i assegurar-se que l'activitat estigui adaptada perquè tots els infants hi puguin participar, a més a més l'espai de realització d'aquesta ha de ser ampli i accessible per a tothom. Per tal de treballar la perspectiva de gènere es procurarà que els materials que proposem siguin lliures d'estereotips de gènere, així com treballar perquè la intervenció estigui lliure d'un biaix de gènere, donant la mateixa importància a cada membre del grup en moments de marcar algun límit o dir alguna cosa. Cal remarcar que es treballarà per promoure un ambient d'empatia i respecte.	

EIXOS DE L'ACTIVITAT:	Aquesta activitat s'emmarca dins de l'eix 1. Un infant que creix amb autonomia i confiança i l'eix 3. Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat (DECRET 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil, 2023).
-----------------------	--

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	
PROPOSTA 4: Quines cuques hi ha al jardí de l'escola?	
ESTRUCTURACIÓ	Per a la darrera sessió caldrà usar l'espai exterior per a fer una cerca de les cuques que poden haver-hi al jardí de l'escola. La sessió s'iniciarà de nou amb l'explicació dels àlbums que s'han estat usant al llarg de tot el projecte, això es fa per a refrescar als infants la temàtica i recordar que és una sessió del projecte de cuques. Per a fer l'explicació cal jugar amb el fet que els infants ja coneixen els àlbums i, per tant, fer preguntes habitualment sobre el llibre procurant que els infants facin prediccions del que passarà a continuació. Un cop explicats els àlbums es presentarà la situació posterior, explicant els infants que s'anirà al jardí a buscar pels racons per trobar les cuques del jardí. A més a més, es presentarà el material que s'usarà per a la sessió. Començant per les targetes de cuques, presentant cada una de les cuques i demanant a un dels infants si vol portar la targeta en qüestió. És especialment rellevant anar preguntant els noms de les cuques als infants i algunes de les seves característiques, per continuar potenciant el coneixement d'aquestes. A continuació cal presentar les lupes, i donar-ne una a cada un dels infants procurant que tots els infants tinguin o lupa o targeta. Un cop tothom tingui el material caldrà anar al jardí a buscar cuques, cal que siguin els infants que decideixin on buscar les cuques en cas que no ho facin de forma autònoma, cal guiar-los cap a les jardineres i els bancals on probablement hi haurà més presència de cuques. Durant l'estona lliure de cerca, cal anar assegurant-se que els infants vagin canviant el material perquè tots els infants puguin usar les lupes i puguin intentar buscar similituds entre les imatges i les cuques que troben. També és interessant anar guiant l'exploració, fent preguntes i ajudant als infants que estiguin més parats o necessitin suport. En cas de trobar cuques és interessant parar i parlar de la cuca trobada, fer-li fotografies i transmetre que cal cuidar-lai procurant no fer-li mal. Un cop el moment de buscar comenci a desinflar-se cal seure de nou i comentar tot el que han trobat els infants, exemples de preguntes que es poden anar fent: - Quines cuques heu trobat? Com eren? Eren grans o petites? - Com es movien aquelles cuques? I que menjaven?

- On viuen les cuques del jardí? Els agraden les plantes? A la sorra hi ha moltes cuques? Finalment, dins de l'espai de la conversa caldrà donar un moment per acomiadar el projecte explicant que les sessions ja han acabat i animant-los a buscar més cuques pel jardí. Aquesta proposta en ser a un espai exterior i dependre de les diferents cuques que es puguin trobar pot ser molt imprevisible, és interessant fer-ho a un dia que no plogui molt i que no faci molt fred, i analitzar l'espai anteriorment per assegurar-se que hi poden haver cuques a l'espai.				
OBJECTIUS ESPECÍFICS	SABERS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	MATERIALS I REURSOSO	GESTIÓ DE L'ALUMNAT
1- Descobrir les cuques de l'entorn de l'escola per tal de conèixer-les coma una realitat de l'entorn i no només com a elements dels llibres. 2- Relacionar les cuques reals amb les representacions en imatges d'aquestes. 3- Potenciar la cura i el respecte cap a les cuques visualitzant-les com a éssers vius.	- Incorporació progressiva d'hàbits sostenibles i ecosocialment responsables relacionats amb la salut, el benestar personal i l'entorn en què habiten. - Descoberta dels efectes de les pròpies accions en el medi natural. - Observació i exploració de l'entorn planificant i ordenant la pròpia acció. - Ús d'instruments d'observació tant analògics com digitals: lupes, balances i sensors per a la recollida i l'anàlisi posterior de dades.	- Mostren actitud de cerca pel jardí i s'esforcen per trobar cuques pels espais del jardí. - Saben identificar les cuques de l'entorn i tenen una intenció clara d'on buscar-les - Relacionen les imatges de les cuques amb les cuques que van trobant i comencen a dir els noms de les cuques. - Mostren una actitud de cura i respecte cap a les cuques trobades, trucant-les amb compte i no fent moviments bruscos.	Llibres: els quatre llibres usats durant el procés Targetes: 10 targetes de les cuques que es poden trobar al jardí (abella, caragol, formiga, escarabat, mosca, marieta, aranya, mosquit, papallona, eruga). Lupes: 7 Lupes Càmera: un parell de càmeres que usaran els infants si així ho volen amb ajuda dels adults.	En aquest cas participaran entre 5 i 7 infants de cada grup. Durant la sessió es disposarà de l'acompanyament de les dues tutores d'I2 que donaran suport i ajudaran a mantenir el grup tranquil, així com gestionar si hi ha algun conflicte o necessitat individual.
METODOLOGIA			INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ	
Es veu l'infant com a protagonista i l'aprenentatge com a globalitzador. Per aconseguir-ho, es vol promoure l'actuació lliure de l'infant, donant llibertat d'exploració i acció. També es donarà molta rellevància a la conversa, on es pretén fer una construcció col·lectiva del coneixement, oferint espai perquè tothom s'expressi i evitant l'explicació única per part de l'adult.			A causa de la desconexió del grup es veu molt complexa fer una avaluació individualitzada, és per això que es farà una avaluació grupal, observant les actituds generals. Per a fer aquesta avaluació es farà servir la taula vista a l'annex 4. Per a avaluar el funcionament de la proposta des del punt de vista de	

Pel que fa al rol de l'adult, aquest serà el de guia de la sessió. L'adult ha de tenir una predisposició constant per ajudar els infants en tot allò que necessitin, guiant la seva actuació lliure i observant atentament per intervenir en els moments o espais on sigui necessari. L'adult també ha d'encoratjar les intervencions dels infants durant la conversa, assegurant-se que hi hagi un ordre i que cada infant tingui l'oportunitat de participar. Aquesta observació activa permetrà identificar les necessitats específiques i adaptar la guia segons les necessitats individuals de cada infant. Aquest enfocament promou un ambient d'empatia i respecte, on els infants se sentin segurs i valorats. Així, l'aprenentatge serà inclusiu i enriquidor per a tots els participants, fomentant el desenvolupament de les habilitats comunicatives, socials i emocionals dels infants.	l'adult s'usaran les taules vistes a l'annex 5.
GESTIÓ DEL TEMPS I DE L'ESPAI	ATENCIÓ A LA DIVERSITAT
La Sessió es farà el dimecres dia 15/5/2024. Es farà a les 9:00 i durarà uns 40 minuts. Es preveuen uns 10 minuts per a l'explicació inicial dels llibres, uns 20 minuts de cerca de cuques i uns 10 minuts de conversa final.	Es dona un espai perquè cada un dels infants pugui implicar-se a la seva manera, no es jutja les aportacions dels infants i es veu la diversitat com a fortalesa i enriquiment. Cal descobrir les necessitats específiques que hi pugui haver a l'aula amb una conversa prèvia amb les mestres i assegurar-se que l'activitat estigui adaptada perquè tots els infants hi puguin participar, a més a més l'espai de realització d'aquesta ha de ser ampli i accessible per a tothom. Per tal de treballar la perspectiva de gènere es procurarà que els materials que proposem siguin lliures d'estereotips de gènere, així com treballar perquè la intervenció estigui lliure d'un biaix de gènere, donant la mateixa importància a cada membre del grup en moments de marcar algun límit o dir alguna cosa. Cal remarcar que es treballarà per promoure un ambient d'empatia i respecte.
EIXOS DE L'ACTIVITAT:	Aquesta activitat s'emmarca dins de l'eix 1. Un infant que creix amb autonomia i confiança i l'eix 3. Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat (DECRET 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil, 2023).

10.4 Annex 4: Taules d'avaluació dels infants

Taula d'avaluació proposta 1: Presentem les cuques i els llibres

Criteris d'avaluació	Observacions	Converses o accions que es consideren interessants
Mostren interès per als llibres i identifiquen els personatges de les cuques.	En general, tots dos grups van mostrar interès per a la proposta, els infants estaven motivats per la temàtica dels llibres i demanaven constantment que s'expliquessin més llibres i fins i tot en acabar la proposta tenien ganes que continués i no volen acabar-ho. Tot i això, la proposta es va fer una mica llarga per a aquells infants que no gaudien tant de la literatura, i al cap d'uns 20 minuts de proposta van començar a dispersar-se molts infants i van marxar a fer altres accions. Pel que fa als personatges de les cuques, ràpidament van identificar que eren, van cantar algunes cançons relacionades amb les cuques, com pot ser el caragol treu banya i van sentir-se identificats amb les cuques com a personatges sense massa dificultat.	-Ara un altre!! (just en el moment d'acabar un llibre) - Com és que no troben una casa per viure les cuques? (referint-se al llibre d'un bon lloc per viure) - Les cuques estan amagades al forat (referint-se al cuques, on sou?) - Mira és una furgoneta (referint-se al cuques, on sou?) - Cuques, on sou!!! (repetint cridant la pagina de cuques, on sou?) - Un cargol.. cargol treu banya.... (cantant la canó en veure la portada de la casa més gran del món) Actitud d'atenció i interès per a la proposta en general
Relacionen les cuques dels llibres amb cuques reals tot relacionant-ho amb les seves experiències prèvies.	Ràpidament, els infants van comprendre que les cuques dels llibres eren el mateix que les cuques reals, van explicar anècdotes sobre cuques que havien trobat i van fer relacions amb els personatges dels llibres i cuques que tenien per la classe. Això va passar especialment amb el llibre de "el gran llibre de les cuques", perquè en anar mirant les diferents pàgines van anar agafant unes cuques de plàstic dur i les posaven a les pàgines per comprovar si eren la mateixa cuca que sortia al llibre. Va haver-hi, però, algunes situacions una mica estranyes respecte a les cuques, ja que algunes de les seves experiències prèvies eren una mica curioses, per dir-ho d'alguna manera. Amb intervencions dient que havien d'anar a fora per buscar cuques i aixafar-les i	- Mira és una marieta ("un lloc perfecte") - son abelles i aquestes formigues (el gran llibre de les cuques) - son escarabats (cuques, on sou?) - Mira aquestes son iguals (agafant una aranya de plàstic dur i posant-la al llibre de "el gran llibre de les cuques") - A mi un cop em va picar una abella - A mi els bitxos no m'agraden perquè piquen

	comentaris que les cuques són dolentes perquè piquen i fan mal. Fet que, tot i ser actituds una mica violentes respecte a les cuques demostrin que els infants han pogut connectar amb les seves experiències prèvies amb les cuques.	- jo vull anar a fora a buscar bitxos i aixafar-los
--	---	---

Taula d'avaluació proposta 2: El racó de les cuques		
criteris d'avaluació	Observacions	Converses o accions que es consideren interessants
Reconeixen elements característics individuals de les cuques i van formant el model ésser viu	Aquest punt es va desenvolupar de forma bastant satisfactòria, els infants tant amb l'activitat anterior com amb aquesta van començar a identificar algunes característiques comunes de les cuques i van començar a fer comentaris que plantejaven que sabien identificar-les. Algunes de les idees del model ésser viu van anar sortint, amb preguntes per saber que menjaven les cuques i a on vivien, però no acabaven de saber diferenciar qualsevol animal amb les cuques, per exemple alguns deien que les granotes també eren cuques perquè sortien a un dels llibres. Tot i això, algunes de les característiques específiques d'aquestes anaven sortint, com per exemple que eren petites i que algunes volaven.	- El cargol va creixent i es fa molt gran (la casa més gran del món) - Les cuques son petites i per això s'amaguen al forat (cuques, on sou?) - Posem aquest arbre perquè les cuques puguin menjar - Els insectes piquen i fan mal Un infant agafa una granota i la posa al racó de les cuques. Un parell d'infants juguen a fer que les cuques dormin i després s'aixequen i volen.
Identifiquen habitats i espais habituals on pot haver-hi cuques	Aquest criteri no va acabar de funcionar, els infants no sabien identificar gaire a quins espais podien habitar les cuques. Això es va veure especialment en el moment de conversa amb els materials que anàvem traient de la caixa, i els hi era difícil saber a on podien viure les cuques, per ells els troncs les escorces i les	- Aquestes roques no les hem de posar perquè no son boniques - Si posem aquesta escorça aquí poden dormir a sota

	pedres eren un element més de decoració que un espai on podien viure les cuques. A poc a poc se'ls va anar explicant una mica i van comprendre-ho més o menys alguns dels infants, i quan se'ls va preguntar que més podríem posar a l'espai perquè estiguessin millor les cuques alguns van respondre coses prou interessants que demostraven que estaven comprenent, com per exemple flors i sorra.	- a la tela d'aranya i viuen les aranyes Adult: que més podem posar a l'espai? - Sorra perquè s'amaguin - a les abelles els hi agrada molt les flors Apilaven les fustes com si fossin blocs de construcció. Amagaven les cuques pel mig de les "fulles" de l'arbre.
Mostren interès per a aquestes i realitzen joc simbòlic amb els materials del racó.	El joc simbòlic es va donar parcialment, a l'inici els infants van mostrar molt interès per l'espai, assumint que era un lloc nou i, per tant, cridava molt l'atenció, però al llarg de la setmana va anar baixant l'interès per aquest i tenien més intenció cap a altres zones de l'estança. Tot i això, l'interès per a les cuques no va baixar del tot, tot i que no mostraven gaire motivació per al racó de les cuques les propostes següents sí que van ser molt fructíferes i els infants mostraven una gran motivació per a les cuques i el seu món i van seguir volent que s'expliquessin els llibres.	En haver-se fet especialment quan jo no hi era no he pogut recollir converses i accions

Taula d'avaluació proposta 3: Descubrim les cuques.		
criteris d'avaluació	Observacions	Converses o accions que es consideren interessants

Reconeixen elements característics físics de les cuques.	En general, els infants a aquesta proposta ja començaven a mostrar una gran capacitat de diferenciar elements físics de les cuques, i aquesta proposta els va ajudar molt a fer-ho encara més. Veure les mostres reals va ser l'element que més va contribuir a aquesta comprensió, ja que permetia als infants veure realment com eren les cuques. Els infants van mostrar interès per algunes de les característiques comunes de les cuques, especialment aqueles que tenien ales, però, tot i això, altres característiques se'ls hi feien una mica difícils perquè requerien un nivell de detall a l'hora d'observar que no van tenir durant la proposta. Com poden ser les potes, antenes... Una característica que els va costar molt de comprendre i que fins aleshores els hi havia sigut difícil era comprendre la mida de les cuques, ja que en tenir les radiografies i el vídeo en projecció i veure les cuques tan grans els va confondre una mica i van fer algun comentari parlant de com eren de grans les cuques.	- Mira aquesta té ales, com aquesta (assenyalant dues mostres diferents) - què és això d'aquí al costa (assenyalant les potes de la vespa) - Mira aquest és molt gran! (referint-se a una aranya de la pantalla) - Aquests son molt petits però aquest és molt gran (comparant les mostres de dos escarabats diferents) - Les papallones tenen ales molt grans (assenyalant mostres reals de papallones)
Anomenen a diferents cuques pel seu nom i relacionen mostres de cuques amb imatges de la mateixa cuca	En sortir dels personatges dels llibres als infants els va costar molt identificar que els noms de les cuques dibuixades i de les cuques reals eren el mateix, en diverses ocasions hi havia una marieta o una aranya a la pantalla i els infants no podien identificar l'animal tot i que en altres ocasions ja ho havien fet. Tot i això, preguntant molt, a poc a poc van anar relacionant-ho i alguns dels infants van començar a identificar alguns animals i relacionat les diferents mostres que tenien d'aquest.	- com es diu aquest? (sortint una vespa a la pantalla) i aquest? (Agafant una mostra d'una vespa) - és un escarabat (agafant mostres reals d'escarabats) Agafar mostres reals i de vidre del mateix animal i posar-los junts
Mostren motivació per l'espai, estan atents a les propostes i entenen les normes de l'espai i es mostren curiosos i observadors.	Els infants en general van comprendre molt bé com havia de funcionar l'espai, mostrant una actitud calmada i respectant els materials. A més a més, es van interessar per les propostes i van participar-hi molt activament, és cert, però, que aquesta motivació no va durar molta estona i en uns 10-15 minuts la majoria d'infants van cansar-se i van tornar a l'estança. Alguns dels infants van mostrar motivació més estona i van quedar-s'hi fins al final.	- no anem a fer pisco (conversa inicial) - podem anar al tobogan? (conversa inicial) - hem d'estar tranquils i no córrer (conversa inicial)

	L'espai de les mostres reals era especialment cridaner perquè els infants no havien vist ni usat mai lupes i, per tant, va ser el material que més ràpidament va tenir èxit. A molts dels infants els va costar una mica separar-se de les lupes i cedir-les perquè tothom pogués fer-les servir.	Actitud tranquil·la i observadora dels infants durant la proposta. Al cap d'uns minuts tres infants comences a jugar junts a córrer i a distorsionar l'espai. Quan la majoria d'infants marxen un parell que queden observant l'espai, un d'ells amb molt interès per les mostres i un altre per al vídeo que s'estava projectant.
Entren dins de l'espai simbòlic de les cuques i s'endinsen en l'ambientació	L'espai va donar més joc com a "museu" que com a espai simbòlic, tot i això alguns dels infants sí que van entrar una mica en aquest món, movent-se al ritme de la música que hi havia d'ambient i ballant amb les cuques de la pantalla. Els infants, però, van entrar fàcilment a l'ambientació agafant una actitud tranquil·la i comprenent com havia de ser l'espai, amb una mirada curiosa i d'endinsar-se al marc de l'espai.	Infants jugant i ballant davant de la pantalla al ritme de la música i observant les cuques i imitant els seus moviments. Infants fent silenci només entrar a l'espai i veient tot el que hi havia preparat, demostrant una sorpresa notable.

Taula d'avaluació proposta 4: Quines cuques hi ha al jardí de l'escola?		
Criteris d'avaluació	Observacions	Converses o accions que es consideren interessants
Mostren actitud de cerca i s'esforcen per trobar cuques pels espais del jardí.	Els infants molt ràpidament van començar a buscar cuques pel jardí, i van comprendre les consignes de forma senzilla. Un cop acabada l'explicació i presentat tots els materials els infants van anar a buscar per els racons del jardí per veure si en trobaven i en cap cas es van dispersar o posar-se a jugar amb els materials del jardí. Tot i això, com que no es van trobar massa cuques, alguns infants més desmotivats van anar perdent l'interès per la proposta i van començar a demanar marxar a l'estança i	- A veure?... no veig! em deixeu passar? (fent-se un espai en trobar alguna cuca) - Jo vaig a buscar allà (assenyalant una de les jardineres del jardí)

	acabar l'activitat. Altres infants, però van continuar amb la cerca fins al final i van sentir-se molt satisfets amb les poques troballes que es van fer. En no haver-hi massa cuques, alguns infants es van frustrar i enfadar amb altres perquè no hi havia espai per veure les que s'anaven trobant.	Infants mouen troncs i pedres per trobar el que hi ha a sota d'aquestes. Infants s'apropen a fulles amb la lupa a la cara per veure-les de més a prop i comprovar si hi ha cuques. Infants en no trobar cuques marxen cap a altres espais per veure si en troben.
Saben diferenciar les cuques de els elements de l'entorn i tenen una intenció clara d'on buscar-les reconeixent els seus habitats	La intenció de cerca va ser molt ràpidament cap a les jardineres i les zones del jardí on hi havia vegetació, per tant, els infants tenien molt clares quines eren les zones on es podien trobar cuques i comprenien quins podien ser els seus hàbitats, cosa que va ser una millora respecte sessions anteriors on no havien sigut capaços de trobar-ho. A més a més, constantment aixecaven pedretes buscaven en els troncs i a sota de les jardineres per trobar les cuques identificant, encara més que sabien on podien estar aquestes. També identificaven molt bé el que podien ser cuques i el que no, en cap cas es va portar una fusta o algun objecte inanimat pensant-se que podien ser cuques i mostraven actitud de reconèixer com eren les cuques i algunes de les seves característiques com la mida, el moviment...	- aquí sota segur que hi ha insectes (aixecant una pedra) - les formigues viuen aquí (assenyalant una zona de jardineria) - Mireu aquí una vola (referint-se a una mosca que passava volant) Adult: Això és una cuca? (ensenyant un tros de fusta) - no perquè no es mou, els insectes es mouen - mira aquest si (assenyalant a les formigues) En acabar l'explicació tots els infants van directament a la zona de plantes a buscar les cuques Quan no troben cuques a alguna zona van a una altra jardineria o busquen per sota d'aquestes on hi ha molts forats i espais possibles per a cuques.
Relacionen les imatges de les cuques amb les cuques que van trobant i diuen els seus noms de les cuques.	Aquesta acció no es va donar en cap espai, i les imatges de les cuques van quedar gairebé oblidades per als infants, a ells els hi interessava buscar cuques pel jardí, però comparar-les amb les imatges no els hi era motivador ni interessant. A més a més, en trobar tan poques cuques no es va poder fer l'exercici en gaires situacions, tan sols un parell	Els infants es cansen de les imatges i les llencen a terra els hi donen als adults Quan estan buscant per l'espai no s'interessen en cap cas per les imatges i gairebé ni les miren

	de vegades amb les formigues i van ser els adults qui van intentar de generar la situació amb poca resposta pels infants. Tot i això, els infants anaven dient algun nom d'alguna cuca, especialment les de les formigues que va ser la més trobada. En el moment de presentar les imatges els infants sí que van dir el nom de les cuques i van demostrar que a poc a poc amb els dies i les sessions havien anat aprenent alguns dels noms de les cuques que més s'havien repetit. A l'espai final de la conversa alguns infants van parlar de les cuques que havíem trobat, mencionant les formigues i les mosques, i explicant com eren i que feien.	Adult: com es diu aquesta cuca? (moment de presentar les targetes) - un mosquit (criden alguns infants) Adult: i com és? - és molt petit - a mi em va picar un mosquit Adult: quines cuques hem trobat? (conversa final) - formigues - mosques - jo formigues a una planta Adult: i com eren aquestes cuques? - les mosques no es veien perquè eren molt petites - les formigues caminaven per les branques
Mostren una actitud de cura i respecte cap a les cuques trobades, tractant-les amb compte i no fent moviments bruscos.	Aquesta actitud de cura va estar bastant present al llarg de tota la proposta i va sorgir de forma bastant autònoma per part dels infants. En el moment d'iniciar la cerca es va crear una energia molt calmada en la que els infants estaven molt poc esverats i tractaven el seu entorn amb molta cura. Es van donar situacions en les que els infants a poc a poc anaven movent algunes branques per a veure les cuques que hi caminaven donant moments de cura que jo no havia vist en cap moment amb aquells infants.	Infants movent branques molt a poc a poc i amb compte per veure les poques formigues que es van trobar. Sensació general dels infants estan molt tranquils i calmats sense fer moviments bruscos i mantenint un silenci sorprenent.

	Per altra banda, però en haver trobat molt poques cuques no es va acabar de poder avaluar del tot bé aquest paràmetre perquè l'actitud de cura va ser cap a l'entorn i no massa cap a les cuques.	
--	---	--

10.5 Annex 5: Taules d'avaluació de les propostes

PROPOSTA 1: Presentem les cuques i els llibres	
Valoració general del funcionament de la proposta	
En general, la proposta es considera que va funcionar de forma bastant bona, els llibres van interessar molt als infants i la gran majoria va mostrar interès pel que s'estava fent, connectant molt amb els llibres. L'organització dels infants es considera que va ser l'adequada perquè, tot i que posteriorment va canviar per a altres propostes, en ser la primera tots els infants van poder tenir un tastet del tema de la situació d'aprenentatge i, per tant, va permetre als infants veure si els hi interessava o no. La durada de la sessió també va ser molt correcta i es va poder adaptar molt bé a les necessitats dels infants sense ser massa llarga ni massa curta. En general, es considera que la proposta va funcionar millor a una classe que a l'altra, els infants de Perseu estaven més implicats en el que s'estava fent i van mostrar en general més interès, en canvi, a la classe d'Andròmeda, tot i que els infants no van respondre amb tanta implicació, l'actuació de l'adult va ser una mica millor perquè era la segona vegada que es realitzava la sessió i, per tant, es van poder millorar coses respecte a l'anterior. En general, es va estar molt satisfet del funcionament de la sessió i es considera un molt bon inici per a la seqüència d'aprenentatge.	
Punts forts	Coses a millorar
El principal punt fort de l'activitat va ser l'interès que van mostrar els infants per als llibres, es notava que estàvem a una escola on hi ha molta presència de llibres i es va considerar que la implicació i la tranquil·litat que van mostrar els infants va afavorir molt al desenvolupament de la sessió. Es considera també molt positiu la manera en la qual es van explicar els llibres, ja que aquesta va ser molt dinàmica amb una bona modulació i to de veu, fet que va implicar molt als infants i els va enganxar més.	El general la principal cosa a millorar de la sessió va ser la conversa final, aquesta tot i que es va desenvolupar de forma prou estable no va acabar de tractar tots els temes que s'havien plantejat en fer la proposta i es va quedar bastant curta. Moltes de les preguntes que s'havien de fer no es van acabar fent del tot i la conversa es va fer una mica massa tard quan diversos dels infants ja havien perdut bastant l'interès pel que s'estava fent i no estaven del tot connectats amb el que va passar. Un altre aspecte a millorar és la comunicació amb les mestres, ja que no va quedar massa clar a on s'havia de començar la proposta i va començar més

Els llibres en general, també van estar molt ben escollits i permetien que la temàtica es desenvolupés de forma satisfactòria. Els infants, a més a més ja havien fet algunes sessions en altres moments tractant insectes i cuques i això va ajudar molt al fet que connectessin les seves experiències ràpidament i es vincuessin més a l'activitat. La conversa final, tot i que, com es veu a l'apartat lateral, no va acabar d'anar de tot bé va ser molt portada per la mateixa motivació dels infants essent ells qui van tenir la iniciativa de posar-se a comparar les cuques que tenien a la classe amb les que sortien als llibres. I per tant crec que en aquest sentit va ser molt positiu i va sortir molt d'ells.	tard de l'esperat amb una mica de descontrol. A més a més, algunes coses logístiques (tipus on col·locar-se la forma en el fet que han d'estar els infants, etc.) no es van concretar bé amb les mestres i es van improvisar.
Valoració del material	Valoració de l'actuació de l'adult
En general, el material va estar ben escollit, tenint en compte que només hi havia llibres. A continuació es farà una breu descripció del que es considera de cada llibre (no es tracta d'una anàlisi ecosocial, aquest ja ha estat fet a l'annex 9, sinó d'una anàlisi breu de la seva potencialitat educativa). Cuques, on sou? (Barba i Serrahima et al., 2023): es considera un llibre no del tot adequat per a escola bressol, els temes que planteja són massa complexos i els infants no tenen la capacitat de comprendre les problemàtiques que planteja. En concret no són capaços d'entendre per què les cuques s'amaguen. A més a més, al llibre li falta elements una mica més atractius perquè sigui motivador a escola bressol. Tot i això, és una molt bona eina per a iniciar la temàtica, una temàtica que sí que motiva molt als infants. Un lloc perfecte (Cousins, 2024): En general es considera el llibre que més ha motivat als infants, la història és repetitiva i divertida i això els motiva molt. Cal destacar, però que algunes de les pàgines estan massa infantilitzades i no acaben de connectar bé amb els infants. La temàtica, però és molt bona i	La meva actuació la considero adequada, sense brillar especialment ni estar del tot malament. En ser una primera sessió potser vaig passar una mica massa de nervis que van bloquejar una mica l'activitat. A més a més, aquest nerviosisme va fer que el grup es descontrolés una mica i no trobes eines per a reconduir-lo adequadament. Tot i això, considero que, com ja s'ha comentat abans, l'explicació dels llibres va ser molt adequada i la iniciació de la sessió va ser molt bona, motivant ràpidament els infants i iniciant amb força. El tancament de la sessió, com ja s'ha dit abans, no va ser massa adequat, vaig voler allargar una mica massa i alguns infants van perdre la motivació i l'interès donant una conversa una mica fluixa i buida de contingut. La col·locació de l'espai em va generar una mica de dubtes, ja que en la primera sessió amb Perseu, vaig seure a terra amb els infants sent més proper a ells, però a la vegada generant dificultats perquè tothom pogués veure el llibre. La posició a terra, però va permetre generar una millor

aconsegueix tractar el tema de “cuques, on sou?” de forma més adequada per a l’edat. La casa més gran del món (Lionni, 1968) és un llibre molt divers, i divertit, potser el que literàriament té més valor; tot i això, es considera lleugerament complicat per a bressol, amb massa lletra i una història a dins de la història, cosa que es fa complicat per als infants. El gran llibre de les cuques (Zommer, 2016): És un llibre molt complex per bressol, tot i això, aquesta idea ja se sabia i s’ha adaptat perquè es pugui usar tot i la seva complexitat. Per tant, es considera que va funcionar molt bé va ajudar molt a la conversa i és un punt on s’anava a buscar informació cada cop que els infants tenien dubtes o volien comentar alguna cosa, és el crec que va ser el llibre que millor va funcionar en aquesta proposta.	conversa al final. A l’altre grup vaig explicar el llibre des d’una cadira, permetent als infants mirar millor, però dificultant la conversa posterior.
Comentaris de les tutores de l’escola	
Les tutores valoren positivament la proposta, veuen les mancances comentades als llibres, però consideren que es va fer una bona explicació i que això va fer que es reconduís la situació molt correctament, pel que fa a la motivació dels infants les tutores veuen molt interès per part d’ells i consideren que hi ha una oportunitat molt bona de fer una situació d’aprenentatge fructífera.	

PROPOSTA 2: El racó de les cuques
Valoració general del funcionament de la proposta
La segona sessió va funcionar bastant bé, es considera que es va generar un espai molt adequat i que la motivació dels infants va continuar creixent. Es valora molt positivament la idea de fer les sessions en petit grup, ja que això va permetre fer la sessió amb infants de les dues classes i assegurant-se que els infants estiguessin motivats. Molts dels infants que van venir a la sessió ja van mostrar un gran interès per a la proposta anterior. En aquesta sessió els infants ja coneixien els llibres i tornar-los a explicar va ser una molt bona idea perquè va permetre als infants repetir fragments i col·laborar en diverses

situacions. La creació del racó va motivar bastant i fer-ho amb els infants va ser molt enriquidor i va donar més sentit a la proposta. Tot i això, de nou alguns aspectes de la sessió no van acabar de funcionar del tot bé i es podria haver cuidat més alguns dels detalls.	
Punts forts	Coses a millorar
El principal punt fort va ser fer la proposta amb la participació tan activa dels infants, van implicar s'hi molt en veure que podien fer un racó per a la seva pròpia estança i van mostrar especial interès en tot allò que es va fer. Aquesta participació es va poder donar a causa de l'organització amb el petit grup que va permetre fer la sessió de forma més controlada i, per tant, poder muntar l'espai col·laborativament de forma molt eficient. Un altre punt fort va ser presentar el material d'un en un, ja que això va donar calma i capacitat per als infants de ser molt conscients de tot el que hi havia, permetent la seva anticipació. Conèixer tot el que hi havia també va permetre que a l'hora de participar els infants ja coneguessin el material i, per tant, tinguessin clar que era el que volien fer. Iniciar amb els llibres, de nou, també va permetre reconnectar amb la sessió anterior i recordar als infants quina temàtica estàvem tractant en aquella ocasió.	El que va perjudicar més el desenvolupament de la sessió va ser la gestió del temps. En aquest cas, a causa de una activitat prèvia que estaven fent els infants, la sessió va començar massa tard i va haver d'acabar de forma ràpida perquè posteriorment s'havia de fer una altra activitat, això va fer que algunes de les coses que estaven pensades no es poguessin fer tal com s'esperava i que la sessió s'hagués de fer de forma una mica accelerada. Això va afectar especialment a la part final de joc lliure perquè els infants no van tenir massa temps per fer-ho i no es va poder inaugurar del tot bé l'espai. A més a més, en aquesta sessió mentre s'estava fent la tutora de la classe va estar preparant uns materials i, per tant, la sessió no va quedar massa ben documentada perquè la tutora era la principal encarregada de fer les fotografies. Un altre dels aspectes a comentar és que el racó de les cuques no va acabar de motivar del tot als infants, i tot i que la sessió va anar bé, les setmanes posteriors de joc lliure no van ser del tot positives respecte a aquest tema. Aquesta desmotivació dels infants no s'acaba d'entendre per què tot i aquesta desmotivació es va notar un gran interès per a la resta de propostes i no s'acaba de comprendre.
Valoració del material	Valoració de l'actuació de l'adult
Els llibres en haver estat valorats anteriorment no es tornaran a comentar. El material del racó com ja s'ha comentat, no va acabar de funcionar del tot bé, i per tant el material no va acabar de ser l'adequat. Tot i això, es fa difícil	La meua actuació de nou la considero correcta, amb una bona actitud al llarg de la proposta i una preparació prèvia bastant adequada. Durant el transcurs de la sessió vaig gestionar millor el grup que a la sessió anterior i vaig mostrar una millor capacitat per a fer la conversa més interessant amb els infants.

fer una valoració d'aquest perquè no es té clar quins són els aspectes d'aquest que desmotivaven als infants. Cal destacar, però que les figures de plàstic de les cuques va ser el material que més van usar els infants, portant-lo a altres espais de l'estança i jugant amb elles en diverses ocasions. A més a més, gran part del material ja havia estat usat en altres ocasions a l'escola i els infants havien mostrat més interès per a aquest, és per això que sobta encara més la seva desmotivació.	Tot i això, vaig fallar en parts de l'organització logística, amb algunes dificultats per a gestionar la col·locació d'algun material més complicat (les tires de velcro) i complicacions horàries ja comentades anteriorment. En aquesta sessió vaig mostrar més tranquil·litat durant la sessió i això va permetre conduir-la de forma més segura i tenir una direcció més ben estructurada.
Comentaris de les tutores de l'escola	
Les tutores de nou es van mostrar satisfetes amb l'activitat, tot i que van reconèixer que amb les dificultats logístiques que hi havia hagut no van poder estar massa pendents del que s'estava fent. Un cop acabat l'espai van comentar que consideraven que estava ben preparat, amb una forma bastant estètica i que creien que cridaria l'atenció dels infants. Més endavant, en veure'l funcionar durant una setmana van comentar que no havia tingut tant èxit com esperaven i que molts dels infants no li feien massa cas durant el dia a dia a l'escola. Pel que fa als llibres les tutores consideren que els infants s'hi estan vinculant i van demanar si es podien quedar a les estances per tal que elles els expliquessin en alguna ocasió. Finalment, van comentar que algunes de les famílies havien mostrat interès pel projecte i que tenien ganes de venir a la següent sessió per a veure el material que es presentaria.	

PROPOSTA 3: Descubrim les cuques.	
Valoració general del funcionament de la proposta	
Aquesta tercera sessió és la que es considera que va ser la millor de les propostes, tot i això, no es creu que funcione perfectament i va haver-hi bastant detall per a recalcar. Es considera la millor proposta perquè es creu que era la millor preparada i la que tenia els materials de millor qualitat, tot i això en la realització d'aquesta va ser quan es van trobar diverses coses que es podrien millorar. La temporització de la proposta i l'organització del grup es considera que van funcionar adequadament. En aquest cas no es van tornar a presentar els llibres, però els infants es van veure motivats amb la proposta i van entrar-hi sense haver de reconnectar prèviament amb la temàtica.	

Punts forts	Coses a millorar
L'ambientació i la preparació del material es considera el millor aspecte de l'activitat, amb una estètica molt cuidada i un material molt ben escollit i preparat. A més a més, a part d'estar ben preparat va permetre als infants endinsar-se profundament a la temàtica del projecte i van poder desenvolupar molt la seva curiositat tot entrant al marc simbòlic de la proposta. Un altre punt fort va ser poder acomplir l'activitat amb tres adults a la sala, el que va proporcionar seguretat per a poder gestionar el grup amb tranquil·litat i garantint que tots els infants poguessin tenir el suport de l'adult si el necessitaven. Un altre aspecte a destacar va ser la conversa inicial, que es va poder realitzar de forma molt calmada i els infants van comprendre amb facilitat quines eren les indicacions de l'espai, participant-hi activament i comprenent gairebé a l'instant que s'esperava d'ells a l'espai.	Per millorar, va haver-hi la gestió del final de la sessió que com ja havia passat a altres sessions, va descontrolar-se una mica. Alguns dels infants no van estar massa atents i l'adult va fallar en gestionar bé les diferents necessitats que hi havia a dins del grup d'infants. Això va repercutir en la conversa final que no es va acabar fent, ja que la majoria d'infants estaven massa desconnectats i van perdre la motivació per a l'espai i van tornar a les aules. Aquesta mala gestió, però va permetre que alguns dels infants que més motivats estaven per la proposta es quedessin uns deu minuts més que la resta gaudint del que s'oferia a l'espai. Un altre aspecte a millorar va ser la preparació de l'espai, que s'esperava que fos ràpida i senzilla, però, en ser una sola persona i en tenir alguns problemes tècnics va allargar-se molt més de l'esperat, això va fer que es comencés la proposta una mica massa tard.
Valoració del material	Valoració de l'actuació de l'adult
Per a fer una valoració del material es farà separat per espais: L'espai de radiografies i taules de llum no va acabar de tenir l'èxit que s'esperava, tot i això, no va passar del tot desapercebut. Alguns infants s'hi van apropar tímidament a veure com eren les radiografies i les observaven amb calma, jugant amb com es veien amb llum i sense. Tot i això, el bon funcionament dels altres espais va acaparar una mica l'atenció dels infants i aquest espai no va ser del tot exitós quedant com una proposta més secundària.	Aquesta sessió va ser una mica sobrepassant, moltes coses van ocórrer a la vegada i em vaig quedar una mica satura. Tot i això, crec que la feina prèvia de preparació del material va ser molt bona i la disposició o col·locació de tot plegat va fer que la sessió funcionés bastant bé. La conversa inicial la vaig conduir molt adequadament i vaig poder veure quan els infants tenien ganes de participar, deixant-los espai perquè se la fessin seva. Com ja he dit, però al llarg de la sessió vaig saturar-me una mica perquè passaven moltes coses a la vegada i els infants reclamaven la meua atenció

Les mostres reals amb les lupes va ser l'espai que millor va funcionar, les lupes en concret van, cridar molt l'atenció dels infants. Tot i que potser no van aconseguir comprendre amb deteniment el que hi havia a les mostres, aquestes van servir per potenciar la curiositat i van descobrir característiques molt importants de les cuques. L'espai de cuques de vidre i de fotografies va tenir un èxit parcial, va cridar més l'atenció que les radiografies, però no tant com les mostres, en aquell espai els infants van observar molt com eren les cuques i van fer comparacions amb les imatges i els vidres. Per altra banda, en aquest espai també van fer activitats que no tenien res a veure amb el que s'esperava dels infants, com apilar les cuques de vidre. Finalment, el vídeo amb la música d'ambientació va ser un espai que va acaparar massa l'atenció dels infants, ja que les imatges que s'hi veien eren molt noves per a ells. Això va fer que alguns dels infants no mostressin gaire interès per les altres propostes, com a proposta de millora es podria haver presentat el vídeo prèviament per tal que els infants ja ho coneguessin no fos tant innovador.	constantment, considero que hauria d'haver deixat fer als infants de forma més autònoma i tranquil·litzar-me deixant que la sessió funcionés de forma més natural. Vaig pretendre ser a tot arreu a la vegada i no va ser possible. Aquesta gestió de la sessió va fer que es descontrolés una mica al final i no es pogués fer el tancament de forma correcta. Demostrant, novament, que els tancaments són el que em costen més a l'hora de dirigir sessions didàctiques.
Comentaris de les tutores de l'escola	
Les tutores de l'escola van valorar la sessió molt positivament, en general la van veure com a una proposta molt ben preparada i realitzada. Van veure un gran interès per part dels infants i van comentar que era normal que el material més utilitzat fos les lupes, ja que mai no les havien manipulat. Van mostrar, a més a més, un gran interès per a les mostres reals i van considerar que era un material que podia anar molt bé a l'escola. Des del seu punt de vista la sessió va tenir una durada molt més llarga del que s'esperaven i els va sorprendre que els infants poguessin mantenir l'atenció amb la proposta durant tanta estona. Elles no van trobar massa dificultats en el tancament de la sessió i no van valorar negativament que no es pogués fer una conversa final, comentant que ja es trobaria una altra ocasió per comentar-ho tot.	

PROPOSTA 4: Quines cuques hi ha al jardí de l'escola?

Valoració general del funcionament de la proposta

Aquesta darrera sessió es considera la que millor ha funcionat en l'àmbit de gestió de l'activitat i d'actuació dels infants, tot i això, els factors ambientals no van afavorir-hi gaire. Cal destacar que la sessió va haver de cancel·lar-se el dia que es pretenia fer a causa de la pluja i finalment es va fer una setmana més tard. Tot i això, en general es considera que la sessió va funcionar molt bé, amb una molt bona actitud dels infants, una bona gestió de l'organització del grup i una bona temporització. En haver cancel·lat una de les sessions i veien que havia passat dues setmanes des de l'últim cop que ens havíem vist, es van tornar a explicar els llibres per reconnectar els infants amb la temàtica.

Punts forts

El millor punt de la sessió va ser l'actitud que van mostrar els infants cap al fet de buscar cuques, una tasca que es van prendre molt seriosament. Tot i la dificultat que van tenir per a trobar les cuques els infants van mantenir la bona actitud i van ser molt perseverants fins que van assolir el seu objectiu de trobar cuques.

Un altre punt fort de la sessió va ser la gestió dels infants i del grup, que es va poder fer de forma molt satisfactòria, millorant errors comesos a sessions anteriors.

Cal remarcar també l'espai en el qual es va poder fer la sessió, amb un jardí molt privilegiat, amb gran presència de plantes i espais naturals on els infants van poder analitzar molt a fons per veure si trobaven alguna cuca.

Un altre aspecte molt positiu va ser la conversa final, que aquest cop sí que es va poder realitzar. En aquesta conversa els infants van fer aportacions molt interessants i van mostrar una gran comprensió del que havia passat a

Coses a millorar

L'explicació dels llibres es va fer una mica llarga i alguns dels infants van desconnectar-se una mica, es podria haver contat només dos dels àlbums per tal de fer la sessió una mica més curta i iniciar abans la cerca de cuques.

Tot i l'entorn ser molt privilegiat no es van trobar gaires cuques, algunes formigues i mosquetes. Això estranya ja que habitualment es tracta d'un espai on hi ha molta més presència d'aquest animal. Potser es pot fer la sessió més tard al matí o anar a algun parc per tal que funcioni millor.

Com a darrera cosa a millorar, les targetes de les cuques no van ser gaire útils per als infants i s'haguessin pogut treure.

la sessió. A més a més, va haver-hi una bona gestió d'aquesta per part de l'adult. Cal comentar, també, la decisió de fer l'explicació dels llibres a l'exterior que va permetre separar els infants que mostraven interès per la proposta i els que no hi va començar a ambientar als infants amb la cerca posterior.	
Valoració del material	Valoració de l'actuació de l'adult
Pel que fa a les lopes, aquestes, com ja s'havia pogut veure a la sessió anterior, van tenir molt èxit, els infants van usar-les molt i ho van fer amb cura i respecte. Va haver-hi alguns infants que van barallar-se una mica per elles, ja que no n'hi havia per a tothom. Però també va ser un aprenentatge per a gestionar el material del grup. Les targetes, com ja s'ha comentat, no van funcionar gens bé, gairebé es pot dir que sobraven. Els infants no van ni intentar fer l'acció de comparar les cuques de les targetes amb les cuques que trobaven i molt ràpidament aquestes van acabar a terra o van ser retornades als adults. Es considera que la sessió hagués funcionat igual sense aquestes, o usant-les només com a eina per parlar prèviament del que ens podem trobar.	En general, considero que la meua actuació en aquesta darrera sessió va ser la millor de les quatre, confirmant que jo també havia fet un aprenentatge al llarg de les sessions. Vaig mostrar-me més tranquil que en altres sessions i vaig poder conduir el grup d'infants de forma molt més organitzada. La conversa i explicació inicial dels llibres es va fer de forma molt calmada i adequada, i la posterior gestió per anar a cercar cuques també va ser molt bona. A diferència de la sessió anterior, en aquest cas vaig poder deixar els infants més autònoms, i centrar-me en alguns que requerien atenció, sense voler gestionar-ho tot jo. Un cop els infants van començar a mostrar desinterès, tot i que em va costar una mica veure-ho i vaig rebre el suport de les tutores, vaig saber tancar l'activitat de forma adequada, donant espai als infants perquè expressessin el que havien trobat i com havien estat ells durant el transcurs de la proposta. Finalment, vaig saber fer un bon tancament de la seqüència didàctica agraïnt la seva participació i animant-los a seguir buscant cuques.
Comentaris de les tutores de l'escola	
Les tutores van coincidir amb mi a veure la sessió com a molt positiva, van estar bastant meravellades per l'interès i la intenció que havien mostrat els infants per a la cerca de les cuques i van comentar que aquesta cerca havia estat ben gestionada i que havia tingut una organització tot i que lliure, molt	

bona. Van coincidir també a valorar la conversa final com a molt positiva i van sorprendre's per la capacitat que havien tingut els infants de comprendre tot el que havien trobat i tot el que no.

10.6 Annex 6: Vídeo del resultat de la implementació.

A Aquest enllaç es pot veure el vídeo dels resultats de la intervenció feta a l'Escola Bressol Municipal Can Caralleu: [Vídeo documentació.](#)

10.7 Annex 7: Document proporcionat a MEL de la situació d'aprenentatge.

A aquest enllaç es pot veure el document proporcionat a MEL amb la descripció de la proposta didàctica i els materials necessaris perquè el puguin usar per a la seva pàgina web o allà on considerin necessari: [Disseny de la situació d'aprenentatge](#)

10.8 Annex 8: Adaptació de llibre de les cuques per a la proposta.

En aquest enllaç es pot veure l'adaptació feta del llibre "cuques, on sou?" per a la implementació de la seqüència didàctica: [Adaptació llibre](#)

10.9 Annex 9: Entrevista amb la Laura Barba del 20 de març del 2024:

- **Què és MEL?**

Laura B → És molt genèric, però MEL som una entitat sense ànim de lucre. Que des d'un principi diu que es dediquen a l'educació ambiental per a la justícia global.

Una mica relacionar tots els conflictes ambientals pensant que no només afecten el planeta, sinó que també a les persones, buscant la igualtat entre les dues coses.

Encara no ho han canviat a la web, però sí que estan veient que ara el que es diu és educació ecosocial, que seria més o menys el mateix, llavors podríem dir que és una entitat d'educació ecosocial o ambiental amb justícia global.

- **Què feu a MEL?**

Laura B → D'una banda, vam començar fent tallers en l'aula, sobretot a secundària i després van començar també a introduir-ho a primària.

A part fem sortides a la natura, tot i que poques (no és la nostra principal feina). Sempre diem que l'evolució de l'educació ambiental així en general sempre va començar sent una educació molt naturalista de sortir a fer descoberta de la natura (en general no nosaltres), després es va passar per la sobre conservació de la natura i que podem fer nosaltres per conservar la natura i veure les mesures més a nivell genèric dels parcs naturals, que es pot fer, que no, que s'ha de preservar... fins que ha evolucionat més fins a arribar a aquesta part més social i veure a nivell col·lectiu com hem d'actuar davant les problemàtiques ambientals i veient també de promoure la justícia social. Nosaltres estem ara mateix en aquesta part final.

Llavors fem tallers a secundària i primària i a veure si ens introduïm més a infantil.

Fem formacions molt en entitats de lleure perquè introdueixin també aquest eix ambiental en les seves entitats. I ara també ho fem molt amb docents (formacions) per veure també com introduir l'eix i com fer situacions d'aprenentatge o projectes que incloguin tota aquesta mirada.

També en esdeveniments com fires... Municipals, o alguna entitat que organitza una fira i sempre volen que hi hagi alguna cosa d'educació ambiental doncs també.

Materials didàctics o guies didàctiques, per exemple amb la pandèmia que no teníem tallers ens van sortir moltes guies perquè el mateix professorat pogués dur a terme el projecte. O materials didàctics que acompanyessin exposicions o coses que ja existeixen, però que no sabien com treballar-ho a nivell d'educació ambiental.

- **Com va sorgir l'entitat MEL?, perquè va decidir posar-li MEL a l'entitat?**

Laura B → Té molt poc glamur el del nom de MEL. La història és que des del principi nosaltres som estudiants d'educació ambiental i aleshores fèiem un projecte de final de carrera, com el TFG d'ara. En aquest projecte que podia ser grupal necessitàvem tenir un nom, aleshores 3 noies, que es deien Maria, Eva i l'altra Laura (Laura de la Orden), van anar a Nicaragua a fer un projecte que anava sobre educació ambiental.

Quan van tornar la Maria i la Laura tenien ganes de seguir investigant, també van començar a fer pràctiques a l'ajuntament de Sant Cugat amb el Germán. On es tocava molt l'educació ambiental i aquí va ser quan es van començar a motivar molt i es van reunir amb mi (Laura Barba) que també era del mateix grup d'ambientals i a més a més totes havien estat molt en el món del lleure. Ens va motivar molt la idea de fer un projecte d'educació ambiental. El nom ens agradava ja no tant perquè fos Maria, Eva i Laura, sinó per la relació amb les abelles i la importància d'aquest

insecte en el planeta, d'una banda, perquè són pol·linitzadors i tenen una importància ecosistèmica important i també per com s'organitzen a nivell societat.

Vam començar sense pensar que seria el nostre projecte laboral, sinó perquè ens motivava i començàvem a fer cosetes que ens anaven sortint. Però les tres treballàvem en altres coses relacionades amb l'educació ambiental, en altres empreses més grans. La Maria va decidir passar a ser docent, aleshores no li sortien les hores i va deixar l'entitat i la Laura i jo (Laura Barba) vam seguir.

Arran que en un moment ens vam quedar sense feina per la pandèmia i tal, vam tenir molt temps per plantejar-nos fer una bona Web, etc. I plantejar-nos a veure si només podíem viure d'això i a partir d'aquí va ser quan vam tirar endavant. Abans ja anàvem fent coses, però no exclusivament i llavors t'adones que si temps per pensar en un projecte doncs et van sorgint més coses que no pas si ho has de combinar amb altres feines.

- **Quin és el vostre procés de difusió i contacte amb les escoles i equips on trebal·leu? Com ha evolucionat aquest procés?**

Laura B → Nosaltres en el tema de les xarxes socials no som molt bones, per tant, creiem que no hem aconseguit gaire. Ara pot ser si ens veuen més a l'Instagram o en coses que pengem o que comparteix la gent i sí que hi ha gent que ens ha vist per la Web o el que sigui.

Però, creiem que una cosa molt important i més en aquest món, cada professió és un món diferent, però en aquest de l'educació ambiental sí que es fan trobades, el Congrés Nacional d'Educació ambiental, les SCA que és la Societat Catalana d'Educació Ambiental, que és una associació que engloba a moltes persones del món, entitats i empreses que hi treballen, llavors anar fent xarxa i assistint en molts esdeveniments d'aquests, compartint alguns projectes per sempre et donen l'oportunitat de compartir alguna cosa que has fet i així a poc a poc et van coneixent.

Ara crec que ja sí que ens coneixen força.

És més a partir d'aquestes trobades que van molt els tècnics dels ajuntaments de medi ambient o d'educació ambiental o d'educació. Que són principalment les persones que ens contacten perquè les escoles públiques normalment no tenen molt pressupost tampoc per contractar activitats i si en tenen una partida potser prefereixen fer una sortida o anar a algun lloc, a algun museu i no tant que vagin a l'aula a fer una activitat.

A més a més, com que malauradament és un tema que està bastant de moda com per l'emergència climàtica, sí que van sortint subvencions perquè puguis desenvolupar projectes. Llavors ens anem presentant i que com que cada cop aprenem més a presentar-nos i guanyar les subvencions doncs per aquí també anem tirant.

Quim → I a nivell volum de feina en aquest sentit? Esteu tenint moltes escoles?, heu tingut algun moment on realment no teníeu gaire feina per què la gent no us coneixia?, com a anat evolucionant?

Laura B → Doncs, des que ens hi hem posat així des de la pandèmia mai hem parat. Sempre la nostra voluntat és, per una banda... Una mica les hores de feina perquè estem a 25 h ara i sempre ho diem que podem dedicar-ho a això i mantenir això perquè de moment no tenim cap càrrega familiar, només ens hem de mantenir a nosaltres mateixes. Si la situació personal fos diferent, potser, ens ho hauríem de plantejar.

En aquest sentit, sí que és una mica incert perquè tots els projectes que tenim màxim tenen una durada d'un any o un curs escolar i mai saps que passarà al curs que vinent, però van sortint coses. Aleshores potser se t'acaba un projecte molt gran, però de sobte tens molts de petits i com que ens anem diversificant hem pogut complementar el que teníem.

De moment no ens hem trobat amb allò de crisis no tenim res hem de tancar la paradeta.

Quim → Però tampoc us heu trobat amb la situació de tenir moltíssimes escoles que estan demanant ...?

Laura B → Mai hem de dir que no, sempre ho podem acabar encaixant en el calendari. Si tenim coses que se'ns solapen perquè hi ha un moment de molta feina, doncs truquem a algú que a vegades ha col·laborat amb nosaltres o té hores disponibles i ens ajuda.

- **Com va ser el procés de selecció dels trets d'identitat que surten a la vostra pàgina web?, ens els podeu explicar una mica i dir per què creieu que són importants**

Laura B → Doncs, és que... ens han sorgit una mica de com potser emmirallant-nos amb altres empreses o cooperatives que sobretot amb l'economia social i solidària que una mica ja són les característiques que regeix tot aquest moviment i de... Ossigui l'anàlisi que vam fer va ser: vale, com funcionem nosaltres, anem a destacar les coses que creiem que són xules i que ens identifiquen, però una mica anava sorgint a través del nostre funcionament. I també és veritat que coneixent tot el moviment de l'educació per la justícia global quins són els trets de l'educació ecosocial, doncs a partir d'aquí quins són els trets que caracteritzaven més a la nostra entitat i escriure-ho, però sortia una mica sol la veritat no ens ho vam haver de pensar molt la veritat. També venint d'on veníem, amb la nostra manera de pensar, en l'educació en el lleure, etc. també ho reflecteix tot una mica. I sí que amb això amb el temps del confinament i de crear la web vam tenir molt temps per seure i escriure-ho ve i tal.

- **Qui ve a treballar a MEL? Teniu pensat ampliar l'equip o alguna cosa similar? Com ho decidiu?**

Quim → jo et faig una pregunta que una mica ja l'has explicat, qui treballa a MEL?, ara mateix treballem vosaltres dues, hi ha més gent?, per exemple hem vist a la pàgina web que fèieu una trobada de la junta de l'entitat.

Laura B → Clar perquè qualsevol entitat sense ànim de lucre hi ha una junta, llavors la junta té presidenta secretaria tresorera i després els vocals, a nosaltres ens va semblar interessant també ampliar aquesta entitat, perquè sempre ens passa, que amb la laura ens agrada molt treballar amb altres entitats o amb altra gent, perquè tot i que nosaltres ens entenem molt bé, però tot i que el problema de portar-nos tan bé i portar tant temps juntes és que al final no tens noves idees o espontaneïtat perquè ens coneixem molt i sabem com funcionem i anem tirant. Tota la junta aquest son amic i amigues de ciències ambientals, alguns són docents i ens aporten tota aquesta part de l'educació i molts treballen en temes que són de ciències ambientals, però no tenen res a veure amb l'educació i clar, doncs també és una manera d'actualitzar-nos en el món, depositar sobre la taula quines visions hi ha, com es treballa en el món i ho vam trobar interessant i com que eren fans nostres i els agradava molt els vam proposar que formessin part de la junta i aleshores sí que tenim un grup que de tant en tant ens hi anem compartint les coses que fem i a part fem una assemblea a l'any en què expliquem tots els nostres projectes ens donen idees noves, és clar, són gent amb moltes idees i molt motivades que sempre ens aporten coses, i per això. Tot això és voluntari lu de la junta

Aleshores a part, el que deies de qui treballa a mel, a part, quan molta gent, com que treballem molt a sant Cugat, i a sant Cugat hi va molta gent doncs a fer pràctiques, d'educació ambiental que ha estudiat o Ciències ambientals. Biologia o algun. Grau o FP. Doncs que han vingut a veure les activitats perquè fan les pràctiques a l'ajuntament o ens ajuden en alguna cosa. Després, el quan acaben les pràctiques. Doncs de vegades els truquem perquè bueno, per contractar-los per algun projecte o algunes activitats. I això, per una banda, per exemple, no la Carla, que és la noia que. Que ha fet el compte amb nosaltres la vam conèixer perquè feia pràctiques de Sant Cugat i com la gent que té més filig o que té la mateixa mirada que nosaltres, doncs després s'enganxa una mica. I a part, doncs això amb gent, doncs il·lustradora o expertes en participació que potser nosaltres no som tant. No sé, ens ajuda i les contractem per coses específiques. T'he respost?

Quim → Si

- **Per què vau decidir fer un blog? Quina funció li doneu?**

Irene → Volíem preguntar per què vau decidir fer un blog, entenem que és un recurs, però volíem preguntar per què vau decidir fer-lo i quina funció li doneu?

Laura → Vale és un tema això del bloc perquè no sabem massa si la gent se'l llegeix, però. Però nosaltres ens sembla interessant que, doncs, per una banda, donar a conèixer, doncs tots els projectes que fem. Clar l'Instagram que és que lo altre que toquem nosaltres ja et dic eh que les xarxes socials no sabem massa, però pots explicar amb poc contingut, perquè són coses així més ràpides. Aleshores ens semblava interessant poder desenvolupar més els projectes que fem per explicar-los a la gent o també una manera de si algú xafardeja perquè ens vol contractar o algo. Doncs que vagi ben bé els projectes més desenvolupats. I, per altra banda, aportar contingut d'educació ambiental com per la societat en general. Crec que és el que tampoc sabem si acaba de funcionar. Si llegeixen molt. Però bueno, de tant en tant sí que ha sentit que algú si llegeix i era el vam trobar que era la manera de fer-ho. També hi ha perquè coneixem exemples de tant en tant. També, doncs ens han llegit altres entitats que ens escrivim no a les seves newsletter i tal i llavors em sembla interessant.

Quim → I el vau crear abans o després de la pàgina web?

Laura → A veure bona pregunta. Hem jo crec que em oïssim aquest bloc, en concret amb la pàgina web i ara em falla la memòria. Jo crec que abans sí teníem crec que un bloc d'aquests wordpress així, una mica més cutrillo i allà ja comença. No era tant la funció de blog i després amb la web sí que vam fer bloc. Això ho tenim una mica borrós eh.

- **Quins han estat alguns dels principals reptes que han enfrontat en implementar les seves propostes i com els han abordat?**

Quim → Bueno, volíem saber una mica sobre si heu tingut algun repte, alguna dificultat gran al llarg de com tot el vostre procés com a entitat.

Laura → I tant. Mira espera que intentaré buscar perquè tenim com una xuleta d'això del repte. I si no ho faig tiró de memòria, eh, però un moment.

Pera ehh... aquí....

Si a nivell quan vam començar

Em. Aquí. A nivell quan vam començar el problema que teníem era que érem tan petites que no ens podíem presentar subvencions o licitacions o en contractes, perquè sempre et demanen una solvència tècnica, que, és a dir, el currículum. Quins projectes és fer o no individualment, sinó com a entitat. Quins projectes fets relacionats amb allò que et presentes, no?

I econòmic, que també ha de tenir una solvència econòmica, doncs en els darrers 2 3 anys estava facturant no sé quants milers d'euros. Clar, quan comences no ho tens això, llavors costa molt començar a entrar. Llavors o bé et presentes a coses petites per anar a sumar. No de sobte et cau algú que confia molt en tu i et contracta per una cosa molt gran i després doncs ja això ja serveix com a solvència o bé una cosa interessant com per superar, això és associarte amb altres entitats per presentar-se conjuntament a una licitació no o sigui com fer xarxa. Llavors aquesta estaria.

Després que més. Així com entitat. Això no, lo del principi compaginar l'altra feina que tinguis amb el teu projecte, doncs és molt difícil o hi poses moltes hores, però al cap vulguis que no està dividit llavors costa molt.

El que dèiem de que som un equip petit i llavors de vegades ens falten idees.

I, per altra banda, és veritat, hem. Tot el tema que hem d'assumir moltes tasques o que no sabem fer o que no ens agrada fer com tota la gestió de tresoreria, no com a tot de portar al dia els comptes, fer les declaracions dels impostos, tot el tema de les xarxes socials. Sempre diem que el primer cop que tinguem molts, molts diners contractarem a algú que ens porti la comunicació i el tema de la gestoria que ara sí que tenim una part externalitzada amb una cooperativa, però. Però bueno, ens agradaria com externalitzar-ho tot. I això, doncs es fa molt, molt pesat. Però bueno, al final aprens i et fas un empresari.

- **Com us repartiu les tasques?**

Meritxell → Clar, perquè ara que has dit això de les tasques de burocràtiques i totes aquestes coses. Has dit que clar sou dues, i una tercera persona que a vegades bé i tal. Però com us repartiu aquestes tasques? Vull dir, m'ho invento, tu ets més encarregada dels diners i les xarxes i l'altra Laura fa més de comunicació, més escoles. Com ho feu?

Laura → Mira això també ha sigut una mica un repte perquè al principi, suposo que per inseguretat i per la confiança és una altra persona ho compartíem tot i tot ens ho consultava i clar, al final fas doble feina no. I al final quan agafés rodatge i veus que bueno que ja pots tirar més per tu sola, doncs ja agafes més confiança. I llavors per exemple els projectes així, més d'educació ambiental no els projectes que fem, els serveis que donem, ens els dividim quan entra una cosa, ja sigui com per territori, territorialitat, com per exemple, tot el que és més purament de Terrassa com que la Laura és de Terrassa, doncs segurament ho porta ella i jo porto altres coses o per motivació, perquè aquest projecte em motiva més, pues soc jo l'encarregada. I tot i que la creació sí que la fem juntes. Després tota la gestió, contactes i tal, doncs cadascú s'encarrega. També això va estar molt bé. Primer només teníem un correu electrònic. I tot passava per allà. Ara cadascú té el seu correu i, per tant, jo ja dono el meu i així la Laura no ho rep i ja no, no s'han ocupat ni li ocupa espai en el cap.

I les coses més, això que no ens agrada fer, doncs ens ens ho vam dividir en el seu moment. Jo què sé. És veritat que a mi Pues potser els excels i els números m'agraden i em motiven una mica més que a la Laura, pues això ho porto jo. Però ella és molt més ordenada, temes de papers i temes de secretaria de documentació de l'entitat ho porta ella. No sé, també veient les habilitats que tenim una o altra el tema de xarxes socials, l'Instagram amb el porti jo, però ja s'ocupa més del blog, no sé. Anem veient eh.

- **Reptes d'educació ambiental**

Laura → I després el que dèiem de reptes. No sé si us interessa també. Però també ens hem plantejat com reptes de nivell. No tant. De gestió, si no com amb l'educació ambiental. No que quins reptes tenim a l'hora de treballar l'educació ambiental, o sigui, us ho explico així ràpid sigui ràpid, eh. Però això el que parlem molt de com aprofitar-la el moviment mediàtic, no que dèiem, de l'emergència climàtica per fer sensibilització i educació, però sense caure en el discurs més genèric. I sortim del capitalisme. I a veure com introduïm tot el com la nostra mirada més ecosocial en aquest món en que vivim.

Això per nosaltres és un repte i sense desanimar a la gent o que ho incorpori més en la seva mirada. Això, tot i que potser. En un primer moment no, no hi estic molt d'acord.

Després a nivell de, de fer educació amb els joves i els infants com portar un discurs esperançador i positiu i no tant culpable, no? Perquè també bueno i amb el tema aquest de l'ecoansietat, Doncs com no generar-ne més, perquè al final, quan estàs parlant d'aquests temes, hi ha una realitat i la realitat és bastant dura.

I després és com, doncs, construir un discurs més propositiu. Això també és un repte que ens trobem a l'hora de, del que dèiem no, quan toques temes de privilegis, ja sigui per gènere o per què vivim aquí, no en un país, doncs més

empobrit no i que potser hem de renunciar a algunes coses de consum, de ritme, de consum o de privilegis. Això costa molt. També transmetre en els joves dels instituts perquè “si hombre” et diuen.

Després com trobar referents que siguin del clima jove i més propers amb el públic que nosaltres treballem, també és complicat. Justament ara estem fent un projecte d'això que està sortint prou bé, on ells mateixos han de fer recerques i entrevistes a joves referents climàtics locals, per sortir també una mica de la Greta Thunberg que és de les úniques que es coneix. Per últim, en el moment de teixir xarxes amb altres entitats, ens passa que, a on ens col·loquem? Ens col·loquem en l'educació ambiental o ens col·loquem més en els temes socials de la justícia global, llavors veure com podem teixir xarxes amb aquest nivell més transversal i com ajuntar també perquè al final són entitats que haurien de treballar bastant a l'hora i de la mà des del nostre punt de vista i això, veure com ens col·loquem, perquè sí que estem a la societat catalana d'educació ambiental (SCEA) però també ens agrada tocar la CEBE que treballa amb la justícia global i hem de veure on ens col·loquem. Tot això com a reptes més generals.

Quim→ A nivell formació, vosaltres sou ambientòlogues, però feu moltes coses d'educació, us heu trobat amb problemes a l'hora de no saber com plantejar alguna activitat?

Laura→ Al principi com teníem aquest bagatge de l'educació en el lleure i potser, les activitats que fèiem les creàvem més a partir d'aquesta experiència nostra, però a l'hora de ficar-nos en l'educació més formal, és un gran repte. Hem fet alguns cursos de participació o de facilitació de grups, etc., i la Laura, que això ens ha anat bé, i quan hi havia la Maria, elles han fet el màster de professorat de secundària i vulguis o no això et dona unes eines. I després treballem molt amb l'experiència, per exemple, l'any passat vam estar fent tot un projecte on hi col·laboraven el centre de recursos educatius de Sant Cugat i allà hi ha pedagogues i llavors aquí hem après molt de com fer les situacions d'aprenentatge, els objectius... i sobretot llegint, tenim el currículum bastant de memòria ja, els nous currículums, però sí és una bona pregunta i a nivell formatiu hem anat fent cursos però res oficial.

- **Quins plans de futur teniu? Tant a curt com a llarg termini.**

Laura → Una cosa que hem tingut nosaltres que no sé si és bona o dolenta, i és que mai hem tingut una perspectiva de futur prou certa i mai hem fet un pla de viabilitat de futur i tenint grans expectatives, no som unes bones emprenedores que diguem, i això fa que anem al pas que anem, bastant a poc a poc, però, per altra banda, no ens frustrem perquè com que no tenim unes expectatives si no les assolim no passa res. A nivell de futur, és una cosa que ens costa molt és plantejar-nos i no és una cosa que pensem molt a llarg termini, però sí que somiem i el nostre somni alt és ser un equip fixe de més persones unes 4 o 5 persones o incorporar gent amb experiències o professions diferents perquè ens puguin ajudar o que siguin de la part de comunicació o gestió, etc. i a nivell de projectes, ara tenim un projecte que ens agradaria molt, però no sabem per on començar, no sé si sabeu, però ara sobretot a Barcelona hi han les aules ambientals que és a diferents centres cívics o espais que hi ha una aula ambiental al servei de la ciutadania on s'organitzen activitats, xerrades, exhibicions, etc. d'educació ambiental, doncs poder gestionar alguna d'aquestes aules ambientals és com el nostre pròxim objectiu.

Meritxell→ Això ja és més com a curiositat. Us heu plantejat alguna vegada tenir un contacte amb els Esplac (associació d'esplais catalans) o com escoltes, ja com formar part del seu equip de formadores.

Laura→ Si, potser no tan formalment, però amb esplais hem fet algunes formacions i amb escoltes...

Meritxell→ A principi de curs ens envien un catàleg amb totes les formacions que faran durant l'any i nosaltres en podem escollir unes, no sé, 3, d'aquesta manera si esteu al catàleg, realment no sé com funciona, però pot ser interessant.

Laura→ Algun any ens ha contractat per alguna jornada informativa hem anat a fer alguna formació o a nivell més petit i qui es vol apuntar que s'apunta, però m'ho apunto per investigar-ho.

Quim→ A la meua entitat Meritxell el que passa és que nosaltres, som minyons i també tenim moltes formacions, però gairebé totes són voluntàries o sigui que no hi ha un cos de formació pagada.

Meritxell→ La gent que ens ve a formar, ho sabem perquè una és ex monitora i sabem que els hi paguen.

Preguntes conte cuques on sou:

- **Com i per què va sorgir el projecte de “Cuques on sou”?**

Laura→ Doncs mira això, a mi en general sempre m’han agradat molt els contes i crec que és un bon recurs per explicar temes més feixucs i llavors com ara tenim aquest objectiu de l’aula ambiental, en el seu moment volíem fer un conte. El que passa és que necessites finançament per fer el conte, llavors ens vam anar presentant a diferents subvencions i segons la subvenció i la seva temàtica anàvem pul·lulant més de què aniria el conte, perquè depèn de la subvenció o el projecte o la finalitat, has d’anar veient com ho presentes, fins que en aquesta subvenció de la generalitat que anava sobre la conservació d’espècies en perill d’extinció vam dir vale, fem el conte sobre això. Això de fet va ser també a través d’una assemblea de l’ajuntament que els hi vam explicar, hi ha aquesta subvenció i ens volem presentar i volem fer un conte però no sabem... Allà explicant i xerrant ens deien, doncs en comptes de fer les típiques espècies que estan en perill d’extinció i que coneix més la gent i que la gent estima més, perquè no ho feu d’animals que no es coneixin tant. Llavors és veritat que nosaltres ja parlàvem bastant de les cuques, com aquesta visió que té la gent de les cuques, que fan fàstic i por, per intentar una mica revertir aquest discurs i a partir d’aquí és com va sorgir la idea.

Sempre havíem treballat amb una noia que fa il·lustracions, però potser il·lustracions més infantils, i aquest cop com que volíem que el conte fos una mica per tots els públics, vam contactar amb un altre noi que el coneixem que també fa il·lustracions, però potser no són tan infantils i llavors a partir d’aquí i de que la Carla, que és la noia que va fer pràctiques, vam pensar en ella perquè treballa bé i treballem bé amb ella i sabíem que li agradava escriure, entre els quatre vam començar a construir la idea.

- **I com va ser aquest procés de construcció de la idea?**

Laura→ Doncs clar això també des de la inexpertesa de fer un conte, que no en teníem ni idea. Sí que vam fer, a veure una pluja d’idees només les 3 de MEL per veure com, que volíem, explicar quin era l’objectiu del conte, et... Aleshores vam fer una jornada així més de creació per pensar una mica la història i quan ja teníem la història més o menys pensava, però no redactada, no amb el text definit, però si com, com la volíem transmetre, vam quedar amb el Sergi, que és l’il·lustrador i llavors doncs li vam plantejar i ell ens va plantejar una el story board, el que passarà a cada pàgina i il·lustració i llavors a partir d’aquí ja amb la Carla, va redactar el text, el vam com mirar i tal, també és veritat que ens vam informar a través de FUHEM i amb diferents materials que tenen, de com han de ser els diferents materials educatius perquè incloguin la mirada ecosocial o que hauríem de dir, etc. doncs això també ens ho va llegir abans d’acabar de crear la història i les il·lustracions, no una mica que ens servis de guia i llavors vam acabar de crear-la vam fer una... ja estava bastant acabat el tema de les il·lustracions ho vam passar a diferent gent perquè s’ho revisés... gent diferent, les nostres famílies, nens i nenes que coneixíem perquè s’ho miressin o perquè les famílies els hi expliquessin, gent més experta amb ciències ambiental més perquè no cometéssim cap errada així científica no? Vam contactar amb una profe de la uni que la Carla havia tingut que era experta amb insectes i llavors després que ens fessin totes les revisions vam quedar un dia (és que això a la Carla li encanta) vam fer una reading party amb tota aquesta gent, nens i nenes, avis, àvies i companys més de ciències ambiental i a partir d’aquí, doncs, i de les seves crítiques i aportacions doncs vam acabar de redactar-ho.

Llavors no sé, com que la subvenció era donar conèixer espècies protegides vam fer una recerca al catàleg d’espècies protegides i vam triar les que ens semblaven més interessants o per estètica o per les problemàtiques que tenien el darrere o per on viuen i vam seleccionar algunes i a partir d’aquí doncs fer la història, clar també ens vam haver de

documentar.

- **Després volíem preguntar quins projectes havíeu fet amb el conte de cuques? Ho vau presentar amb els projectes de primària amb el dossier d'activitats, amb més grans com a aprenentatge i servei...**

Laura→ Val quan vam crear el conte junt amb el conte vam crear unes activitats perquè si les escoles treballaven el conte, que un dels requisits era que estigués obert i el poguéssiu veure tothom a escala digital, volien treballar el conte, crear unes activitats de primària, però bastant senzilles eh, sense seguir tot el procés de com ha de ser una activitat pedagògica o de situació d'aprenentatge sinó així per complementar un dossier amb algunes activitats per primària.

I després el projecte aquest de la subvenció de la gene a part de crear el conte també acompanyat d'un APS en què, on l'havien de fer a 3 instituts de secundària, treballaven els insectes, la importància dels insectes i l'impacte que hi havia darrere i el servei que feien era explicar el conte i crear una activitat per acompanyar-lo a un curs de primària.

Aleshores ho vam fer amb 3 instituts (Polinyà)... clara que el problema és que si jo t'ofereixo això gratis a l'institut, però tampoc és tan fàcil perquè ha de quadrar amb la seva programació, amb la manera de fer de l'institut amb què el profe estigui més o menys motivada amb el tema, doncs vam trobar diferents llocs on fer-ho, una això a Polinyà que ho vam fer a través d'una optativa de teatre que vam transformar el conte amb una obra de teatre i llavors ho vam fer en un centre cívic del poble anaven passant diferents escoles de primària a veure-ho després un vam fer amb un PFI a Cornellà de jardineria, que va ser molt xulo que era un grup més petit de 10 o 12, però va ser xulo que vam anar a una escola de primària que la majoria d'elles havien anat a aquella escola, llavors van anar al curs a 4t de primària que hem descobert que és on treballen més els insectes, llavors van anar a 4t de primària i van explicar el conte i les hi van fer una activitat després a Cabrera vam anar a un institut escola, el que és interessant és que a 4t de primària estaven fent tot un projecte sobre els insectes llavors ho hem fet 1r d'ESO, 1r d'ESO van explicar el conte, però després 4t de primària els havien organitzat una activitat pels de primer d'ESO, van fer un intercanvi, al final van sortir projectes molt diferents.

- **llavors el finançament del llibre surt tot de la subvenció de la gene?**

Laura→ El finançament de la creació del conte i del projecte sí, després un cop va acabar el projecte i la subvenció l'hem editat i imprès, llavors això ja no estava dins de la subvenció, per tant, el que hem fet és una campanya sobre potenciar la biodiversitat i tal, tipus Verkami, on quan fas l'aportació la recompensa és el conte imprès. Llavors vam fer una tirada ara per Nadal i es van acabar i ara hem una segona tirada, que just la setmana passada vam recollir i hem de tornar a fer campanya de sant Jordi.

I després arran d'aquí ha anat sorgint altres projectes, doncs dins d'una subvenció de Terrassa més petita que era per fer activitats de casals d'estiu doncs hem presentat les activitats sobre les cuques, doncs nosaltres mateixes expliquem el conte i tal i després fem alguna activitat relacionada, més de lleure, amb dels insectes o del conte.

Després allà, a l'institut de Cabrera ara ens han dit trucat, ens va trucar una profe de llengua que estan fent un projecte que volien traduir o adaptar un conte al braille, perquè estan fent un projecte sobre llenguatges diversos i han triat el nostre conte i ara ens l'adaptaran en braille i després, doncs, amb vosaltres, si el que volem allargar una mica aquest recurs, vosaltres perquè ens ajudeu a fer tema a infantil i crec que de moment ja està, sí.